

1. Лижна прогулянка

— Софійко, гайда з нами! — Дмитрик, упираючись палицями, зробив кілька незграбних скрипучих кроків. Готувавсь укотре пошелестіти лижнею зі стрімкої сліпучої гори вслід за однокласниками.

— Я пас! — задихано відповіла дівчинка й знеможено плюхнулась на засніженого плаского валуна. Цей камінь — точно мов канапа: над "сидінням" здіймається висока й полого кам'яна стіна — "спинка". Зіпрись — і спостерігай. Ух! Більше немає сил! З'їжджати захопливо, та видиратись назад... Який спритний цей Дмитрик! Летить, обминаючи перепони, як справжній лижник!

І місця тут гарнющі! Над головою — старі покручені дерева, попереду — білий простір, збоку, глибоко внизу, серпанком сріблиться Кам'янка, а ген за лісом новорічною підковою ліниво іскриться на сонці Вишнопіль...

Розпашілі долоні вбирали снігову прохолоду, а вказівний палець мимоволі черкав по неторканій білизні розмашисті літери. "Дмитро", — проступило на білій стіні. Ой, що це? Рука соромливо змела написане, і палець із новим завзяттям виводить: "Вадим".

Бо, зрештою, все це робилося для Вадима. І ранній сніг, і довгождана субота, і ретельно спланована прогулянка на лижах. Саме Софійка подала Ліді Василівні ідею дослідити рідний край і здружити клас через колективний лижний похід. Маршрут — аж до цього Білокрилівського лісу — розробляв уже вчитель фізкультури. А лижі принести мав кожен свої.

Хіба ж могла подумати, що в Кулаківського не виявиться лиж?! У Вадима, в котрого — і скутер, і комп'ютер, і найдорожча мобілка?! Навіть Ірка Завадчук, нап'явши свого кричуще жовтого спортивного костюма,

пленталася лижнею, час від часу з диким вереском падаючи, а він!..
Мовляв, радо "відтягнувся" б з усіма, та не має на чому!

— Софійко, то що, їдеш? — Дмитрик знов на горі.

— Зараз, іще трохи відхекаюсь! — умить покреслила букви хрестиками й сніжинками.

— Я! Я їду! — Завадчучка вже стріляла очицями з-під своєї жовтенької шапочки. — Ой, кріплення злізло! Поможи!

Дмитрик слухняно заходився порпартися в Ірчиному кріпленні, а Софійка ображено повернулась до своїх снігових ієрогліфів. Однині писатиме тільки власне ім'я: жодне хлопчаче того не варте! Навіть його сліди позмітає з каменя!

Раптом рука намацала рівчачок. Мабуть, хтось когось тут увічнив-таки! Софійка, згорнувши сніг, віддерла густий мох, який приховав "рівчачка", і помандрувала далі загадковою лінією. Ой, це не літери — тут має бути якийсь чималенький малюнок!.. А борозенка вже виводила профіль жіночого обличчя, вже перейшла в тонку довгу шию, а тоді її перекреслили безліч інших ліній. Волосся! Десь тут мають бути очі — дівчинка заходилася відшкрібати мох...

— Це накипний лишайник! — вигулькнула з-за спини Ліда Василівна, додавши назву латиною. — Я, звісно, рада, що ти, Софійко, цікавишся рослинами, але вставай! Застудитися хочеш?! І чому не катаєшся? Всіх підняла на ноги, а сама сачкуєш?!

— Софійко, гайда наввипередки! — білозубо засяяв Дмитрик: він знову був на вершині.

— Ай, не виберусь! Дайте руку! — внизу, кроків за десять, жовтіла на снігу Ірка.

— Доганяй! — Софійка облишила малюнок, зіскочила з каменя і відштовхнулася палицями.

У-у-у-ух! Згрупуватися, ноги в колінах зігнути... Ого-го-го-о-о-о!
Попереду — сліпуча білизна, збоку все швидше мигтять дерева!.. Тільки вітер може її догнати!

2. В ЧЕКАННІ ПЕРШОГО БАЛУ

Куди це Ростик заникав сантиметрову стрічку? Чи та виснажлива лижна прогулянка дала хоч якийсь результат? Критично розглядала себе в дзеркалі. Ні-ні, Софійка худенька, як і раніше, але напередодні такої важливої події хотілося бути ідеальною. Софійчина талія неодмінно має бути найтоншою в класі. Бажано — і в усій школі, адже на новорічний карнавал приходять, починаючи з сьомого. Заради цього вона ще з початку грудня відмовилась від супів і сіла на чаї з бутербродами.

Це — її перший бал! Перший вихід у світ не затурканою причесаною відмінницею, а — справжньою красунею-русалкою в срібно-синьому вбранні!.. Цим балом снила вже не один тиждень, до цього балу встигла понаприв'язувати стільки мрій і планів, що не знала, як доживе до нього і як переживе — не доведи Господи! — бодай одну пов'язану з ним невдачу!

Новорічний костюм русалки, по суті, від художника Павлика, з котрим познайомилась у літньому таборі. Як тільки зір падав на портрет, — Софійка у вінку з водяних лілей, — так і хотілося втілити малюнок у життя. Хай там ким буде

Ірка Завадчук (цікаво, а ким?), Вадим не встоїть, нарешті не встоїть перед вродою справжньої водяної царівни!

Квітів на вінок напросився принести Сашко. Живі лілії на водяних газонах їхнього офісу вже перецвіли, і він навмисне порадив шефові для зимового оформлення замовити на фабриці штучні.

А сьогодні ще й тітонька... О люба тітонька Сніжана: вона знає про Софійку навіть те, чого дівчинка сама про себе не відає!.. Тітонька Сніжана, повернувшись зі Львова, з якогось свого медичного семінару, зробила такий подарунок, такий подарунок!..

— Якщо хрещена мати вручила Попелюшці кришталеві черевички, то чому я не можу подарувати своїй племінниці черевичків звичайних? — загадково простягла дівчинці красиву коробку.

Тітонька трохи лукавила: черевички були аж ніяк не звичайні! Яскраво-сині, навіть — лазурові! Лаковані, з елегантними носочками — схожі на взуття фей, а не звичайних дівчат! Софійка давно мріяла саме про такі. Точніше, мріяла би, якби тільки могла припустити, що вони існують і що можуть належати їй!

— Каблучки невисокі, — сокотала тітонька, приміряючи їй обновку. — Ти ж і так бідкаєшся, що за літо кількох однокласників переросла!

І тут як в око вцілила!

— Колір — такого ще не бачила! — крутнулась на підборах. — Мамо, це до мого русалкового костюма!

— Ідо твоїх синіх очей! — додала Сніжана.

— Розкіш! Ну й любиш ти, сестричко, нишпорити по модних салонах! Але така дорога покупка — для семикласниці?! — відірвалась від своїх турбот і мама.

Колись вона шила сукню Сніжані, тепер чаклувала над Софійчиною. Тоді були трояндочки, тепер — складки, мовби хвилі, та срібні мережива, наче піна морська.

— Трохи витратилась, але принцеса того варта! — заперечила тітонька.

— Справжня казка! — не йняла віри ні таким гарним словам, ні такому чудесному гостинцеві. — Тітусю, а вони о дванадцятій годині не щезнуть?

— Ти забула, що взуття — єдине добро, що залишилося в Попелюшки після півночі! — Тітонька засміялась чарівним блискучим сміхом. — Стережи хіба від Ростика, щоб не пожував!

О, цей бецко в своїх повних дев'ять місяців і при неповних чотирьох з половиною зубенятах умудряється рачкувати швидше за Чорнобілку й пообгризати навіть Пустельникові пензлі! Добре, що зараз він спить, а то...

— Фіко! Фіко! — залепетало раптом зі спальні. Це він навчився так зворушливо кликати сестричку! Як прокидається "з тієї ноги", то найперше не маму — Софійку гукає! Моє ж ти золоте, моє ж смакотнюще!

Софійка цокає новими черевичками до братика, пригортає, злегка пощипує рожеву щічку: спросоння братик усміхається і дуже гарнесенький!

— Аж не віриться, що й у нас із Сергієм буде таке щастя! — замріяно погладила ще зовсім непомітного животика Сніжана. І додала, звертаючись до мами: — Здається, Таню, я здогадуюсь, хто буде королевою новорічного балу!

3. Чудернацька пригода

Наступний вихідний — це ще сім кроків до карнавалу. А також — зо два кроки до ще тоншої талії завдяки кільком тисячам кроків до зимового лісу.

Та головне — цей день мав би стати ще одним кроком назустріч кохання. Оскільки Ліда Василівна минулої прогулянки розтягнула сухожилля

й колективний класний похід скасували, Софіка придумала дещо ліпше.

Попросила тата взяти напрокат запасну па наймодерніших лиж. Вимолила в неба гарної снігової погоди. І ніби між іншим натякнула Вадимові

— Ти журився, що не вдалося з класом піти похід... А ми з дядьком Сергієм і татом якраз плануєм нову прогулянку... Уяви: тато з найшов у підвалі зайву пару лиж...

— Опля, везе ж тобі з твоїми шнурками на всякі знахідки! — Вадим криво усміхнувся з-під свого шикарного чуба.

— Які шнурки? Лижі тато знайшов! — засміялась і собі.

— Ну, я кажу, шнурок — предок типу!

— Тоді ти не зміг, не вдалось. А, мабуть, хотів би.

— Хотів? Я що, дурний? Сніг орати, ходулі свої ламати на всяких дубових дощечках! У мене недавно компа до інтернету підключили! Лижі — це кайф старих пліснявих дев'яностих, сучасний бомонд у неті

відтягується. Хочеш — якось підвалюй до мене на хауз, позависаєм на пару! Життя

в натурі хаванеш!

Софійці б умить зорієнтуватись і вхопитися за нагоду! Не кожній щастить удвох із таким красенем в інтернет! Ну, зависла би, відтягнулась! Так ні: зашарілась, закашлялась, виправдовується!..

А тепер от маєш: катайся, Софійко, з гірки, поки справді ніг не покрутила на цих скелях! Та ще й тато, почувши, що Вада не буде, запросив на вільні лижі... Сашка! Той же — вибриком! Не завадили ні робота, ні домашні клопоти! І ти ба, як вишиває — мовби з лижами народився! Навіть за неї, Софійку, забувся: з татом і Пустельником одне з-поперед одного, скоро гору зітруть!..

— Ну, Софійко, молодчинка ти, що нас до лісу витягла! — тішиться тато.

— Давай приєднуйся! — гукає щасливий Пустельник.

— Перепочину! — опускається на той самий камінь, марно промацуючи крізь куртку, чи потоншала ще трохи талія.

Шкода, що не дізнався Вадим, як вона спритно їздить... Зате на балу таки мусить її помітити! А якби ще побачив, як Софійка плаває!.. Куди цьому з'їжджанню! Нічого дивного: вона ж не снігова людина — русалонька!

Напевно, сніг піде: спохмурніло відразу. Та й вечоріє. Ага, сьогодні ж 22 грудня! Ліда Василівна казала, що це найкоротший день у році! І все одно гарно! Якби Софійка народилася середньовічною принцесою, свій замок неодмінно поставила б саме на цій скелястій горі! Узимку спостерігала б, як з усіх боків до неї добивались би

лицарі, і вона, обрала б того, хто найкраще їздить на лижах. Дмитра обрала б, а Вадима — нізащо!

До речі, як поживає знайомий малюнок? Пообмітала свіжий сніг і знову провела пальцями по кам'яних борозенках, вишкрібаючи залишки моху та, як їх там, накипних лишайників. Одчистила решту обличчя. Ну й примітивний художник малював: замість ока — крапка, замість брови — риска! А волосся наче перекреслюється глибокою поперечною борозною. Під нею тіла не видно. Гля, це ж наче вода! Наче жінка у водії

Софійка відкидає лижі, хукає на руки і продовжує "реставрацію". Ох і здивувалась, копи збоку намацала вибитий на камені... кутик риб'ячого хвоста! Він мовби виглядає з води. Русалка?

І враз щось боляче вдарило щоці. Наче ляпас! Ще й звук — ніби виляски по воді. Софійка впала не так від болю, як від несподіванки.

— Хі-хі-хі! — почулося мовби із каменя.

— Софійко, що сталося? — над нею стояв усюдисущий Сашко. — Ти посковзнулась?

— Дуже смішно! — від Сашка не сподівалась

— Я не сміюсь! — тривожився хлоп'як. — І з твоєю щокою?

Щока палала як тоді, коли Софійка впала з і ковичівського горища.

— Та я... Це що — вона мене?..

— Хто вона? Гілляка? — Його очі були налякані. — Ого, аж до крові стесала! Як це ти так необережно?

— Я обережно! Ай! — легенько торкнулась подряпин. — Мовби ця русалка... Хвостом ударила! Ще й насміхається!

— Яка русалка?

Софійка вказала на камінь, але... ніякого малюнка на ньому не було! Розчищений сніг, відшкрябаний мох, якісь розколинки... і більше нічого!

— Фантазерка ти наша! — співчутливо усміхнувся Сашко.

"Наша"! Родич знайшовся! Вони, звичайно, друзі, але "наша"?! Геть зовсім зарвався", — сама того не помітивши, думає Вадимовими словами.

— Це точно пора додому! — нагодилися одночасно тато і дядько Сергій. — Дехто вже доїздився! Та й сутеніє просто на очах!

Удома тато цілий вечір дотепничав, що поганий лижник і на перині ногу зламає. Мама бідкалася, чи не підхопила, бува, дитина зараження крові. Пустельник дивувався з форми ляпасу: натурально — риб'ячий хвіст! Тітонька Сніжана прикладала до Софійчиного обличчя примочки з різних мазей і нарікала на обмежену сучасну медицину. Стурбований Ростик показував на сестру пальчиком: "Вава, вава!"

А Софійка не могла отямитись і второпати, що ж відбулося насправді.

4. Понеділок — тяжкий день

Вже як не щастить, то надовго? Прищ на носі — першого вересня, синяцюра на щоці — перед першим балом!..

Півбаночки маминого тонального крему — і до школи, з горем-бідую потикатись можна. Але за п'ять днів чи встигне загоїтись? Чи до балу

стане щока такою ж білою і ніжною, як на Павликовому портре... Що це?
О жах!

— Мамо, тату, ви бачили?! — зойкнула не своїм голосом, дивлячись у рамочку.

В портрета, якраз на місці Софійчиної щоки, скло — надбите! І добре надбите: довгі й короткі тріщини розійшлися густою павутиною. Один порух — і з рамки просто на постіль посиплються дрібні скалки!

— Як це ти примудрилася? — подивувались і батьки.

— Я?! — від праведного обурення защеміли всі подряпини й садна водночас. — Це я вас маю питати, хто це зробив!

— Ну, Ростик ще так високо не вилазить! — Мама, знизавши плечима, гайнула до малого: пора його збирати й самій бігти на роботу.

— Із вікна поцілити сюди не випадає! — гмикнув тато, оглядаючи місце події. — Мабуть, скло вже було колись пошкоджене, а якийсь необережний протяг чи різка зміна температур...

— Від учорашнього дня квартирки я не відчиняла! — пробубоніла, тримаючись за щоку. — Щоб вавки не застудити.

— Може, воно розбилося ще позавчора?

— Вчора перед нашою прогулянкою було ціле!

— А після?

— Після?.. Хіба за моєю травмою хтось щось бачив?..

— Мабуть, ти вчора так упала, що аж тут скло посипалося! — засміявся тато.

Він жартував, але Софійці було не до сміху. "Справді, це вона!" — промкнуло наче струмом.

— Якщо речі б'ються самі від себе — то погана прикмета! — мимоволі додала тривоги й мама, стоячи на порозі з одягненим Ростиком. Вона не вірила в забобони, тому теж вважала, що жартує. — Ну, ми до баби Валі й до школи! Цьом-па-пусі!

— Головне — портрет уцілів! Не журись, доню, прийду з роботи — полагоджу. — Тато обережно зняв малюнок і виніс геть.

Ох, краще не описувати, як Софійку зустріли в школі!

— Оце бланж, оце фініш! — аж присвиснув Кулаківський. — У який поворот не вписалась? Кон-кре-е-етно хтось присвітив! Чи з усіма деревами в Білокрилівці перецілувалась?

— Та... це... зачепилася... об камінь... — палала і згоряла на місці.

Господи, нащо вона прийшла до школи?!!

— Бідолаха! Об камінь, кажеш? — підоспіла з удаваним співчуттям ненависна Завадчучка. — Знаю ці камені! Колись мій тато прийшов додому п'яний, то мама точно з таким ліхтарем ходила!

— Краще поправ свої накладні вії: на правому оці зовсім відклеїлись! — вихлюпнула зненацька всю неприязнь до Завадчучки, хоч вії, які Ірка палко видавала за свої, відклеюватись і не думали.

Тільки чемний Дмитрик мужньо не помічав Софійчиної біди. Шаріючись при випадковому погляді на лице однокласниці, вперто ділився з нею винятково математичними спостереженнями.

Вдома зачинилась у своїй кімнаті, примостивши біля вуха й біля Чорнобілчиної муркотливої спинки мобілку, зателефонувала до Ві-ку-ку:

— Що ти знаєш про русалок?

У слухавці застрочило подружчиними знаннями, і Софійка спрагло їх заковтувала:

— Руса', купалки, водяниці, лоскотухи — богині земно7 води, які живуть на дні річо7! Ка'жу', в руса пальці на ногах з'єднані перетинками, як у гусей, це видно по їхніх слідах...

Ой, до чого тут перетинки? Які ноги—хвіст же?

Заперечити не встигла, бо мусила слухати далі:

— Сліди ці мо' бачити тільки тоді, коли руса, захоплені зненацька, бігом кидаються у воду! Бо звичай' перед тим, як покину' берег, вони загладжують пісок!..

Ну який пісок?!.

— А ще ка, що Руса' може побачи' тільки щаслива людина!..

Знайшла щасливу!.. Ні, не допоможе Вітуся! Краще порадитися з Сашком: той з усього придумує виходи! Розповісти про всі двадцять два нещастя...

— Але якщо вона комусь розка' про це, з нею станеться велике лихо,
— прониклива леськів-чанка, як завжди, на ходу вгадувала чужі думки.
Все, зараз питатиме, нащо Софійці русалки!

— Для уроку треба! — спішила завершити розмову. — Цю, як її...
"Русалку" Шевченка вчимо! Дякую, Ві-ку-кулечко! Бувай, закінчується
рахунок!

Ні, це ж неможливо! Здається, Софійка перевтомилась, і треба
просто добре відіспатися!

Чи, може, це таки пастка?..

5. Вівторок — день ще тяжчий

Зрештою, все не так і кепсько. Новий ранок свіжим пухким снігом
покрит усі вчорашні прикросці. Тато поміняв скло й уже почепив малюнок
на місце.

Вранці знову приміряла майже дошиту сукню і звеселіла ще більше.
Спадаючи складками-хвилями, сукня шелестіла краще за ніколи не
бачене Софійкою море. Довгий шлейф закріплювався на зап'ясті
вишуканою петелькою, тож кожен помах руки робив довгу сукню ще й
пишною. Мінус кілька принесених у жертву помийному відру супів — і
талія, вдало підкреслена кроєм, буде таки найтоншою. А те, що ставати
перед дзеркалом поки що доводиться тільки одним боком, аби не бачити
зіпсованої щоки... Так тітонька Сніжана передала вчора якусь нову
дорогу мазь!

Навіть школу пропускати наразі немає сенсу: однак усі бачили
Софійчине горе і невдовзі звикнуть, не помічатимуть.

І чому вона так тяжко пережила цю дрібну, нікчемну пригоду?

Але сталося непередбачуване.

На математиці до класу, трохи накульгуючи, раптом зайшла класна керівницка, біологічна Ліда Василівна.

— О, ви будете вести математику? Як ваше сухожилля? — доброзичливо загув клас, але раптом забув і про математику, і про сухожилля, і про саму Ліду Василівну.

Адже за вчителькою ступала... дівчина. Та-ка-а-а ді-і-івчина-а-а!! Весь клас ахнув! Струнка й тоненька, мов очеретинка. Очі — два бездонні озерця, такої смарагдово-зеленої барви, яка могла тільки снитись! Куди тим зеленим лінзам, у яких приходила Ірка! Жмуток темного волосся, заколотий химерним кістяним (зі слона? мамонта?) гребенем, перехоплено яскравою смарагдовою стрічкою. Стрічка обкручувала його по всій довжині, а довжина — хіба таке буває в наш час? — до колін. Таку розкіш Софійка бачила тільки на ляльці Барбі у вітрині найдорожчого магазину, та й то — один раз.

Мала ще нереальніше відчуття, ніж коли побачила сині черевички.

— Дорогі діти! — вчительчин голос теж, видно, тремтів од хвилювання перед такою красою. — На початку цього навчального року ми прийняли в колектив гарного учня Дмитра Іваненка. А сьогодні, діти... Сьогодні до нас приєднується ще

одна... дуже гарна учениця — Підлісняк... як вас... тебе, нагадай?

— Росава! — злегка схилила голівку новенька. При цьому її вії стрепенулись, як сполохані перепелички, і Софійці здалося, що й весь клас ніби підкинуло в небо змахом тих чорних, густючих, магічних, чаклунських — ах, куди тим накладним Ірчиним! — вій.

— Можна Росяниця! — додала, коли всі "приземлились" Тепер уже присутні чманіли від її чистого, гірко-солодкого, як чорний шоколад з горішками, голосу.

— Можна й просто Рося! — усміхнулась так зворушливо, що всі готові були заплакати від захвату.

Ліда Василівна втерла очі кінчиком хусточки і, гублячись у словах, пишномовно завершила:

— Отже, Росю Підліснюк, приймаємо вас... тебе у свою дружну класну родину! Сідай за парту біля...

Біологічка шукала очима десь ближче до дошки, але Росава вказала на останню парту.

— Не турбуйтеся, я сяду на оте вільне місце! Можна?

Всі знову завмерли: Вадим ніколи нікого не впускав на свою територію і завжди був раком-самітником. Сідати поруч не сміли навіть

відмінники, і навіть під час контрольних: їм дозволялось тільки передавати шпаргалки. За спробу пересісти до нього дісталось по голові портфелем навіть Ірці, якій узагалі-то завжди дозволялося більше, ніж іншим.

Кулаківський поблід і войовниче напружився. Зараз як пошле неждану квартирантку!..

Де там! Виявляється, напружився для того, щоб пружиною підскочити й забрати рюкзака з сусіднього стільця, звільняючи місце.

— Падай! Тобто, я хотів сказати, плі-і-із! — прохрипів і закашлявся. Од хвилювання? Чи докурився хлопець до ручки?

— Сенк'ю-мерсі! — в стилі його іншомовного 'будь ласка" відповіла новенька, і клас відрадно загудів на її прикол.

— О, задача на складання рівнянь? — радісно зиркнула на дошку. — Мій улюблений тип! Можна, запишу третю дію і запропоную інший варіант розв'язування?

"Усе! Це кінець! Гарна, ввічлива, дотепна... А ти відчуваєшся гидким каченям... Ні, бридким марабу! — згадала потворну пташку в енциклопедії. — Поруч із красунею лебідкою. От тобі й на!"

Вадимової зради Софійка не переживе! Не стерпить навіть Дмитрикових поглядів, соромливо кинутих через Гі плече на останню парту, хоч би

як старанно при цьому розводився про якісь математичні закони!

6. МАРАБУ ЖИВЕ ДАЛІ

Сьогодні хай мама не відносить Ростика до баби Валі. Софійка ж до школи не піде, то заодно побуде з дитиною. Мама стривожено помацала доньці чоло. Але, розумничка, дозволила зостатись удома, коли дізналася, що Софійці, поки не загоїлось обличчя, між людьми некомфортно. Мама ніколи не пішла б до своїх школярчат навіть без макіяжу, а тим паче з такою... щокою!..

Ростик і Чорнобілка — єдині не лізтимуть у душу, не питатимуть зайвого. При них спокійно можна годинку-дві проридати в подушку (головне — не дозволяти братикові падати з висоти). Потім довго вмиватись у ванній, тільки не давати малому куштувати брусочки барвистого мила й видавлювати зубну пасту. Тоді стриміти в дзеркалі,

розглядаючи набряклі повіки, розкислі від солоних сліз рани, і знов журитись, але вже насухо. О жах! Той шкідник умудрився порозсипати на Чорнобілку мамину пудру і напхати її собі

до рота! Нічого, залишки пудри збере назад у баночку, а Чорнобілку пропилососить. Ростикові, мабуть, пора заварити кашки.

В обідню пору з'являється Сніжана: вона відпрацювала в першу зміну і зайшла розрадити племінницю. Ростик заснув, можна нормально погомоніти.

— Тітусю, як жити далі, якщо у класі з'являється новенька учениця?

— Випадок сумний, але не клінічний! — весело туркотіла тітонька, оглядаючи Софійчину щоку. — О, вавка гоїться, хоч і повільно!.. Будь-яка новенька за кілька днів стає "старенькою", буденною і звичною!

— Але якщо у неї — вії-віяла, коса до колін, фігурка як у моделі, і — голлівудська усмішка?

— Гм, ситуація складніша, але теж вибікова! — тітонька зняла старий пластир і примостила до Софійчиної щоки свіжу примочку. — Дуже часто такі лялькові красуні виявляються пустушками й занудами!

— Але якщо вона дотепна і обожнює задачі на складання рівнянь?..

— Ти певна, що йдеться про одну й ту саму людину? — Сніжана вже милувалася розкладеною на дивані Софійчиною новорічною сукнею.

— На жаль, так.

— Навіть це не смертельно! Такі дівчата в дев'яности дев'яти відсотках — задаваки й грубіянки!

— Чемнішої дівчини світ не бачив! — аж застогнала Софійка.

— Ну, тихо, тихо! — обняла племінницю. — Поміркуймо! Колись у Половинчику ти заспокоювала мене прикладом царівни жаби... Прикиньмо, що в таких випадках роблять у казці?

Але скільки не думали, не могли згадати жодної, у якій би герой між розумною чемною красунею і менш розумною та не надто чемною, хоч і майже красунею обирав би друге.

— На крайній випадок залишається метод Попелющиної мачухи, — зітхнула тітонька. — Пригадуєш: вона ховала справжнє доньчине обличчя і силоміць запихала її ногу в маленький кришталевий черевичок?

Ні, тітонька таки здатна розрадити! Сміялися разом. Справді, у Софійки не так усе безнадійно!

— Іще не вечір! — запевняла Сніжана. — Ще повоюєм. І приглядайся уважненько: твоя красуня мусить проявити себе хоч якимось недоліком, ідеальних людей не буває!

Та й русалкова сукня в шафі й майже кришталеві — лазурові! — черевички (вони тепер стояли на найвиднішій полиці серванта) додавали надій.

7. Підступи тривають

Наступного дня затято не дивилась у Росавин бік. Хоч не дивитися було досить важко: та аж сяjala привітною вродою. Милувалися нею всі: школярі, вчителі, технічки. Навіть слюсар так роззявив рота, що мало не наступив на якогось п'ятикласника. А на перервах під кабінетом, у якому перебував 7-В, ніби випадково збиралися старшокласники. Не через Софійку, звісно: тепер ніхто не звертав уваги навіть на її щок. Всі

поривались побачити нову гімназійну зірку, і видно, що та зірка спопеляла на місці не одного юного гімназистика.

Дівчата й собі крутились коло новенької: набивались у подружки. І з усіма Рося була рівно-привітна. Кілька разів, щоправда, Софійка ловила Росавин погляд на собі, але чомусь раптово судомило щоку, тож відповісти на жодну з її прихильних усмішок не спромоглася. Та й не хотіла. Софійка єдина і близько не підступала до Підліснячки. Та й нащо підступати? Щоб різниця між ними ще більше впадала у вічі?..

Ну, ще Завадчучка дулась у самотині. З сережкою в нижній губі! Це була ознака найтяжчого

відчаю! Але марні старання! Пірсінгу не помічали не те що учні, а й учителі.

Хлопці ходили причесані й тихі. Навіть обзиватись не сміли перед такою дівчиною.

На Кулаківського можна було махнути рукою: оце нині пропав остаточно! Ганебно, без жодного опору, без бою! Таким його Софійка ще не знала: блід, червонів, затинався у своїй і без того не дуже зрозумілій мові. Чого б не дала, якби хоч раз на неї так подивився!

Навіть Дмитро — ні, немає хлопців ідеальних! — так часто звертається до Софійки головним чином для того, щоб кинути оком на Росаву.

Її відповідей на уроках Софійка намагається не чути, але Росині дзвінкі й грамотні виступи самі хробаками, точніше — колючими трояндами, залазять у вуха.

Добре, хоч у рідній квартирі можна відпочити від тієї Росяниці, можна покупатися в увазі й любові близьких!

Мама наливає запахущого чаю, тато гуцикає на коліні Ростика, малий заливається сміхом і норовить потягти зі столу блискучу ложечку...

Дзвінок у двері трохи перервав ідилію, але то не страшно. Баба Валя вже теж як своя!

— Ви саме вчасно, просим до вечірнього чаювання! — радіє мама.

— Ой, спасибі, діточки, я на хвилинку! — сусідка стала в кухонних дверях. — Що тут наш Росту-сик-мацюпусик? Мій манюній, упізнав бабу, йди на руці! Я до вас чого так пізно, — мовби перепрошувала. — Хочу домовитись... Чи не можна, щоб не ви мені Ростика приносили, а я до вас ходила.

— А що сталося?

— Та... Внучка племінчата з самої Полтави приїхала! У мене житиме, вже й до школи записалась! То я кімнату їй віддала! А щоб не тривожити й не заважати, буду краще сюди навідуватись! Ростик хоче гратись, а їй же уроки вчити!

— Гаразд!— погодилась мама. — Головне, щоб не відмовились!

— Від такого золотка?! Та ви що! Проте, зрозумійте, родичка... Я того небожа ще малим колись два рази бачила, а не забув старої, листа дочкою передав! Пише, наче проблеми в сім'ї, розлучаються, чи що. То хай, мовляв, дитина в бабусі побуде: нікого, хто б поміг, із рідні не зосталося. На мене вся надія! Оце ж так: цілий вік сама, а тепер — і Ростик, і Росавка!

— Хто?!! — аж підскочила Софійка.

— Атож, так чудно її назвали: Росава! Рося, Росяниця! Але гарно, еге ж? Та й вона гарна, побачите!

Хрясь! Софійчин кухлик упав і розлетівся на друзки об кахельну підлогу.

— На щастя! — пожартував тато.

— Я приберу, вибачте! — похапала черепки й вибігла в коридор.

— Софіє, ти куди? Відро ж на сміття ось! — гукнув тато.

Але дівчинка його не чула. Геть, геть, геть! Подалі від тієї красуні! Вона що, взялася доклати Софійку?!

До шафи! Заховається в улюбленій шафі, хай ніхто її більше не знайде!

Відчинила двері шафи, впала на купу одягу. Леле, що це? І тут ненависні зелені очі?! Росяниця що, стерегтиме її тепер і вдома? Навіть у шафі?!!

— Геть! — нагримала злякано. І лиш коли проява нявкнула і зникла, второпала, що то ж були оченята вірної Чорнобілки! Зовсім втратила глузд!

Не помічала навіть, що стискає пальцями черепки і з долонь поволі скапує кров.

8. Аркан затягується

До синюватої щоки додалися рубці на руках, але Софійка так просто не здасться. Завтра —

довгожданий бал. Її головна й остаточна битва! І вона всім доведе, хто є хто!...

Туди-сюди крокувала вітальнею поміж розкладеними святковими прикрасами, вбранням і взуттям. Зацікавлений Ростик повзав під ногами. Бракує тільки лілей, але Сашко от-от принесе...

Ось і його дзвінок у двері! Ніколи, мабуть, його так не чекала.

Але Сашко... прийшов без нічого, а його круглі одверті очі шукають п'ятого кутка!..

— Софійко, — аж прохрипів. — Тут... таке сталось! Таке сталось!

— Що сталось? Кажи, не тягни!

— Та... Причеп, яким сьогодні везли шефові товар, перекинувся на мосту! Дорога слизька, він — бульк! З десятиметрової висоти, просто в Кам'янку!

— А квіти?! Квіти — де? — не розуміла, що відбувається.

— Там же й квіти! Впросився поїхати з шефом на місце події! Причеп дістали, товар... на дно! — Сашко закашлявся.

— А мої лілеї?!

— І вони... Я весь берег обшукав, із жердиною у воду заходив, пробував діставати, навіть не побачив анічогісінько!

— Як? Ти... не виловив моїх лілей?! — Добре, що поруч було крісло, бо так би й бухнулась на підлогу.

— Софійко, я все облазив!!! Усе, що міг! Вибач, прости! — Сашко знову кашляв. — Фірма обіцяє відразу після нового року поновити шефові замовлення...

— Після нового року? Дякую! Ти!.. Та ти мене втопив разом з тим причепом! Мене, розумієш?! Хіба ти розумієш?!

— Бухи-бухи... Але ти... Ти все одно будеш найкраща! Кахи!

— Хто там кашляє, кого знову треба лікувати? — зненацька проспівала з коридору тітонька Сніжана. — Я забігла перевірити Софійчину боєготовність! Ти, Сашку? Теж завтра на бал?

— Тут не те що Сашко — невідомо, чи піду на нього я!!!

Сяк-так переповіли тітоньці пригоду з причепом.

— У річку — серед зими?! Так он чого ти, парубче, бухикаєш! Бігом липового чаю з медом! Додумався ж!

— Тітонько, але ж лілеї?! — який чай, коли тут — така драма?

— Щось придумаємо, Софусю, щось придумаєм!

Спати не могла: думки й бігуді муляли в голову. Не ридала тільки тому, що на завтра до всіх нещасть бракувало червоних очей.

Усе проти неї! Мало проклятої Роськи, то ще й ця болотяна Кам'янка! Має рацію Сашко: не щастить Софійці з тим Білокрилівським лісом.

А може, Білокрилівський ліс, портрет на камені, ляпас, раптова красуня в їхньому 7-В і в бабиній Валиній квартирі, аварія над Кам'янкою — ниточки одного клубка? Від моторошного здогаду аж морозом по спині сипнуло.

Вибита на камені русалка від Софійчиного доторку ожила? Невідьчого ляснула її хвостом по обличчі, а тоді зникла з каменя, щоб

опинитись... ні, це повна дурня! — опинитись у її класі? Але як? За що? Навіщо?

Отже, таки русалка?

Як добре, що недавно з'явилась мобілка і в Половиннику! Пустельник нею ошчасливив тестя й тещу, Софійчиних коханих бабусю й дідуся! Бабуся Ліна — ще вона може розповісти про русалок і не вчепиться з розпитуваннями!

— Ваша бабця Горпина або ваша мама Ніна нічого не знали про русалок?

— Від мами чи не від мами, — почала своїм звичаєм бабуся, — але трохи про них чула. Дещо й перечитала, — зараз і про нечисть друкують.

Нібито русалки можуть зватися Овсяницями, Сенявами, Житницями, чи як там... Ще — Травницями, Дивовицями, Росяницями, Кануперницями, М'ятницями, — хто де живе.

Росяниця! От вам і Росава Підлісник!

Ба, далі цікавіше:

— А ще якогось дня, коли сонце світить найслабше, — свято зимових Русалій, чи щось таке...

Сонце світить найслабше... Найкоротший день у році — двадцять друге грудня... Саме того дня їздили вони до лісу, тоді розчистила-оживила злощасні контури! Тисячі літ сотні цікавих варвар чинили те до неї, і тільки Софійці припекло зробити це в день зимових Русалій!!! Скільки разів страждала через надмірну допитливість, пора б схаменутися! Так ні ж — оті вляпалася, ще й як вляпалася!..

— Аллоу! Софійко, ти є? — Бабуся ще не зовсім освоїла мобілку і хвилювалась, чи внучка її чує. — З тобою все гаразд?

— Так-так, усе добре!

— Добре не добре, а щось кажи! У нас тут, правда, буває поганий зв'язок! Що там Ростик, як тато, мама?

Розмова перейшла на домашні справи, знов полишивши Софійку на самоті з її страхами.

9. Заповітний день

Сьогодні о п'ятій учнів чекає новорічний карнавал. Ні, скорше навпаки: учні чекають новорічного карнавалу. Надто ж Софійка: від хвилювань цієї ночі заснула майже під ранок...

— Доню, винеси, будь ласка, сміття! — Мама не придумала, чим кращим почати святковий день!

— Але ж я в бігудях, мамо! І взагалі, мені пора вже збиратися!

— Добре, я понесу, а ти наглядай до супу! — Мама зітхнула й узялась за відро.

Суп? Софійка вже випила свою сьогоднішню норму чаю без цукру! Нині дієта має бути щонай-строгіша!

— Ти вже місяць збираєшся, а я за домашніми справами не встигаю нічого! — Мама хряпнула дверима.

Софійка засоромлено стала над каструлею. Це тільки сьогодні, тільки сьогодні! Уже з першого січня, ні — завтра вона стане чемна і слухняна! Хай мама вибачить, сама ж колись була молодою!

Десь під обід забігла Сніжана. З найтаємничішим виглядом витягла із сумочки... разок прозорого намиста з сяйливого кришталю!

— На голівку нашій русалоньці! Замість віночка! Наче водяні крапельки!

— Цяця! — потягнувся рученятами до прикраси братик.

Зворушена, Софійка стояла мовчки. Ні, у неї таки найкраща, найпроникливіша, найспівчут-ливіша тітонька в світі!

— Софусю, що то за дівчинку зустріла я нині в під'їзді? — спитала мимохідь. — Виносила сміття з бабиної Валиної квартири! Така симпатична, привітна, так чемно мовила "Добрий день"!

Нестерпно! Підліснячка і тут засвітилась.

— Це, тітонько, вона і є!

— Хто? — Сніжана завдає болю невластивим їй нерозумінням.

— Ну, новенька наша!

— Ота, що про неї?.. — вразилась тітонька. — Ніколи б не подумала! Така приємна особа! Ту я, признатись, уявляла гіршою!..

— Дякую! Умієте ви підтримати! — пожартувала крізь сльози.

— Все гаразд, Софійко, не переживай! Може, тобі варто приглянутись пильніше й навіть подружитися з такою хорошою людиною? Повір, так буде краще. Збудешся ненависті — вмиєть полегшає!

Сніжана поспішала, бо в когось там неправильно зрісся перелам і її викликали на пораду

як гарного фахівця. А Софійка з мамою та ще з Ростиком, який усе норувив помічникувати, взялися чаклувати над образом найвродливішої водяної царівни. Перли дуже личили, сліди на щоці замаскувати майже вдалось. Тим більше, в залі буде напівтемрява... Чомусь пригадалися вчорашні Сашкові слова про те, що вона, кахи-кахи, все одно буде найкраща, і стало ще веселіше. Бідолашний Сашко: і хворий, і в їхній школі нема ніякого свята! Прибиралась, наспівуючи і пританцьовуючи.

Ліда Василівна пустила дівчат перевдягатись у біологічний кабінет.

— Скелета мені не чіпайте! — заклопотано покульгала кудись у вчительську.

Всі засміялись, бо зараз навіть популярний серед шкільної братії багатостраждальний скелет цікавив їх щонайменше!

Ірці дуже личив костюм Тома Сойєра-Гавроша, чи точніше, Гаврошки. Намальовані веснянки, стильний картуз, коротенькі штанці... Все це, звісно, гарно, але куди Гаврошам до Русалоньки!

— Ого-о-о!!! — захоплено протягли дівчата, коли Софійка вбралась у синю сукню. — Від цього, як його, Кардена? Чи від Армани?

— Від мами Тані! — засміялася вдячно. — Хоч і за їхніми взірцями!

— Тетяна Іванівна могла б зробити гарну кар'єру стиліста-модельєра, якби не пішла у вчительки!

Загальний захват було перекрито нікчемним Завадчуччиним питанням: це, мовляв, Софійка вже одягла костюм чи ще не скинула нічної сорочки?

Софійка збиралась було сказати щось про вкорочені під Гавроша татові сімейні труси, але дівчата раптом аж завищали від захвату, повернувшись у інший бік. Це сукню вдягла Росяниця.

— Вау! Ти справжня русалка!!!

— Дякую, ви теж усі чарівні! — скромно опустила очі Рося. А довкола забігали зайчики від її сріблястої сукні.

— Де дістала? — заздро світили очима дівчата.

— Аж нецікаво казати: пошила самотужки. Може, дещо й не так... — ще скромніше затріпотіла віями Росава.

— Вау! — ще раз видихнули семикласниці.

Мужньо проковтнула побачене й почуте. Що ж,

може, Софійчина сукня тепер і не найліпша... І її талія тепер не найтонша, але... Але в неї ще є фантастичні львівські черевички!

Розкрила блискучу коробку— о жах!— там красувався... тільки правий!!!

Порилась у пакеті, позазирала під парти, понишпорила на підвіконнях, поміж вазонами і навіть поза багатостраждальним подряпайим-замацаним скелетом... Ростик! Так і знала, що той опецьок утне якусь шкоду! Нічого, добре, що є мобілка — зателефонує коханій мамі! А мама, як у тій пісні, завжди готова пере дати рідній дитині

"горобчиком хліба, синичкою солі"! Тільки хай швидко, бо карнавал за п'ятнадцять хвилин!

Тим часом розчесала новостворені пишні кучері й поклала на них Сніжанині перли.

Дівчата вже роззявили роти, щоб захоплено ахнути. Аж тут...

Рося спершу розпустила своє безмежно довге й запаморочливо темне, з зеленуватим полиском волосся.

— Чим фарбуєш? — не втрималась навіть Ірка. Та Рося вже постала перед усіма у вінку з водяних лілей! Софійчиних лілей!!!

— Живі? — аж стишили голоси дівчата. Несміливо простягали руки, але так і не зважувалися торкнутись такої неземної краси. — Навіть з росою!

Роса й справді аж здригалася на пелюстках, немов щойно витягнених з води.

— І тут вас розчарую: колір волосся натуральний. А квіти, на жаль, штучні. — Новенька закріплювала вінка замаскованим гребенем. — Але справді дуже тонка робота! Дівчатонька, чи ви не масте на кого дивитись? То заглядайте у дзеркало: ви ж сьогодні всі принцеси! А в Софійки, погляньте, які перли!

— Дякую, — видавила через силу, і перли здалися на мить розпеченим камінням. Нічого, нічого, в запасі ще є чарівні черевички!

Та не так сталось, як гадалось. Коли примчав захеканий тато (недаремно-бо мав колись розряд із бігу), то сповістив, що вони з мамою перекидали всю хату, але черевичка ніде немає. І що десь він мусить знайтися, бо ж не голка, а зараз можна взути й босоніжки. Ось, мама

спакувала. Додав, що взагалі не бачить ніякої трагедії від того, що взувачка замість синьої буде біла. Тим більше, сукенка до землі, взуття не видно... Атож, їм, чоловікам, однаково!

Тато нагадав, щоб Софійка дзенькнула, коли її забрати. А зараз не заважатиме доньці святкувати і бажає добре повеселитись.

Підійшла до розчиненої фрамуги (в кабінеті жарко, хтось вирішив провітрити) і трохи поміркувала, чи не варто викинутися з третього поверху. Але на чорному тлі шибки виразно уявилося

Сашкове обличчя. Він мовби казав (і розумний же хлопець!): "Ти все одно будеш найкраща!" Тож рішуче взула босоніжки.

Добре, що не викинулась, бо такого шикарнющого видовища ніколи в житті ще не бачила! Спортзалу сьогодні не впізнати! Ялинка до стелі, гірлянди мигтять! Серпантин, конфеті, сніжинки-витинанки, новорічні плакати й стінгазети!.. Крутиться й крутиться дзеркальний глобус і посипає все довкола невагомим святковим "снігом"...

На вході кожному приколювали до грудей кругленький номерок. На карнавалі працюватиме святкова пошта: отим шпачкам-поштарикам давайте свої листи-привітання, і вони рознесуть їх за потрібними адресами.

Господи, вона ж у казці! Навколо феї, козаки-розбійники, баби-яги, циганки, вовки й лисиці! Не віриться, що це славне товариство ще вчора ходило в строгій формі й злагоджено позіхало над підручниками! Хотілося думати, що й та осяйна русалка Рося, присутність якої відчувала кожною своєю клітинкою і появу якої зустріли обожнюваним зітханням, теж несправжня. Коли закінчиться свято, зникне казка, а з нею — і та несправжня нечисть!

— Ти дуже гарна! — усміхнувся до Софійки принц Дмитро. Правда, тут же й завмер із розтягнутою усмішкою: назустріч випливала Росава.

— Класний прикид! — присвиснув пірат Вадим, проминаючи Софійку. Але за секунду відсунув чорну пов'язку з ока. Здається, навіть уклонився! — назустріч виплила Росава...

І дурневі було ясно, хто королева балу. Звісно, черга спраглих потанцювати з Роською більшала. Звісно, листівочки найчастіше носилися саме їй. Звичайно, Софійка, як і більшість інших дівчат, під час "повільних" танців самотньо підпирала стіну. Як і всі, вимучено всміхалась та удавано-весело щебетала про пустопорожні дурниці.

Пошти не слала нікому. Навіщо? Хіба не ясно, від кого гімназійні лицарі й неллицарі чекають листів?

Аж ось — і їй листівка! Від кого? Текст привітання якийсь чудний. "Ніч темна, ніч тишна, сидиш ти на коні буланому, на сідлі соколиному! Замикаєш ти комори, двірці і хлівці! Замкни й моїм ворогам губи-губища, щоки-пращоки, очі-праочі, щоб вони на мене, рождену, зубів і очей не витріщали, спротиву в серці не мали, щоб мене поважали й слова упоперек не казали!"

Не чудний — огидний текст! Бридкий! Моторошний!

Софійку аж затрясло від таких несподіваних новорічних побажань. Їй навіть заціпило: мабуть, це вже почали замикатись губи-губища й щоки-пращоки. А що очі досі бачили, то з натугою дочитала останні рядки:

"Чекай великих перемін, русалонько! І знай своє місце! З роси та з води! Щиро, число тринадцять" Тринадцять? Але це у неї, в Софійки, тринадцятий номер! Якби й надіслала вітання сама собі, то точно не таке.

Зненацька наче ножем під лопатку: Рося Підлісник! Розшукала в гурті залицяльників неподалік і наткнулась на її крижаний погляд. Миттю відвела очі. Бр! "У русалок немає душі, тільки серце", — згадала. Та Росяниця вже люб'язно усміхалась і навіть помахала Софійці рукою. Леле, її номер також... тринадцять! Це помилка — два однакові номерки! Це ж якщо хто Софійці й написав, то недалекоглядні поштарика все потягли Росаві!

Порвала записку на дрібненькі клаптики, і вони перемішалися під ногами із барвистим конфеті.

Проте і на Софійчину вулицю прийшло свято. Навіть ущипнула себе: до неї прямує... Дмитрия!

Бо Вадим перехопив Росю? Нічого! Романтична мелодія, і — так-так — чудовий хлопець Дмитро Іваненко трохи збентежено чимчикує до Софії!!! Хоч би не вибігти до нього передчасно, хоч би не

заплутатись у довгому поділку! Тримайте ку. ЗЗ свою Софійку, мамусю й тітонько! Першийінець із хлопцем?

~ Можна запросити? — ледь шаріється Дм рик, і Софійка відповідає йому цілим вибух рум'янцю. Озирнулась туди-сюди: так, запроують саме її!

Крок назустріч, руку на плече... Ах, так: не т) же танцювати, вийти бодай у коло! Господи, врг ження — мовби всі розступились і зглядають тільки на них! Нехай дивляться, бо Софійка і Дмитро того варті! Оттак тобі, Росько, знай і ти епос місце, зубів і очей не витріщай!

Щойно це подумала, як — р-р-раз! — вусібіч ніби градом сипнуло.

Це тріснула волосінь на Софійчиних перлах, і ті заgrimіли-покотили, здається, по всьому світі!

— Ой! — Дмитрії дістав одну із-за свого сторчового коміра, а по його шії швидко поповзла червона смужка.

— Вибач, я й не думала, що вони такі колючі! — не знала, куди діватися від переляку й сорому.

— Н-нічого, все добре! — Дмитрії уже опанував собою. — Давай поможу збирати!

— Дякую, — присівши навпочіпки, нишпорили між різносортним взуттям. Однією рукою, зібгавши, тримала синій подолок, що сковував рухи і

тим чи тим кінцем витирав підлогу, другою вихоплювала з-під ніг іскристі Сніжанині перли... Усі перестали танцювати і, мабуть, зі сміхом стежили за кумедною парою. Точніше — за найне-зграбнішою, найнетямущішою, найбридкішою, найнещаснішою дівчиною школи — Софійкою!..

На Софійчине прохання Ліда Василівна вже відмикала біологічний, коли вдруге за вечір прибіг захеканий тато.

— Доню, чому так рано додому?

— Тату, татуню! — кинулась йому на груди. — Благаю, тільки ні про що не розпитуй!!!

— Ну-ну, не буду! Одягайся вже, русалко! До річч, баба Валя просила прихопити її внучку!

— Росаву? Ні-ні, вона ще святкує, буде кому її проводити!

— Софіє, ми ж домовлялись не чіпати скелета! — осудливо гукнула вчителька, заходячи в кабінет. — Від кого — від кого, а від тебе не чекала!

Було б дивно, якби прикросі цього вечора було вичерпано! Тому не мала сил ні дивуватися, ні обурюватись. Ні навіть лякатись. Тепер не сумнівається, хто це зробив. Мовчки зняла зі скелето-вої шиї свого обмотаного разів зо п'ять шарфа.

— Не сердьтеся на неї! — Ох, краще б тато не вступався! — Я й сам у дитинстві міг таке втнути!

— Та гаразд уже, до побачення!

— До побачення, Лідо Василівно! — попрощалась понуро.

— З Новим роком! — спохопився на завершення тато.

Уже виходили на вулицю, як іззаду зацокотіли дрібні каблучки.

— Вибачте, можна і я з вами? — заспівав ненависний шоколадно-горіховий голос. — Нам по дорозі!

Софійка вчепилась татові за руку і вже готувалась придумати відмовку, як тато погодився:

— Бабина Валина онука? Звичайно, приєднуйся!

— Ух, насилу вирвалась непоміченою! — Роська на ходу надягала шапочку. — Свято чудове, але побачила вас і вирішила піти раніше, а то бабуса хвилюватиметься!

— Теж правильно! — схвально закивав тато. — Пощастило, бачу, сусідці з онукою!

— Це мені з бабусею пощастило! — скромничала непрохана супутниця. — Така добра, так про мене піклується! Собі в усьому відмовить, щоб мені догодити! От і я стараюсь, віддячуюсь, як можу!

Баба Валя свідомо викохує Софійчиного ворога? Баба Валя — утретє під підозрою? Вже яка Софійка засмучена, але цього разу нікому не вдасться переконати її, що баба здатна вчинити щось лихе! Навіть цій дзявкотливій, тобто дзвінкотливій, цукеркоголосій Росявці!..

10. У КОНТРНАСТУП?

Ще важче прокидатися вранці й усвідомлювати, що вчорашнє — це не звичайний страшний сон, а гірка правда.

Здається, мама навмисно запустила до неї Ростика. Своїм лепетанням і дослідженням залишків учорашніх Софійчиних кучерів, жорстких від лаку, малюк якраз і пробудив сестру до — хай там уже якого, але — життя.

На щастя, ніхто ні про що не розпитував. Тато на роботі. Мама тихенько шепталася з тітонькою по телефону про щось веселе. Сніжану хвилювати не можна, тож не конче їй знати про загубленого черевичка та розірвані перли.

Пройшла з братиком на кухню й зі щемом завважила на столі свіжого яблучного пирога. Мама спекла заради неї!

— Дякую, мамусю! Відразу після сніданку почну генеральне передноворічне прибирання!

— Приберем завтра, бо не те що до Нового року — до вечора й знаку не лишиться! — розсміялась мама. — Тоді й черевичка звідкись вигребем! Сьогодні ж маєш час піти прогулятись!

— Хіба що з Ростиком! — намагалася прислужитись.

— Тільки якщо ти справді цього хочеш! — не здавалась і мама.

Поки мама вбирала-ув'язувала малого на санчата, Софійка повитрушувала з кишень перли (гм, дивно: волосінь між намистинками аж поплави-лась) і поклала туди рештки своїх заощаджень. Прикупить дечого "від Діда Мороза". Одішле й конверти з новорічними вітаннями дідусеві й бабусі, Ві-ку-ку й Павликові.

З під'їзду вибралися вдало, тобто непомічені. На чужих вулицях зітхнула полегшено. Куди тепер? Можна й до Сашка, хоч, здається, взимку він рідко виходить на точку. Поки міркувала, наткнулась на хлопця у центрі: шеф доручив продавати штучні ялинки. Схожу придбали торік і Софійчині батьки.

— Привіт! Я знав, що ти мене тут знайдеш!.. — Хлоп'як понишпорив у своїх речах і, шаріючись, простягнув Софійці пакуночок. — Прихопив тобі новорічного подарунка! Це вже не якийсь там ряст, а серйозніше! Візьми, будь ласка!

Ох, ну, для чого?! А втім, жоден інший хлопець навіть листівочкою не удостоїв!

— Та нащо було? Спасибі, звичайно... Але тепер, будь-ласка, забалакай Ростика! — І пошепки, щоб не почув братик: — Треба йому щось на Новий рік вибрати!

Озираючись на малого (хоч би не побачив, це ж від Діда Мороза!), купила на ятці пухнастого рожевого зайчика й приховала під курткою. Знов опинилась біля Сашка. Розказати йому? Змовчати?

— Ну, як там учора? — перший почав хлопець.

Ні, таки розповідь.

— Сподіваюсь, і без вінка все було чудово?

Ой, мабуть, ліпше не казати! Очорнити себе

перед останнім хлопцем, що має ще її за щось путнє?

А може, просто згадалося Росьчине грізне: "Замкни й моїм ворогам губи-губища, щоки-пращоки, очі-праочі..."? А ще ж оте Вітине попередження: розказати про русалку — накликати нещастя...

— Та не журись ти через ті лілеї! — по-своєму зрозумів Сашко. — Я от що придумав: можна ще пошукати їх нижче за течією, біля того місця, де ми на лижах каталися! Пригадуєш, там ото такий вигин, ще кам'яні зазубринки?

Софійка не пригадувала зазубринок і навіть знала, що квітів там не знайдуть, бо вони вже давно в русалки. Та й нащо вони вже здалися? І справа, здається, зовсім не в них! І не в течії! І не в зазубринках! Та Сашко провадив своє:

— Першого числа в мене вихідний. Хочеш, знову підем туди на лижах і пошукаєм? Лижі я маю: знайшов у нашому підвалі, колишні сусіди покинули. І якщо, може, у твоїх нема часу поїхати з нами, то ми й самі!..

Он воно що! Не спіши, Софійко, відмовлятися, бо невідомо, чи після вчорашнього ще хто-небудь узагалі зважиться тебе запросити на побачення!

— Гаразд! Але зустрічаємось не біля мого будинку, а відразу на зупинці міської маршрутки!

Бо Роська і його перехопить!

— Як скажеш! — сяяв хлопчина.

Заодно й придивиться уважніше до того злощасного каменя. Не може бути, щоб не знайшла там якоїсь підказки!

11. Новорічний ранок

Зустріч Нового року минула як завжди. Спочатку виснажливе прибирання. З тією хіба різницею, що цього разу найгучніше у під'їзді гув пилосос у бабиній Валиній квартирі: працювала її супер-пуперна внуця. Навіть сердешний чорний кіт Фантик не витримав шуму й переховався на дереві проти Софійчиного балкона. Фантик останнім часом схуд і наче здичавів, хоч любила його баба, як колись. До того ж не вдалося знайти лівого черевичка, хоча звичайно під час таких генеральних прибирань у Софійчиній хаті знаходилося геть-чисто все. Ага, ще прикрашання ялинки стало набагато цікавішим: Ростик бурхливо сприймав кожну іграшку й кожну блискітку, і дівчинка сама тішилась ним, як дитина. Та й "новорічок" від подруг чи художників досі не мала, тепер же — он який кучерявий лист од Ві-ку-ку та чудовий зимовий краєвид од Павлика!

Потім — варіння-печіння-смаження з неодмінним голодним бурчанням у животі, бо ж, бачте, якщо з'їсти щось передчасно, то, на мамину думку, святковий стіл буде не такий апетитний. Проте з квартири навпроти линули такі смачні

запахи, які не снились навіть Софійчиній мамі — вдатній кухарці. Мама навіть ходила до сусідки по рецепт і повернулась у захваті: бабина онука не дитина, а кулінарний геній!

А тоді ще, правда, був невеличкий конфлікт через гостей. Звісно, прийдуть Сніжана з Сергієм, як же інакше? (Тітоньці про загублений черевичок вирішили не признаватись.) Але коли мама запропонувала покликати ще й самотніх бабу Валю й Росаву, бо ж баба вже як рідна... І коли тато радо це підтримав, бо ж і Росава чемна дівчинка!.. Мовляв, щойно її зустрів, і юнка поштиво запитала, чи не можуть позичити їм приймача: телевізор поламався, і вони з бабусею не матимуть звідки почути навіть опівнічного вітання... Софійка вибухнула праведним гнівом! Відчувала, що дім — остання її фортеця, і якщо пустить чужинку ще й сюди... Новий рік — свято родинне! І коли Росяниця їм дорожча за Софію, то хай ідуть у гості до неї й там святкують, а вони з Ростиком зостануться вдома!.. На щастя, для батьків поки що дорожчою виявилася Софія, і вони, хоч трохи й побурчали, запрошувати сусідок передумали.

О, ще ж прикрість через той Сашків гостинець, краще б його не брала! То були парфуми, перші власні парфуми в Софійчиному житті. Безперечно, вони були перші й у Сашковому житті — в цьому скоро переконалася. Щедро набризкалась ними, увійшла до вітальні, й мамі умить забаглося провітрити кімнату. Коли ж тітоньку від них знудило, Софійка мусила показати коробку. Обидві у два голоси розкритикували духи, ще й заявили, що сердезі підсунули підробку, і що вибирати слід не за красивою упаковкою, і що гроші, які видалися великими для хлопця, зовсім не є достатніми для гідних парфумів, і що взагалі дешева рибка — погана юшка. У Софійки од гвалту (чи таки від запаху?) аж голова розболілась. Бурхлива жінрада постановила: і користуватись не варто, але й викидати не можна, бо ж — від щирого серця. Лише татове слово відрізнялось від галасливої решти:

— А що ти, доню, подарувала Сашкові?

Софійці стало дуже прикро, бо ж не тільки нічого не подарувала, а й не спитала, як його здоров'я після тієї пошукової купелі. Усі зараз же зашуміли-засперечалися, що б це справді подарувати хлопцеві, але тут Ростик перекинув на себе прикрашений галуззям і штучним снігом підсвічник, і про Сашка нарешті забули. Обійдеться вітальною есемескою!

Зате ранок першого січня зустрів подарунками значно цікавішими — під ялинкою! Кожен

збагатився цукерками, екзотичними фруктами, книжками. Пустельник — ще одним альбомом з репродукціями українського живопису. У Софійки побільшало одягу. Та й Ростик віднині не ходитиме в сестриних недоносках: йому надарували костюмчиків. Хоч найбільше йому сподобався рожевий заєць.

Та найголовніша подія чекала попереду. Білокри лівський ліс!

12. У ЛІСІ

Зійшли з маршрутки і взулися в лижі. Рушили сніговою просікою. Даремно-таки погодилась їхати без тата і дядька: двом дітям серед хащів трохи незатишно. Ще з Вадимом готова була хоч і на край світу, але з Сашком... Не далі, ніж у Леськовичі!

Он дідок, теж на лижах, але з торбою: вештається тут, розгрібає палицею торішні листя. Чого вишукує?

— А ми зараз до нього заговоримо перші! — подав ідею Сашко, якому, видно, теж трохи не по собі. — Хай нас боїться, а не ми його!

Що ж, мудро.

— Дідусю, щось загубили? — гукнула до старого. — Може, допомогти?

— Що я тут загубив? — примружив очі незнайомець. — Ох, та зо три тисячі років точно! Навряд чи зарадите!

— А на перший погляд вам три тисячі й не даси! — іноді в Софійки прокидалось велике почуття гумору.

Дідок засміявся і під'їхав ближче.

— Я-то й справді молодший, а от цей ліс, ця білокрилівська культура!.. Кожну вільну часину тут броджу і ніколи з порожніми руками не вертаюсь, ніколи не вертаюсь!

— Ви — музейник? Археолог?

— На жаль, ні! Точніше, непрофесійний музей-ник-археолог. Так би мовити, любитель. Краєзнавець місцевий. Може, читали в газетах дослідницькі замітки такого собі пана Віктора Гарбуза?

— Гарбуза? Щось пригадую! А в мене дядько Сергій, а тепер і тітонька — на прізвище Кавун! Ми часом не родичі? — перевершила себе в дотепності. — Ви б ще з моїм дідусем Ягодою познайомились, він теж любить виводити цікаві теорії про минуле!

— Бо хтось же мусить досліджувати колишнє, якщо наші музейники та археологи тільки й

знають, що скажитись на нестачу коштів! Та ця ж білокрилівська культура — унікальна, такої ніде нема, ніде більш нема! В іншій державі створили б на її основі науково-дослідні інститути й туристичні центри! — продовжував чоловік. — А в нас...

— Ну, Білокрилівський ліс я бачу, але де ж культура? — встряв у розмову й Сашко. Не надто мудре питання, але воно й Софійку дуже цікавило.

— А ось і вона, ось! — Дідок вихопив з-під снігу череп'яного кружечка з дірочкою всередині. — Будь ласка, старовинне прясельце! Чіпляли його на веретено, до прядки, щоб нитку переважувало! Погляньте, з узорами!

Пан Віктор зішкріб нігтем залишки землі й листя, і на прясельці проступили хвильки та ромбики. Діти завмерли: відколи немає того, хто це робив, а річ — ось вона! Війни, катаклізми, вік... Скільки вона пам'ятає! Найдавніші речі, які вони з Сашком бачили досі, — Катрусині стрічки чи Казимірів медальйон, а тут!..

Відчуття карколомніше, ніж від лету з гори на лижах: мовби війнуло подихом віків.

— А ви питаєте, що загубив? — переможно розвів руками дідок. — Пізнаєш це диво — на все життя заразишся вірусом пошуку! Це лиш квіточки: тут і не таке знаходив, ой не таке! У мене вже

не квартира — склад білокрилівської старовини! Глянути на камінь з їхнім тотемом — русалкою — хочете?

— Дуже! — гукнула Софійка, бо ж туди і намірилась.

Але вгорі на них чекав ще один сюрприз: русалка власного персоною! На скелі стояла Росяниця Підлісник у найпримітнішому з усіх бачених Софійкою спортивних костюмчиків. У найкрасивішій зеленій шапочці, з-під якої виглядав краєчок кістяного гребеня та звисала густюща коса. Стояла і з цілком невинним виглядом поправляла кріплення своїх супермодних пластикових лиж, на фантастичній зелені яких поблискувала назва найкрутішої фірми.

— Софійко? Яка щаслива несподіванка! — хлюпнула гарячим шоколадом.

— Пр-р-ривіт, — Софійка крізь зуби.

— А це біля тебе?..

— Сашко, — холодно представила хлопця. — І краєзнавець Віктор Гарбуз! Ну, все, у нас тут спра...

— Приємно познайомитись! Я — Рося Підлісник! — Росавина усмішка сяйнула ще білосніжніше. — Ви, пане Вікторе, умієте зазирати в глиб століть? Можна сказати, мандрівник у часі?

— Трохи є, трохи є! — Дідусь розквіт і зашарівся, відчувши одностудію.

— Страшенно цікаво! — атакувала Рося. Та по гляд її став ще зеленіший, коли зупинився на Фа дійчукові. — А ти, значить, Сашко? Гідне ім'я дль такого сильного хлопця!

— Дя... дякую! — незвичний до компліментів, Сашко аж заточився на лижах.

Знайшла сильного!

Рося ж не відводила від нього очей і сумно-замріяно зітхнула:

— У ваш час... тобто у наш... сильних чоловіків не густо!

— Спасибі на доброму слові, дитино, спасибі! — квітував і пахнув пан Віктор. Хоч Рося при цьому дивилась — ще й дуже пильно! — ох, не на нього.

— Але ж ти його вперше бачиш! — не втрималася від легкої шпильки у Росавин бік.

Рося відповідала замислено, так і не одриваючи погляду від хлоп'яка:

— Ні, тебе, Сашку, я вже бачила над Кам'янкою: отам, біля мосту. Бродив із жердиною вздовж річки, такий зосереджений, що й не помічав, як я за тобою стежу! А в день карнавалу ти стояв під вікнами нашого біологічного кабінету...

— Де ж той камінь, пане Вікторе? — Сашко, паленіючи від надмірної уваги, різко перевів на інше.

— Так-так, діти, ходіть-но сюди!

Чоловік рушив до знайомого вже Софійці каменя. Позмітав сніг, дістав з нагрудної кишені окуляри й насадив на носа...

— Гм! Нічогісінько не розумію... Нічогісінько не розумію! Камінь той самий... Але де... де русалка?!

"Оно біля вас!" — глузливо подумала Софійка і нашттовхнулась на грізний, мов кинджальний блиск, Росавин позирк. "Замкни губи-губища...!"

— Скільки благав наших достойників, високих мужів од науки перевезти його до музею!!! Русалка була отут! Ту то був хвіст!.. Гм, і немає ж слідів шліфування! Ага, ось! — Пан Віктор показав на єдину смужку. — Лишилась тільки лінія, що позначала воду! Дивно, дуже дивно!

— Ви певні, що той малюнок справді давній? Може, він стерся від снігу й дощів? — дивувався Сашко.

— Чи я певен? Та йому біля трьох тисяч років! — аж образився їхній новий знайомий. — Білокрилівці вірили в русалок, понавидумували їх і лісових, і річкових, і польових — усяких! Тобі смішно, дитино? — докірливо глипнув на Росяницю, яка хіхікнула при слові "понавидумували". — Я знаходив їхні статуетки. А ця, на камені, була, гадаю, одна з головних богинь!

~ А чому ця культура зветься білокрилською? — запитала Софійка. — До чого тут бі крила?

— Культуру називають за місцем першої знахідки! Ніхто вже не скаже, як звались ті люди ні справді, ніхто не скаже!

Росяниця лукаво усміхнулась і вже мовби зібралась заперечити.

— Підвищення і близькість річки вказують на те, що це місце було в них жертовником, — продовжував краєзнавець.

Але тут обізвався Сашко:

— Ви балакайте собі, а я з'їжджу донизу, пошукаю лілей!

— Лілей? — спохопилась Росава і помчала навздогінці. — Зажди! Я знаю, я бачила, де вони є!

— Але ж вона була, була, була тут! — хапався за голову пан Гарбуз. — У мене ж і фотографія десь є з тим наскельним зображенням! Археологам доводиться стикатися з містикою мало не щодня, мало не щодня!

Мабуть, він і далі розповідав би щось цікаве, але завважив Софійчину неувважність.

— Що ж, пригоду з каменем візьму на мушку, а зараз — до своїх пряселець!

— Ми з вами ще неодмінно побачимось/ — пом'якшила прощання Софійка.

Дідок же подибав у глиб лісу.

Софійці й справді вже було не до нього. Вона, зціпивши зуби, дивилась услід стрункій і спритній постаті. їздить же, зараза, наче... не русалка, а... повітруля якась! Літає — не їздить! Повітруля наздоганяла Сашка — її, Софійчину, останню майже приватну власність...

із. Невдала розмова

Самотньо стояла на вершині.

"І цей зник, повіявся! Як той безсовісний і зрадливий Вадим-дим!" — зітхаючи, потягла носом: навіть тут їй мариться запах його цигарок! Дожилася, долюбилося, називається!

За хвилину з-за іншого боку гори виборсалась неоковирна істота. Безпомічно спирається на палиці, а лижі роз'їжджаються в різні боки — ну, корова на льоду, та й годі!

— Чор-р-рт! Ратиці, блін, відкину на такій здибанці! — бурчала істота... найкоханішим у світі голосом.

— Вадиме, ти?!!

Невже покинув свій інтернет і нарешті вволив Софійчину мрію про спільну лижну прогулянку?

— Софко?! — й собі здивувався Кулаківський. — Роська й тебе сюди затарабанила?

Ах, он воно що! Роська! Це заради тієї відьми нещасний опустився до лижних ретро-забавок! А коли вона, Софійка, запрошувала!..

— Ні, я з Сашком! — відповіла якнайнезалежніше.

— А, це з тим... та мовчу-мовчу! — Кулаківський заточився, але вчасно підперся палицями. — Тільки щось не бачу його з тобою! Оно внизу мою Роську охмуряє! Ух, якби не ці ідіотські протези, натовк би тому додикові гризло! Реально показав би, як чужих подруг відбивати!..

"То натовчи", — підштрикнула Софійка. Правда, мовчки.

Вадим погрозово похитнувся на лижах, і Софійка подумала, що якби той не був настільки жалюгідний, то вона б турнула сердегу просто вниз до зеленої любки.

— Ро... Росько, а як же я?!! — Вад загукав так безпомічно, що його, дурного, стало аж трохи шкода.

Але ті, внизу, не почули його благань.

— Ми ж сюди разом підрулили, — белькотав уже не так до Підліснячки, не так до Софійки, як

сам до себе (ще не бачила Кулаківського плаксієм!). — Я ж хотів її в кафешку, чи на батяніному лексусі катнути, а вона "лижі" "лижі"!..

— Втріскався я в неї, Соф... — удруге довіряв Софійці душевну таємницю, яка чомусь зворушувала куди менше, ніж колишня таємниця про його родове прокляття.

Знов заточився, лижі роз'їхались у різні боки, і він, розчепірівшись, розпластався на снігу.

— Тут мені й хана! — сів, упираючись руками в сніг, навіть не пробуючи далі підвестися.

— І тобі, Софко, хана!.. — додав по хвилі, дивлячись на тих двох далеко внизу, біля води.

Лілеї справді знайшлися. Вони мовби випадково сплелися хвилями у гірлянду й не розмокли.

— Ти не рада? — запобігав перед Софійкою Фадійчук. — Так, на бал ти їх уже не вдягнеш, але — краса! Не викидати ж!

— Згодяться в офісі твого шефа. Мені вже їх не треба!

Не змогла признатись, що після неї до квітів і не торкнеться. Ясно: Росявка, покрасувавшись у чужих лі леях на балу, тепер підкинула їх у воду, щоб мати привід поговорити з Сашком. Наче не вона підлаштувала в тому ж місці аварію з машиною!

Софійка й Сашко вже повернулися з Білокрилівки. Ледве позбувшись непроханої Підліснячки, яка, спровадивши Вада, цілий день, мов прив'язана, ходила за ними та клеїлась до Сашка. Поки її, спасибі, не покликала з балкона баба Валя.

Стояли на ґанку Софійчиного під'їзду.

— Що вона тобі ще казала?

— Хто, Росава? Таж повторюю: показала місце, куди їх прибило! Я за валуном нізащо б їх не помітив!

— А ще що? — ненавиділа сама себе за надмірну допитливість, але стриматись не могла.

— Цікавого — нічого! — Сашко відводив погляд і явно щось приховував.

— А що нецікаве? Ану, дивись на мене!

Сашкові очі — і гарні ж очі, хто б подумав! —

ненадовго затримались у Софійчиних і знов опустились.

— Та не варте воно! — віднікувався з усіх сил. — Як поживає Чорнобілка?

— Чорнобілка поживає ліпше за свою господиню! Ну, то що?

— Справді нічого! — Сашко таки не вміє брехати. — Ми могли б зустрітись і завтра? Десь о п'ятій чекатиму коло зупинки. Чи де схочеш...

— Тільки як признаєшся, що' вона тобі сказа...

— Добре, але більше про це ні слова! Вона заявила, що в мене... що в мене красиві очі! Смішно, еге ж? От і я так вважаю! Сподіваюсь, проблему вичерпано?

Ах, так?! Та як... як вона сміла?! Це ж Софійка!.. Софійка помітила, що в нього гарні очі! Росявка не має жодних прав судити про його очі! Перша розмова — і он аж куди зайшло!

— Ну, то й іди собі до неї!!! — відштовхнула хлопця, гупнула дверима і, згораючи від сорому та образи, побігла сходами.

— Але ж... Зажди! То як узавтра? — Сашко на мить розгубився, а тоді відчайдушно загукав: — Жду о п'ятій! На точці!

Та Софійка вже ридала, зачинена в своїй улюбленій шафі.

і4. Напружений день

Улюблена шафа! Що коли різьблена подруга вже простила Софійці гріх її батьків і знову готова допомагати? Якщо так, потрібна дрібниця: Росьчин портрет. Як добре, що запросила Павлика (і Ві-ку-ку теж, звичайно!) на Різдво до бабусі в Половинник: попросить намалювати... Тю, що Софійка видумує! Бракувало ще й Павликові закохатися в ту підлу Підліснячку!

Попросила в тата фотоапарат і облаштувала на балконі засідку. Ось лишень підстереже, коли старанна сусідчина внучка виноситиме сміття!..

День минав у напрузі. Чи бавилась із братиком, чи сиділа за книжкою (на канікули, як завжди, купа всякого "неодмінно прочитати"), чи на кухні запивала бутерброда улюбленим чаєм, — тримала при собі фотоапарата і всіма своїми фібрами дослухалась, коли зариплять двері в бабиній Валянній квартирі.

Як навмисне, в під'їзді тихо.

А ще мимоволі була прикута поглядом до настінного годинника: де та п'ята година?

Бо обрізи образами, а на зустріч із Сашком таки доведеться піти. Не тому, що Софійка дуже хоче його бачити, але ж не залишати хлопця на поталу Росьці! Бач, очі в нього красиві! Кулаківського тобі мало, ропухо зелена?!

Та й узагалі, не побачення це ніяке — дружня розмова, не більше.

Цікаво, чи назвав би Сашко красивими її, Софійчині, очі? Проти Росьчиних вони, звичайно, ніякі. А якщо підмалювати? Перебирала мамину

косметику. Тіні, туш, олівці... Навіщо стільки похмурих, неяскових кольорів? Підвести зеленим? Чи справжній русалоньці більше підійде синє? Дожилася: очей підвести не тямить!

Шкода, що мама задрімала, присипляючи Ростика, — щось би дочці порадила.

За обмальовуванням повіки мало не проґавила довгожданого моменту. Спасибі Чорнобілці, нагадала: насторожила вушка й нявкнула в бік коридору. Справді, двері в квартирі навпроти скрадливо рипнули і сходами вниз поцокотіли бадьорі кроки!

Вхопила фотоапарата й вишмигнула на балкон. Зграбненький кожушок, узорчаста вовняна пов'язка на пишнокосій різьбленій голівці. В руках — пакет і бабин гаманець. Росава явно рушала до магазину.

Так-та-а-ак, хоч би не забути зняти кришку з об'єктива... Навести різкість... Боже, як тремтять руки!..

Почувалася хижак, що занюхав здобич. Не дихати, не сполохати... Зосталося натиснути...

Раптом красуня підвела голову — ну, наче зумисне готувалася до зйомки! Підвела й сліпуче усмінулася до Софійки.

Фотоапарат мало не випав із рук. Та й сама вона трохи не випала з балкона! Бо хоч палець і встиг

натиснути заповітну кнопку, та горе-фотографа і кадр засліпило спалахом Росавчиної усмішки.

— Привіт! Краєвиди знімаєш? — проспівав шоколадний голос.

Але Софійці грізно було у вуха й у скроні зовсім інше: "Замкни свої губи-губища, іДоки-пращоки, очі-праочі..."

— Вітання від зелених ропух! — Підліснячка прощально махнула узорчастою, в тон пов'язці рукавичкою. І зникла за хвірткою. Знає навіть, як Софійка недавно її подумки обізвала?

На відповідь не спромоглася. Навпомацки (таки ж осліпило!) повернулася до кімнати.

Довго не могла второпати, де вона й нащо стискає в руці фотоапарат. Кохана киця знову стала в пригоді. Муркотанням привела господиню до тями. Поступово повернувся зір, і Софійка здивовано побачила в люстрі свої "розпаровані" — одне з косметикою, інше без — очі. Ой, це ж скоро побач... зустріч із Сашком!!!

Очі від того спалаху чи від олівця трохи набрякли. Аби справді не уподібнитися до ропухи, пішла вмиватися рятівним чаєм.

Що ж, фотографії не вийде, проте за Фадійчука Софійка ще ого як побореться!

15. Рятівна знахідка

А дива таки бувають!!! Бо як інакше назвати те, що валялося на сходах, коли Софійка ступила за поріг квартири? Вадим би сказав: "Знов тобі підфортило, а мені — нічортісінько не попадається, саме фуфло!"

На сходах лежав гребінець!!! Не звичайний гребінець — Росавин кістяний гребінь!!! Цим розкішним гребенем завжди заколювала своє не менш розкішне волосся: ось на ньому навіть залишилося кілька зелено-

смолянистих волосин! Сердегу, схоже, трохи збентежило Софійчине фотографування, якщо вже стала такі речі губити!

Отже, Софійка ще повоює!

Аж голова паморочиться від несподіванки! Вхопила — і мерщій навшпиньки додому. Приховає знахідку, заодно обмізкує ситуацію.

Мати в себе чиюсь заповітну річ — великий козир! Та ще й таку особисту! Ще й — з волоссям! Не конче бути відьмою, щоб знати: через волосся можна робити з людиною що завгодно!

Загорнула гребінь у стару газетку й поклала в нижню шухляду шафи.

— Ві-ку-кусю, що ти можеш сказати про русалчині гребені? Мені про них реферат на канікули!

— Гребе ? — секунду чи дві подруга роздумувала, тоді, як завжди, вигорнула порцію інформації. — Ба моя казали, якщо в русал' є гребінь, то вона може затопити ним будь-яке місце. Чеше коси — вода прибува'! Без гребеня вона засиха! Без гребеня вона й від бере' далеко не відходить! Усе!

— Дякую, дорогенька! Чекаємо тебе і Павлика в Половинчику на Різдво! Передзвони, зустрінемо!

— Неодмі' буду!

— Тоді й добалакаєм! Вітання татові!

— Спаси'! Приві' твоїм рідним і Сашко'!

Сашко'?.. Леле, від радості зовсім стратила

глузд! Сашко Фадійчук — це ж до нього півгодини тому поспішала на побач... на дружню зустріч!

Нічого, Сашкові не звикати! Застебнула куртку й рушила на точку. Заодно поміркує дорогою, що робити з гребенем далі. Одне безперечно: повертати його власниці Софійка і не подумає.

іб. Нові невдачі й перші здобутки

Дядько Сергій прийшов цього вечора сам. Тітонька так забігалась у своїй лікарні, що навіть

до сестри не має сил навідатись. Прийде — і падає в ліжко. Щось не ладиться в їхній травматології з тим переламаним пацієнтом. Та й зморюється тепер швидше: навесні чекають синочка.

На кухні затишно посвистував чайник і текла мирна родинна балачка, як тут задзвонили у двері.

— Добрий вечір! Якраз до чаю поспіла! — баба Валя аж сяяла від задоволення. — Я вам пиріжечків гаряченьких принесла!

Відгорнула з тареля рушника, і навколо смачно й солодко запахло.

— Росавочка спекла! Ви ж тільки не видавайте мене: Росяничка просила не казати, хто пік! Вона частенько на кухні мудрує, сьогодні каже: "Почастуйте сусідів, усього ж не поїмо!"

— Ми з чоловіком давно постановили, що ваша внучка — дар Божий! — у мами від зворушення аж сльози виступили. — А повиробляла яку красу!

— Мушу визнати, що навіть моя майстриня Тетянка таких не втне! — Тато вибачливо обняв маму за плечі.

— Ого, та на цих пиріжках — справжнісінький орнамент білокрилівської культури! — аж присвиснув од здивування й захоплення Пустельник. Він узяв пиріжечка, вдихнув його аромат і

поклав на долоню. — Це ж диви, як охайно, як точно виліплено! Ваша онука — кондитер, археолог і художниця в одній особі!

— Правда, правда, діточки! Золото, не внучка!

Софійка не стерпіла наступних похвал і рушила до своєї кімнати. Але й звідти чула, як витьохкує баба Валя:

— А ви ще ж, дітки, не бачили, як вона малює!

— Малює? — зацікавився дядько.

— Ой, такі картини, такі ці, як його, аква... Не знаю, як їх там! Аквазелі! І стидається показувати: мовляв, таке воно собі!

— Гм, ціка-а-аво! — протягнув Пустельник.

Софійка заткнула вуха, та все одно здогадалась,

що далі Пустельник просив бабу Валю показати йому — спершу потай від скромниці — бодай щось із Росавичних творінь. Здуріти можна!

Аби відволіктись, усоте за сьогодні набрала Сашків номер. І всоте почула ненависне: "Абонент поза зоною!"

Досі не могла відійти від учорашньої невдачі. Коли прибігла (ну, не так уже й бігла — просто швидко йшла) на... на дружню зустріч із Сашком, хлопця там... не застала! Виждавши трохи, потелефонувала йому на мобільний. І почула оте "поза зоною"! Ніколи ще Сашко не був для неї поза зоною!

"Абонент поза зоною!" — почула і встоперше. Хотілось кинути мобількою об підлогу, та відволікла розмова на кухні, котра зненацька повернула в цікавіше русло.

— То вже б кликали і Росаву з нами повечеряти, — сокорила мама до баби Валі.

— Дякую, дітки, передам, що ви запрошували. Але заслабла: хрипить, у горлі дере!

Мама кинулась шукати стрептоцид.

— Ні-ні, не схоче! Всякими чаями лікується, каже, хворим потрібно пити багато. Це я винна. Мене вчора серце схопило, а всю валер'янку Фантикові оддала. Вона ж: "Піду куплю!" Просила її: "Вечоріє, не йди, і так переб'юся!" Ні ж, воно, добросерде, пішло по всіх аптеках! А там, як на зло, то позакривано, то немає! Поки нарешті десь чи не на околиці знайшло, принесло старій! Бабу врятувало, а саме, серденьтко, занедужало!

Далі знов пішли ахи та охи про Росяницину ангельську вдачу. Але Софійці вони були вже не цікаві. Тішилася головним: загублений гребінь почав свою підступну дію! Росаву сушить у горлі, а далі буде ще ліпше! Зостанеться від тебе, Росавко, лиш обрис, і віднесе його Софійка чемненько назад до твого рідного каменя в Білокрилівському лісі! Ще й заб'є осиковим кілочком!

Все, більше не зможе! Рівно добу й одинадцять годин протрималась, аби не опускатись до принижень і не рушити на Сашкову точку чи, якщо доведеться, то й до нього додому. Годі! Зараз піде і все викаже йому простісінько в очі! В ті безсоромні очі, які ще недавно з якогось дива на хвилюку і здалися красивими, а виявилися — зрадливими й брехливими!

— Може, й Ростика прихопиш? — несміливо спитала з коридору мама.

— Фіко! — білозубо потягнувся до Софійки братик.

— Ет, давай уже! — вчасно опанувала себе і чемно погодилася.

Ростика миттю вбрали й упаковали на санчата. Так, спокійно, спокійно! Вона трохи продиха-ється й підійде до Сашка врівноваженою! Подумаєш, черговий хлоп як забув про свої почуття і, можна сказати, обов'язки! На чужу красу купився!.. Було би чим перейматися!..

За самонавіюванням не помітила, як наткнулась... на Кулаківського! Що це вже робиться?

Вона, як у давні часи, зашвендяла на Малофонтанну вулицю!

— А я саме до вас намилився! — Вадим аж наче стішився.

Зраділа б і Софійка, якби не знала, чим її куток приманює однокласника.

— Може, й мене підгребете своїм одинадцятим номером? — Так мило жартує!

Вадимовою мовою одинадцятий номер означав пішкаріус, тобто власний хід. Отже, він пропонував, аби Софійка з Ростиком склали йому компанію.

— ...Бо самому туди якось не канає...

— Гаразд, проведемо. — (Спішити все одно нікуди.) — Але у двір погребеш сам!

— Як думаєш, вона зараз... вдома?

— Напевно, у зразкової внучки нині ранкове прибирання! Як я виходила, у квартирі гудів пилосос!

Примовкли. Чутно тільки порипування снігу.

— Вона класна, правда? — якось понуро видавив хлопець.

Знайшов із ким ділитися!

— І чим, якщо не секрет?

— Ну, всім!.. Лахи мажорні, стопудовий гламур!

Ой, Софійку виверне від цих одкровень!

— А хіба в твоєї Ірки мажор і гламур не такий стопудовий?

— Якої холери вона моя?! — образився Кулаківський. (Це потішило.)

— І як узагалі їх можна порівнювати? Та й фішка не в лахах!

— А в чому? У щедрій чистій душі? — пробувала вколоти.

— В душах я не січу! Але базар у неї кайфовий! Це про голос.

— І причесон відпадний! І фігура забійна! — Вадима вже не спинити.

— Головне — суперовий фейс!

— Суперовий фейс? — ухопилась раптом за думку. — А ти її фотографію маєш?

— О, ти вгадала мрію ідіота! — здається, Вадим щасливий, що є з ким поділитися найсокровеннішим. — Хоч, покажу заставку на мобілці?

Напросилася!

Вадим ніжно витягнув свою новеньку нокію, відкрив кришку...

— От запаadlo, розрядилась! Ну, нічого! Я вже відкладав із неї мало не всю флешку на своїй електронній мильниці! Скоро як здам на друк, як нароблю фоток! Як пообвішую ними свою нору!

— Мені зробиш?

— Жени по гривні за кожну — збацаю! А нащо?

— Та... Понести хочу до... того знайомого екстрасенса...

— Вау! А спитаєш його, як у нас із Роською карта ляже?

— Спитаю. — Софійка й без екстрасенса могла б відповісти Вадові, як ляже та карта.

— Клас-с-с! Гривню економиш: роблю тобі фотку на шарка!

— Домовилися! — помітила, що стоять під самим її будинком. — Далі я тобі не порада і не провідник! Бувай!

Розвернула санчатка й поспішила геть. Бачити зайвий раз ту сявку-Росявку бажання не мала.

— Соф, зажди!.. — почулося ззаду винувате Вадимове.

— Чого тобі ще?

— Підкажи, як її вломати потусуватися в кафешку!

— Сказала ж: не порадник!

— Ну, підкажи, ну, Соф! Бо ж пролечу, як фанера над Парижем!
Пошле мене, під перший номер пошле!

Що означає в цьому випадку перший номер, Софійка не знала. Проте здогадувалася, що Вадимов! шанси таки не вельми...

— Ну, от на що вас, дівчат, можна купити? Чим заманити? — мало не плакав парубок.

Гм, чого б Софійці зараз найбільше хотілося? Побалакати з Сашком!
А Росьці? А мабуть, того самого!

— Скажи, що в кафешці порозказуєш про хлопців тутешніх! І про того, з котрим вона з'їжджала з гори!

— Про того твого бомж... Ой, пардон, ти ж не любиш, як його обзивають! Про того поца Сашка? Та я ж про нього не в курсах!

— От і розкажеш їй, що він — бомжик і поц, що він поганий, і нехороший, і найгірший, і зрадливий брехун! І що він їй не пара, хай шукає собі такого, як ти!

Господи, аж самій соромно! Сама не знала, що така інтриганка, злюка! Проте за своє бореться, своє відстоює! Двох зайців убиває: і Вадові допоможе, і Сашка від нечисті порятує!

— Софко, мерсі! Ти — реальний дружбан! —

Вад сміливо рушив штурмувати квартиру баби Валі.

Софійка з сонним братиком поспішила в інший бік. Та й узагалі, її маршрут... ага, до Сашка!

Наближалась до центру, як попереду замаячила знайома постать. Дивиться собі під ноги,

мовби щось загубив на засніженому асфальті. Ой, та це ж Віктор Гарбуз!

— Пане Вікторе, заждіть!

— Що таке? А-а-а, добридень, добридень! Юна краєзнавиця з Білокрилівського лісу? Як справи, як справи? Де твій товариш і та чемна красуня, котру ми з тобою зустріли в лісі?

— Тут... Я тут знайшла гребінь! Кістяний! Старовинний, мабуть! Узори на ньому гарні! Може, розшифруєте?

— Коли шкурка варта вичинки, то чом би й ні? Показуй свого гребеня, показуй!

— Він... він у мене вдома! Тут недалечко! Ось ходімо, побачите!

— По знахідки готовий іти куди завгодно, куди завгодно!

Вони рушили до Софійчиного будинку. Дідусь поміг занести саночки зі сплячим Ростиком. Завела гостя до своєї кімнати, подалі від сторонніх очей. Відсунула шухляду, розгорнула газету...

— Ти хоч усвідомлюєш, дитино, що знайшла? — Дідок, побачивши гребеня, поблід і затрусився. — Та це ж реліквія! Ре-лік-ві-я! На рівні знаменитої скіфської пекторалі!

Тремтячими руками дістав окуляри, ледве посадив на ніс.

— Це ж білокрилівський орнамент! Оці великі смуги — знаки дощу, а ці малі — колосся!..

— А що то між ними за павучки?

— Не павучки — дівчата! Глянь: голівки, ноги, вбрання з квітів і трав!.. Вони символізують землю, яка випрошує у неба життєдайної вологи! Тут же змальовано обряд викликання дощу! Танець дощу!

— А як думаєте, могли таку прикрасу носити русалки? Наприклад, ота головна, що була на камені?

— Тобто жриці, які поклонялись давнім божествам? Певно, що так, певно, що так! І де ти знайшла це диво?

— У... у нашому дворі.

— Гм, чудно, дуже чудно... Наче ж у цій частині Вишнополя білокрилівці не стояли... Хоча хтозна, хтозна... А ці хвильки по нижньому краї... Гм, що значать ці хвильки? Річку? Єднання води земної, що символізує жіноче начало, й води небесної, чоловічої? Гм, не схоже, не схоже... А ти не плануєш його продавати? Якщо — то тільки мені! За будь-які гроші! Повезу до колег у столицю, щоб докладно вивчити! Дай мені хоч цю волосину для експертизи!

Дядечко так жадібно роздивлявся гребеня, що слід було якось прощатися.

— Волосину дам, трохи згодом. А гребінь не продається! Проте ви можете його сфотографувати на згадку! — запропонувала великодушно.

Двічі просити не довелося: пан Віктор миттю дістав зі своїх безмежних кишень старенького "Зеніта" і обклацав реліквію з усіх боків.

— Якщо передумаєш або як знайдеш іще щось — дзвони! — простяг папірця із номером свого телефону.

Коли за паном Гарбузом зачинила двері, почувалася двічі переможницею. Отже, Ві-ку-ку мала рацію: цей гребінь — засіб накликання води! Без нього Росьці буде погано, ой як погано! До того ж Вад скоро принесе її світлину...

Аж коли за вікнами зовсім стемніло, згадала, що збиралася сьогодні побалакати з Фадійчуком. Дивно, що знову про це забула! Мов у сні: біжиш-біжиш кудись, а ноги ватяні, стоять на місці. Так і вона ніяк до Сашка не добереться.

— "Абонент поза зоною!" — устодвадцяте прорік автоматичний голос на тому кінці.

18. Вадим

Уранці Софійку розбудив телефонний дзвінок. Нарешті! Сашко пробує додзвонитись бодай на домашній номер!

— Софко, привіт! — Ет, знов Кулаківський зі своїми любовними проблемами! — Прикинь, у мене вийшло!

Що ж, бути порадицею в сердечних справах свого коханого — навіть почесно.

— Ти затягнув її в кафешку?

— Єс-с-с! Я завжди казав, що в тебе, Софко, не голова, а суперкомп!

Комусь — суперфейс, комусь — хоч суперкомп.

— Підлісничка справді купилась на Сашка?

— Не те слово! Залипла на його поганяло, як муха на бражку, й посунула за мною в найдалше кафе!

— Вибач, але, здається, ти мусив би не тішитись, а ревнувати?

— Нє, я ж сказав їй, що там забито, що Сашко зайнятий, що він — твій пацан і що там — глухий номер!

Глухий номер — це значно зрозуміліше, ніж номер перший, куди Роська мала б послати Вада в разі невдачі. Але хто просив Вадима приплітати до справи ще й Софійку?

— А вона?

— А вона втикала, що на Сашка вже давно забила і що він триста років... нє, вона сказала "три тисячі років" їй не треба! І що на всяких бидлюків не западає, що її гребе саме від таких авторитетів, як я!

— Вітаю! Сподіваюсь, на знак вдячності ти розщедрився бодай на гривню?

— Приколюєшся? Та вона мене розвела на все бабло, яке було в кишнях!

— Ого, то ти розорився не на жарт!

— Ех, Софко, де тобі знати, який то відпад — викидати гроші на найкрутішу дівчину світу!

Справді, звідки Софійці знати?..

— І що ж вона замовляла?

— Прикинь, її чогось сушняк узяв — скупив усю мінералку!

— І кока-коли, фанти, спрайти, мабуть?

— Не схотіла. Мене, каже, від них ще більше палитиме. А воду— всю! Моршинську, збручан-ську, миргородську...

Ага, он воно що!..

— І не тріснула?

— Ноль на масу! Я від цієї Роськи фанатію! Вдула півмагазину — і ще просить! А в мене, як на те, бабки вийшли. Ходім, кажу, з колонки нап'єшся! І їдо думаєш? Присмокталась, як насос!

— То, може, наступне побачення призначайте зразу під колонкою?

— Знов приколюєшся? Хоча, якщо без понтів... Усе класно, і тратитись на подругу відпадно, але так же недовго й до нулів скотитися! То порішили, що на другий раз краще замість кафешки — мій скутер, батянін лексус або її лижі! А найзальотніше — в інтернеті шарнутись! Ну, все, бай-бай! Бо моцика ще треба заправити і лексуса вибазарити в родаків!

— Хай щастить! Не забудь за фотку!

— Само собою, ноу проблемз!

Софійку розбирав сміх і водночас роздирали муки сумління. Раптом її задумка з гребенем завдасть непоправної шкоди? Починалося з невинного жарту. Хто би подумав, що все аж так серйозно? Чи правильно робить, тримаючи гребеня в себе? Може, варто віддати його панові Гарбузові? Здати в музей? Повернути власниці?

Але що такого вона вчинила? Підбрала річ, яка цілком бездоглядно валялась на сходах! Може Софійка врешті-решт навіть не знати, чия вона, та річ?

19. САШКО

Сумніви перебило одне-єдине ім'я: Сашко! Як він? Чому так довго мовчить?

Покинула все, одяглась і поспішила на точку. Чим далі бігла, тим більша тривога охоплювала душу.

На точці нікого. Лише колючий вітер калатає обмерзлим галуззям. Чого вона тут, серед цієї білої пустелі? Таке враження, мовби хтось хоче забити їй памороки, відбити пам'ять... Гребінь, кафешка, колонка... Ага, Сашко!

У центр? Ні, ялинок уже не продають! До нього додому!

"Сашко! Сашко!" — стугоніло серце, коли, не чуючи ніг, повернула на знайому вулицю. — "З ним щось трапилося!"

— Хто там? — спитала з-за дверей котрась із Сашкових сестер-близнючок.

— Софія! Мені до Сашка!

За дверима почулося шарудіння, скрадливі кроки в кімнату й назад, шепіт.

— Його немає вдома!

— Неправда! Впустіть!

— Мама сказала нікому не відчиняти, — вже зовсім невпевнено.

— Ти хто? Вірка? Надя? Любка? Забули вже, що одну з вас я готувала до школи?

— Але ж... — Дівчатко за дверима знову побігло кудись радитися й повернулося. — Він... він хворий!

— Так я і знала! Відчиняй!

— У нього... дуже заразний грип!

— Зараза до зарази не вчепиться! — процитувала татів дотеп.

— Він... не дозволяє тебе впускати! — безпомічно захлипало з того боку.

Але з кімнати вже рішуче закрокував, шарпнув клямку і став на порозі сам дуже заразний хворий. Сестра ж, видно за його знаком, подріботіла в глиб дому й зачинила за собою кімнатні двері.

Сашко, обгорнутий ковдрою, гордо заступив прохід. Його обличчя, мов ті двері, здавалося замкненим на всі замки. Очі порожньо втупилися в Софійку:

— Чого тобі?

— Як це, чого? Ти... Ще й питаєш, чого? Тоді на п'яту годину не з'явився, сам пропав, мобільний поза зоною...

— Я не з'явився чи ти? — проказав якимось неживим голосом.

— Але я... я спізнилась усього на півгодини! Ну, гаразд, на годину! В мене була поважна причина!

— Знаю твою причину. — Леле, незворушний, наче камінь з русалкою. Аж страшно! Як відморожений! Точно: схожий на Кая, що попав у лабеті Снігової Королеви! — Мені переказали все, що ти хотіла.

— Хто переказав? Що я хотіла? — Герда вражена і здивована, проте, здається, розтоплювала Каєве крижане серце лагідною інтонацією.

— Та, кого ти прислала.

— Я нікого не прислала! — ніжність ненароком переросла в злість. — Я сама йшла до тебе, але дорогою мені трапився... трапилось... Мусила вернутись на трохи додому! Потім я таки прийшла на місце... нашої розмови, але тебе там уже не було!

— Правда? — Сашкове обличчя трохи розморозилось. — Але ж вона сказала...

— Хто вона? Росава Підлісняк?! Що вона знову наколотила?

— Не прислала?! Стривай, я зараз! — звеселілий Сашко метнувся до хати й за хвилю вибіг у куртці й шапці. — Ходімо пройдемось і все з'ясуємо!

— Ну-ну, то що вона тобі сказала? — і сама, вже звеселіла та обнадієна, зарипіла сніжком.

— Росава чемно підійшла і заявила, ніби її до мене прислала ти...

— Леле, яка брехуха! Як ти міг повірити?!

— Як тут не повіриш? Мовляв, ти просила її переказати... — Сашкові, очевидно, було нелегко переповідати прикрі деталі. — ...що на цей самий час тобі призначив зустріч інший хлопець... Я зразу питаю: "Кулаківський?" — Вона ж: "Софійка просила не називати, але якщо вже ти здогадався..." Ти справді не прийшла б до мене через того Вада, правда?

Софійка мовчки опустила очі. Сашко вів далі:

— Мовляв, Софійка дуже шкодує і просить не ображатись... А я: "Та нічого, все добре". А вона: "І ще просила її зайвий раз не турбувати, і як буде треба, сама тобі передзвонить. Лиш назви ще раз номер свого мобільного: у Софійки стерся ненароком".

— Іти назвав?

— Назвав, хоч сказав, що дзвонити мені більше не треба. — Фадійчук знову став незворушним Каєм.

— Звичайно ж, вона твій номер заблокувала від мене, і ти став поза зоною! — від обурення Софійка ламала на друзки підібрану льодову бурульку.

— А ти дзвонила? — несміливо просвітлів хлоп'як.

— Сто тридцять п'ять разів! — сипонула уламками по крижаному асфальті. — Як ти міг, як ти міг їй повірити?!

— А в те, що мої духи тобі не сподобались, я теж мав не вірити? — видавив зболено.

Софійка завмерла. Роська й про це рознюхала!!! Рознюхала й розпатякала!

— Брехня, брехня, брехня! Сподобались! То мамі не сподобались, але... Смаки у нас різні, от! А Сніжану від будь-яких запахів нудить! Хочеш, буду щодня ними бризкатись, хочеш? Не бризка-тись — обливатися! Тільки ними! Ой, вибач...

Збагнула, що ляпнула не те, й ніяково примовкла.

— Та нічого, я й сам уже зрозумів, що купив дрантя! — винувато засміявся Фадійчук. — Єдина втіха: поганий досвід — теж досвід. Вибачай!

Розсміялися разом. Ішли ковзаючись, збиваючи ряди бурульок, і заливалися сміхом.

Виявляється, з цим Сашком навіть приємно так іти, ковзатися, збивати бурульки і сміятися! З чого? А просто так.

Та цілковитого щастя не буває.

— Що вона тобі ще казала? — пронизана раптовим здогадом, забігла наперед хлопця і пильно втупилася йому в очі.

Сашкові очі не витримували її погляду й тікали кудись убік. Значить, казала, казала, казала ще щось!

— Пропонувала погуляти з нею, ага?

— Та не зовсім так... Просила показати місто, бо ще його не знає...

— А ти?

— Я погодився. — Сашко приховав у своїх — таки ж красивих! — очах хитруваті бісики й багатозначно вмовк.

— Ну? Далі! — І бачила ж, що примовк навмисне, аби її помучити, але піддалась на його дешеву витівку! Варто попити валер'янки, бо нерви останнім часом геть нікудишні!

Ковзнувшись на двох льодяних доріжках і збивши кілька бурульок, Сашко нарешті продовжив:

— Неодмінно покажу. Але пізніше. Може, навесні, бо зараз не той настрій!.. Сподіваюся, допит закінчено? — усміхнувся нарешті широко, по-сашківськи.

Якби ж то! У Софійки є до хлопця принаймні ще одне дуже болюче запитання. Поставити його важко, бо, на жаль, надто добре здогадується про відповідь. Гарзд, сьогодні обійдеться простішим:

— І відтоді... ви не бачились?

— Відтоді я з хати носа не витикав. Навіть на точку не виходив. До шефа — й назад, щоб нікого не бачити! — Фадійчук похитав головою.

Софійці ще трохи відлягло від серця. Небагато, звісно: такої сусідоньки тільки пильнуй! Але зараз і собі здатна трішки пожартувати:

— Ну, ще тільки одне-однісіньке питання...

Виждавши, поки Сашко гляне на неї з тривожним подивом, весело видала:

— Як дивишся на те, щоб провести Різдво у моїх бабусі й дідуся в Половинчику? З моїми найкращими друзями?

20. ДО ПОЛОВИННИКА

— Я завжди вважав, що в провінції народжуються найяскравіші таланти, але не здогадувався, що такі! — Пустельник схвильовано крокував туди-сюди перед татом.

— А Сніжана така! — дотепничав тато.

Але дядько Сергій не зважав:

— Самородок! Самородок, який, може, навіть не потребує огранки!

— Ти про сусідську внучку?

— Я й не знала, що Полтава — провінція! — зіронізувала Софійка, але дядько й вухом не повів.

— Я захоплений цією дитиною! Побачив би ти її полотна! Готові шедеври! Її неодмінно слід показати київським професорам! От лиш навряд чи їй потрібна професійна освіта: школа може тільки зашкодити самобутньому талантові! Ми запросили їх з бабою Валею до себе в гості. З малюнками.

— Не забудьте купити ящик мінералки: Росава дуже багато п'є! — буркнула Софійка, якій ці розмови заважали спокійно збиратися в Половинник. Вже й до Пустельника під'їжджає, росявка безсовісна!

Ох, краще б не встрявала в цю розмову! Бо дядько Сергій виголосив у відповідь несподівану ідею:

— До речі, ми могли б зустрітися з Росавою і після свят. А на Різдво годилося б і її прихопити в Половинник, як гадаєш, Софійко? Село дає більше натхнення.

— А що, донечко? — вихопився й тато. — Хай би побачила місцеві звичаї, побула в сільській родині, розвіялася після міста!

— Спасибі, дядечку, спасибі, таточку!... Проте я... вже визначилась із моїми друзями! І ми з

бабусею обговорили все до дрібниць! Непередбачене тільки нашкодить!

— Рося нашкодить? — вигукнули в один голос тато й дядько. Ніби змовились!

— Розумію, що я не така чемна, працювита й талановита, як ваша Росава... — Софійка ледве стримувала сльози. — Але я теж хочу відпочити!

— Все-все, закрили питання! — перший позадкував тато. — Я знаю, ти ще не звикла до нової товаришки, ще не полюбила її! Не варто підганяти подій, у вас усе ще складеться! Може, згодом, на Великдень...

— І вибач, що вліз у твої плани! — змилосердився Пустельник. — Справді, для Росі, може, важливіше погостювати в нас і побалакати про картини!

Хай забирають її собі! Всю! Хай удочерять і замінять нею Софійку! Тільки бодай у свято хай дадуть із нею спокій!

З Роською розв'язалось, уже легше. А що з гребенем? Узяти з собою? Залишити? Нащо було його підбирати на тих сходах? Самі клопоти з ним! Тягар якийсь на серці. Може, тихенько віднести його, де взяла?

Раптом, наче крізь туман, згадалась історія з Сашком (коли бачить цей гребінь, узагалі забуває про хлопця), і Софійка рішуче поклала згорток до

сумки. Адже відколи з'ясувалося, що батьки й тітка з дядьком у село на Різдво не їдуть, слід бути обачнішою. Де певність, що мамі знову не спаде на думку порпатися в Софійчиній шафі? Ні, візьме гребеня з собою в Половинчик, а там життя покаже! Чого доброго, взагалі викине у Відьмин ставок! Вода до води, відьомство до відьомства!

Павлика й Ві-ку-ку зустріли на вишнопільському вокзалі. Пораділи! Як погарнішала Ві-ку-ку! А Павлик трохи витягнувся, схуд і став ще симпатичніший! Хоча, якщо порівнювати з Сашком... Тю, з якого це дива зібралася думати про Сашкову симпатичність?

Хлоп'ячі погляди на якусь мить підозріло схрестились. Але Павлик умить себе опанував і щиро усміхнувся Фадійчукові. Сашко відповів тим самим. Занадто швидко заприязнились. Аж нецікаво.

Тато поміг донести пакети з різними лакітками. Сніжана з мамою, спокутуючи вину, що не їдуть, наварили-накупили на цілу дивізію. Наче у Відьминому ставку риби не стало!

Павлик віз на гостинець бабусі Ліні й дідусеві Івану писану олійними фарбами картину, загорнуту в папір; Ві-ку-ку — ще гарячий пакунок з маминими пиріжками. Це якщо не рахувати ще

гарячіших подорожніх новин, котрі вже зараз висипалися з її повненьких рожевих уст!

Навіть Сашко ніяково тулив під ногами картату сумку, а в ній щось утушковане газетами. Хоч газети й картаті сумки давно вже не модні. Втішає хіба те, що це явно не парфуми. Софійка насторожено прийнялася до своєї сумочки: сама від себе не чекала, що потягне Сашків новорічний подарунок у Половинчик! Не хотілося, щоб за її відсутності хтось, зазираючи до шафи, натрапив на ту нещасну коробку! Та й чомусь її шкода стало покидати саму! Тьху, знову Сашко! Треба зиркнути на гребеня, прихованого тут-таки в сумочці, — зразу вивітряться з голови усілякі дурниці! Або уважніше прислухатися до Ві-ку-кусиних історій.

Підійшов автобус на Половинчик, і тато не без полегкості запхнув галасливу юрбу в обшарпаний салон.

Компанія бадьоро вимахувала йому на прощання, поки Вишнопільський вокзал разом із татом не зник з очей.

Це вперше Софійка зустрічатиме Різдво майже як доросла. Це вперше від початку цього року вона хоч на кілька днів утече нарешті далеко-далеко від настирливої суперниці й позбудеться нав'язаних нею проблем!

21. СВЯТКОВИЙ ВЕЧІР

У Половиннику всіх зустріли як рідних. І картину, і пиріжки прийняли з захватом.

А що риба в ставку таки ж не перевелась, дідусь не перестав рибалити і бабуса не розучилась пекти-варити, то зіткнулися з іншим клопотом. Що забрати зі столу, аби лишилося дванадцять страв?

Бабуса, віднісши в холодну веранду рибні котлети й запечені в сметані карасі, навіть просльозилася:

— Дванадцять не дванадцять, але ж колись і цибулину за окрему страву рахували! Це вам не оладки з жолудів чи липового листя, як за маминої молодості! Ісиш його, кажуть, а воно в роті, наче целофан, шелепає! Це не суп "кандьор Іванович", як мої тато величали і в якому крупина за крупиною ганялася з дубиною!.. Навіть не варена бараболя в лушпайках, якій у дитинстві тішилась я! Так тішилась, що, коли тато вертали з роботи, аж підстрибувала: "А вгадайте, що наші мамуня зварили!" Так і прозвали в сім'ї бараболю — вгадайкою!..

— Для чого ти, Ліно, сумної завела?.. — перервав дідусь.

Він заносив із кухні щось кругле, прикрите рушником.

— Таке вже в наших людей було життя: за паном гірко, за більшовиками — ще гірше! Давай ліпше цього стола хвалити й Бога молити, щоб і далі був такий самий! Глядіть краще, яка розкіш серед зими! Сашків гостинець!

Поставив таріль на стіл, величним рухом двома пальцями підняв рушника, і всі ахнули, побачивши щойно помитого лискучого... кавуна!

— Таку лагоминку до дванадцяти страв гріх не полічити! — проясніли бабусині очі. — Ще ніколи не їла на Різдво кавунів!

— Ге, а мій прадід Вишня, навпаки, розказував, що в їхній хаті кавун у Різдво — неодмінно! Прадід же садівник був, то вирощував і такі, що, в піску закопані, до Різдва долежували! Бессараб-ки звалися — ні від кого більше про них не чув. Казав, усі тільки й ждали, коли того кавуна розріжуть: коронна страва була!

— Де дістав? — зацікавилась діловита Ві-ку-ку. І, поки Сашко ніяковів, сама ж і відповіла: — Непоганого маєш директора!

— Це кращим працівникам дали як новорічний презент!.. — пояснив хлопець.

— Ти що, в сестер одібрав? — осудливо прошепотіла Софійка.

— їм досить апельсинів і цукерок з подарункових наборів! — одрізав Фадійчук.

— Намалювати б його: на тлі засніженого вікна й новорічної галузки! — перевів на своє Пав-лик. — Молодець Сашко, здивував!

Ах, Софійки він уже й зовсім не ревнував!

— Ай намалював би, синку! — Дідусь, у якого були тільки дочки, і Павлика, й Сашка сприймав як власних дітей. — Гарні картини в тебе! А цю купив би, щоб мені прадіда нагадувала!

— Ти ба', як докупи складається, — хитренько пожартувала Ві-ку-ку. — Одні у вашім роду кавуни ростили, другі Кавунами звуться, а треті — в Різдво кавуни дарують!..

Софійку від тих слів наче вогнем обсипало.

— Годі базікати: он перша зірка до вечері кличе! — якимось не своїм од хвилювання голосом перевела на інше.

Всі зашуміли, беручи келихи з сяйливо-червоним кизилевим узваром.

Дзвеніли посудом, їли, хвалили страви, жартували. Дідусь ділився веселими родинними історіями. Знов реготалися. Тільки Сашко й Софійка ще довго не сміли глянути одне на одного. І чого, чого, чого?! Ну, що такого сказала ця проноза Ві-ку-ку?!

22. КОЛЯДКА

Щаслива юрба колядників дзвінко перекочувалась од хати до хати. Між половинчицькими дітьми, з бабусиною вишитою торбою через плече, убрані в Павликові маски-костюми, озброєні дідусевими історіями про те, як біля багатших хат вони, хлопчаки, перевдягались у кожушки навиворіт і колядували по другому разу, ходили Софійка, Сашко, Віта і Павлик.

Ось-ось минатимуть Відьмин ставок. Софійка вже зараз намагається непомітно відстати. Аби зробити єдину прикру справу за все гостювання, за всі ці гарні два дні. Софійка відщібнула сумочку і глипнула на гребінь: ох, як різко потягло на сон!.. Атож, уночі трохи не вдалося виспатись:

хлопці з дідусем у вітальні сопли, як після купелі, а вони з бабусею і Ві-ку-ку просекретничали мало не цілу ніч. Балакали про все і про всіх, завели й про русалок. Тільки не все могла сказати Софійка, хоч і дуже хотіла. Хто розповість, що бачив русалку, накличе нещастя/..

Ось і знайомий шум води. Ватага вже перейшла місток і подаленіла. От-от зникне за розлогими вербами. Це добре.

— Софійко, не відставай! — то Павли к із цим, як його...

— Я... Мені тут... Я здожену! — миттю сховала гребеня.

Хлопці кивнули й пішли з гуртом.

Ну, звісно, Павлик, а особливо цей, як його, Сашко, пильнують, щоб Софійка не згубилась.

Чого б вона мала губитись, коли знає тут кожен кущик і кожную кладочку? Гребля скоро! Це добре, що морозів ці дні не було і ставок

місцями порозтавав. Унизу гойдається чорна вода. Гойдається — якось аж страшно. По правді Відьмин ставок. Ой, не треба себе лякати!

Через те безсоння мовби у голові трохи... паморочиться... То про що ж це вона? Ага, про щасливі дні. Ві-ку-куся потоваришувала з бабусею, і вони за милу душу виливали одна одній спогади про минуле: бабуса про пережите, Віта — про почуте.

Від своїх рідних і всіх леськівчан. Таки бути їй письменницею чи літописицею: геть-чисто все бере на мушку!

Хлоп'яки захоплено й зацікавлено шнуркували за дідусем Іваном. Це Сашко, який не мав ні батька, ні діда, мабуть, нарешті душу відводить. Чого це вона знов про Сашка?

Кидатиме з греблі чи зійде вниз? Воно згори ніби краще, але в проталину може не вцілити...

І щось так у голові... паморочиться... Це од висоти... При самій воді, певно, безпечніше... Десь тут була стежка донизу... Де вона поділася? Без неї не спустатиметься, бо ще посковзнеться...

Сон просто-таки валить з ніг! Це від гребеня, звичайно, від гребеня! Зараз вона його...

Казати щось чи мовчати? У Вишнополі була придумала... Ага: вода до води, відьомство до відьомства!.. Так і скаже...

Йди-но сюди, гребінчику... Що там фізрук розказував про метання м'ячиків? У Софійки він усе летів не туди, куди треба... У Кулаківського — в яблучко, у Дмитрика — в яблучко, а в неї — у молоко...

Взяти у праву руку... Чому такий туман?.. Дивно: сніг, морозець і туман... Ще не поцілить! Підняти над головою... Ні, не просто підняти — розмахнутися!

І саме в ту мить, коли Софійка розмахнулася, її руку з гребенем щось ухопило ззаду ніби заліз-ними лещатами. Невже друзі, хвилюючись, повернулися по неї?

Але кам'яний холод, який від руки швидко захоплював усе тіло, мляво й моторошно підказував: ні, не друзі.

Аж коли вгледіла поверх своєї руки і гребеня мертвотно-сірі кам'яні — ні, такі самі кістяні, як і гребінь! — пальці, струснула з себе крижаний сон. Русалка! Роська Підлісник!

— Не чекала? — почувся знайомий голос, хоч цього разу він був не горіхово-шоколадний, а металевий і якийсь аж потойбічний. — Хіба мама тебе не вчила, що чужого брати не можна? Віддай!

— Не віддам! — Софійка вже остаточно здолала сон і смикнулась, намагаючись вирватися.

— Коли муха дригається в павутинні, вона ще більше заплутується, — пролунало насмішкувате.

— Ти глянь, ще й філософствує! — Софійка і справді скидалась на муху: пропала, а дзижчить. — Чого припхалась, куди не кликали?!

— Не кликали? — Росяниця засміялась, і той зловісний сміх нагадував рипіння мерзлого очерету. — Ти мене покликала! Думаєш, як знайшла гребеня, то здобула наді мною владу? Ха! Легко ж тебе одурити! Це ж я сама тобі його підкинула! Знала, що за ним відслідкую кожен твій крок і кожне слово! Це як ваші жучки!

Нічого собі! По Софійчиній спині вже давно гасали холодні мурашки, а тепер шию обвив ще й удав обурення.

— Більше його не побачиш! — знову шарпнула руку, щоб пожбурити гребенем у ставок.

Але кам'яна долоня тримала кам'яною хваткою:

— А ще через нього я одбирала у тебе пам'ять! Визнай: уже першого вечора ти забула, що йдеш на побачення до Сашка!

Звісно, поки Софійка досліджувала знахідку, Росява збрехала вдома, що йде по валер'янку, й пішла на місце її побач... зустрічі з Сашком! Пішла й понабріхувала йому всякого!

— Ах, так!? — від припливу свіжої люті вдалося рвонутись і розвернутись обличчям до ворога. — То визнай же й ти: без цього гребеня тебе сушило, як... як тараньку!

— Так, у ці дні я мусила трохи більше пити! Але не хвилюйся, я б не розсохлась! Віддай мені моє!

— А я в тебе його брала?

— Ти знала, чий він! Оддай!

Русалка смикнула гребеня з новою силою, але й Софійка вже оговталась і не здавалась.

— А ти моє оддаси? Мій клас, мою сім'ю, Вадима...

— Ну-ну, і ще кого? — реготнула Роська і боляче здавила Софійчине зап'ястя. — По-моєму, ти ще когось не назвала?

— І він не твій!

— Це ще побачимо!

— Зараз як попхну в цей ставок, то хвостом накриєшся! — Софійка намагалася зсунути суперницю, але та мов приросла до землі.

— Це я попхну! — Роська з усіх сил натиснула на Софійку.

Та послизнулась і поїхала донизу. Але напружила всі сили й потягла за собою Підліснячку.

— Давно щока загоїлась? — сичала відьма. — Мало тобі?

Софійку знову мов жорстким плавцем ударило по обличчю.

— А це тобі! — різко вивернула руку і з усієї сили шкрябнула гребенем Роську по ніжній шкірі.

— Втоплю, й кінці у воду! — шипіла роздратована нечисть і тягла Софійку до води.

Софійка хотіла відповісти щось гідне, але натомість лиш забулькотіла: голова її справді вже була у воді, й усі слова потонули у Відьминому ставку...

Буль-буль, гребінь! Утримати гребінь! Буль-буль-буль!.. Що там казав учитель фізкультури,

коли тон... Мілко ж, аби вона лише не тримала за шию... Буль-буль... Холоди... Буль...

23. ПОРЯГУНОК

— Жива! — гукало мовби крізь воду.

А ти, Росавонько, ще й сумнівалася? Не вішайся, бо зараз як... Софійка напружила всі м'язи й замотила кулаками ненависну суперницю. Отак тобі, отак і отак! Перемога все одно буде за Софійкою!

— Ой! Геть зовсім жива! — радісно зойкнуло і відскочило. Леле, та це ж... Сашко!

Навколо щасливо засміялись, а Софійка, обтираючи з обличчя воду й намул (ах, як болить щока!), сіла й розплющила очі. Вона сидить просто на снігу, за метр німо вигойдується Відьмин ставок. Сашко споліскує в ньому роз'юшеного носа... А навколо — обличчя, обличчя, обличчя... Це друзі вернулись і порятували її з русалчиного полону! Аж он і сама винуватиця — невинно опускає вії-віяла і скромно всміхається! Еге, не

довго їй усміхатись! Зараз як розповість їм, що тут відбулося!

— Це ти! — вказала прокурорським жестом на Підліснячку.

— Вона, вона! — підхопили колядники. — Це вона тебе врятувала!

— Що-о-о? — Софійчин погляд настрикнувся на гострий Росавчин. Але то було півсекунди: Росяниця вже сяйливо усміхалась і знову ніяковіла від похвал:

— Ой, ви б так само вчинили!

Поки в Софійки від несподіванки та обурення відібрало мову, Сашко стягнув із неї мокру шапочку, надів свою і обмотав шарфом. Усі навперебій кинулись переповідати те, чого, по суті, не знали.

— Я помітив, що тебе нема й нема, а вернутись до греблі — ноги не йдуть, як заворожені! — хвалився Фадійчук. — Хочу погукати, а язик не повертається!

— Смика' нас за рукава, а ми не мо' втямити, чого він хо'! — підтвердила Ві-ку-ку.

— Аж поки зрозуміли, що треба по тебе вернутись! — додав Павлик.

— Хочем побігти, а нас по навколишніх вуличках водить, і на греблю попасти не можемо! Якийсь

блуд напав! Ледве додибали! Правда, що ставок Відьмин! — загукали й інші.

— Коли од берега чуєм: "Рятуйте!" — забубонів Сашко, притуляючи сніг до носа. — Глядь: Роса-ва! Тягне тебе з води, кличе на поміч, аж хрипить!

— Тут нам і проясни', що мало тебе не втратили! Якби не ця Роса', був би тобі гапли'! — Ві-ку-ку.

— І як це ти посковзнулася? Треба ж уміти: прямо головою в ставок! — Павлик.

Гаразд, Софійка поставить питання по-іншому:

— А чого б це раптом Росава тут опинилася?

І справді, чого? В такий час і автобуси не ходять! Питальні погляди звернулись на незнайомку — подряпана щока робила її ще ніжнішою.

— Мене підвезла до Половинчика якась родина, — замедоточила своїм шоколадом. — До повороту. Далі я вже пішки. А їхати в Половинчик саме сьогодні змусили мене дві нагальні справи!.. По-перше, мене дуже мучило, що так і не попросила пробачення в тебе, Сашку, й у тебе, Софійко, за один свій негарний вчинок... Ну, ви знаєте, який... Сама не втямлю, що на мене найшло! Коли побачила тебе, Софійко, з Кулаківським, вирішила чомусь, що ти до Сашка не підеш, — так жаль його стало...

Що вона верзе? Софійка того дня не зустрічалася з Кулаківським!

— Простіть мені! Хочете, на коліна стану!..

— Ні, що ти, не треба! — запротестував Сашко. — Я... Ми з Софійкою вже пробачили! Ти ж їй життя врятувала, які можуть бути рахунки?

Ну, хто просить цього Сашка розшаркуватися за них обох?!

— А друга причи', що ти тут опинилася? — Шерлок Холмс у Ві-ку-ку все-таки не дрімав.

— А по-друге, десь пропав мій улюблений гребінь... Десь у під'їзді нашого дому згубився... Такий у мене коник: без гребеня і з хати не виходити! То, думаю, може, Софійка десь його бачила? Сусіди ж ми все-таки!..

Софійка пильно роззирнулась:

— Він щойно тут був, ти вже його тихцем підібрала і видумуєш усякі байки!

— У неї, здається, почалась гарячка! — Роська жалісливо приклала до Софійчиного чола крижану п'ятірню. — Я ж не підозріваю тебе, Софійко! Просто, може, ти його підібрала ненароком...

— Порийся в намулі, забирай свою цяцьку і чеши геть звідси!

Діти осудливо зашуміли: так розмовляти з рятівницею!

— Я по чужих сумочках не шастаю, навіть у пошуках своїх речей! — невинно-ображено затріпотіли Росавині вії.

— Осьде Софійчина сумочка, — вкотре невдало прислужився Фадійчук. — Можете всі подивитися, що в ній нема й ніколи не може бути нічого краденог...

Усі ахнули: з сумочки випав... гребінь!

І-і-і, це нестерпно: зробила з себе рятівницю, а з Софійки злодюжку!

— Якась помилка, — замурмотів Сашко. — Софійка не могла взяти чужого! Росаво, ти віриш?

— Звісно, вірю! — Підліснячка огорнула його довірливим помахом вії. — Звідки Софійці знати, що ця річ моя? Валявся — то й підбрала, правда, Софіє? І взагалі, — сховала гребінь до кишені, — пропоную закрити цю тему! Забуто всі образи, ніхто нічого мені не винен! Я чула, тут у вас колядують гарно, заспіваєте міській нетямі?

Всі полегшено відітхнули й радо повернулись до свята:

— Ходімо з нами, почуєш і побачиш!

Ві-ку-ку, Павлик і Сашко запропонували Софійці провести її додому, та вона категорично заперечила:

— Спасибі, я здорова! І ще: бабусі й дідусеві знати про цю пригоду аж ніяк не варто!

Друзі погодились і приєдналися до барвистої ватаги. Ще трохи, і пісні та сміхи повернулись у компанію. Тільки Софійка лише прикидалась

веселою. І вдавала байдужість до того, що всі гуртуються довкола красуні Росави, яка, розсипаючи дотепні жарти й підхоплюючи колядки своїм чарівним голосом, раз у раз ніби випадково опиняється поряд із Сашком.

24. Різдвяне диво

Росяниця, звісно, дуже "не хотіла" йти ночувати до Софійчиних бабусі й дідуся! Мовляв, скільки до того ранку, вона охоче пересидить на зупинці до першого рейсу!

Та як би це совісні Софійчині друзі не повели рятівницю до хати? Софійка мовчить, їй не дивувати після стресу, вони усе роблять за неї!

Удома теж сердечно поставилися до нічної гості. Бабусю "наповал убила" розкішна Росавина коса:

— Нарікай не нарікай на сьогоднішню молодь, а колись такого волосся навіть найкращі дівчата не мали!

Дідуся — гребінь у тій косі:

— На ньому ж — ціла історія давнього світу!

Навіть те, що неждана гостя і не торкалась до родинної гордості — рибних страв (пооббирала тендітними пальчиками й пооб'їдала з них тільки петрушку), сприйняли без жодних образ.

Ніч також була нелегка. Ні, Софійці, яка "схотіла" заснути, ніхто не докучав балачками. (її напоїли чаєм, утушували ковдрами й щиро побажали добраніч.

Почувалась покинутою, зневаженою, забутою. Тим більше, не давала заснути радісна метушня у вітальні.

Ось чутно, як Роська запопадливо допомагає бабусі прибрати зі столу, як поривається мити посуд і всі хвалять її хазяйновитість.

Тепер узялись перебирати наколядоване й розповідати, де як приймали. Чутно, як Павлик хвалить Ві-ку-ку за гарний спів. Чутно, що Ві-ку-ку радісно сміється. Переспівують, що' в якій хаті співали. Бабусю захоплює Росавин голос: "Дитині бути співачкою!" "Ану, Ро', утни якоїсь цікавенької колядки!" — це вже Ві-ку-ку. Росава трохи від-нікується, а тоді каже, що може спробувати хіба дуже давньої: колись-бо, ще до Христа, люди колядували на честь народження Сонця і звеличували Вогонь і Воду. Чутно, як пожвавлюється дідусь: Рося знає щось із тієї епохи, коли ще Вішну поставив на майбутніх вишнопільських землях

відбиток своєї подошви? Чутно, як Рося заводить своїм шоколадом з горіхами. Софійка накриває голову подушкою, але й крізь неї пробивається:

Коли не було з нащада світа,

Тоді не було неба й землі,

А но лем було синє море.

А серед моря зелений явір.

На явороньку три голубоньки...

А це вже завела, напевно, про свій камінь:

...Ой у чистім полі камінець стоїть,

А на тім камінці три прутки ростуть...

Чутно, всі затамували подих. Аплодують. Дідусь доповнює пісню якоюсь своєю версією світотворення. Просять ще співати. Роська співає:

Ой із-за гори, з-за зеленої,

Виходить там чорна хмара.

Але не є то чорна хмара,

Але не є то Напередовець,

Напередовець, красний молодець...

Ясно, що при словах "красний молодець" Підліснячка покрадьки зиркає на Сашка. А він? Розвісив вуха й зовсім забувся, з ким він сюди приїхав, заради кого приїхав?! Усі затамували подихи, слухають. Аплодують. Дідусь висуває нову теорію. Просять заспівати ще. Тоді Росава прикидається, ніби хоче почути Ві-ку-ку, бо в тої, мовляв, краще виходить. Усі з чемності, звісно, кивають, а дурненька Віта щаслива...

Чути, Павлик затіяв малювати портрети. Ось уже намалював бабусю й дідуса. Хто наступний бажає дружнього шаржу? Ти, Росю? Ні, побажав голодний на такі речі й на добірне товариство Сашко. Чутно, всі багатозначно посміюються з його надміру червоного носа на портреті. Чутно, як Ві-ку-ку раптово звертає увагу на скромницю Росявку: "Гляньте всі, як гарно вона малює! Сіла з аркушем в куточку й не признається! Гля', як точно змалювала Сашка! Це вам не шарж із носом, тут —

Сашкова душа!" "А очі які гарні, як точно передані очі!" — це вже бабуса Ліна. Ось уже приєднуються дідусь і Павлик. Росі треба йти на художника! Чутно, як Росяниця вдає із себе скромну й засоромлену... Це Павлик справжній маляр, а вона так, бавиться... А ще вона знає, що дуже гарно малює Сашко. Тільки в нього талант дизайнера. Чутно, як усі з чемності підтакують, а Павлик і Сашко — на сьомому небі...

І в кожному киванні, зітханні й вигуківі святкове зачудування: сьогодні до їхньої хати потрапило справжнє різдвяне диво! А до неї, Софійки, навіть і не заглянув ніхто! Ніхто! Ніхто! Ніхто! Ніхто! Навіть... навіть бабуса!

— Софійко, ти спиш? — Бабуса таки заглянула до кімнати. Ковтаючи сльозу, дівчинка завмерла й не ворухнулась... Бабуса поправила ковдру і тихо вийшла.

— Спить, Сашку, — промовила тихо...

У всіх — радісне свято. І лише для Софійки — "ой із-за гори, з-за зеленої, виходить там чорна хмара"!..

25— СНІЖАНИНІ ДИВАЦТВА

Росьчин гребінь, мабуть, на radoщах від зустрічі з господинею вирішив затопити цілий світ. Мряка і дощ, які засіялись наступного ранку і снувалися до вечора, здавалось, мали позмивати всі позапланові дива. Проте ні, гості роз'їхалися натхненні й щасливі. Кожен палко дякував Софійці, але не забував при цьому висловити захоплення відомо ким. Навіть Сашко, тулячи до грудей намальованого Роською свого портрета (хоч би сховав, не мозолив очей!), порадив бути лагіднішою до рятівниці.

— Як твоя щока? — похвилювався задля ввічливості.

Легко йому питати, коли в самого ненароком підбитий Софійкою ніс уже майже стух і тільки трохи червонів! Софійчина щока від Росавиного ляпасу набрякла, як тоді, перед Новим роком, і обіцяла ще довго прикрашати свою власницю.

— Дякую, чудово.

— Ти ж не брала її гребеня, правда? — ляпнув зненацька.

Софійка затято мовчала.

— Точніше, я хотів сказати... Коли брала, ти ж не знала, що він Росавин, еге ж? Або... мала якусь причину?

Іще міцніше зціпила зуби.

— Не ображайся, це я так... для годиться спитав! А як ти на те, щоб на днях зустрітися? — Це вже точно для годиться питає!

Насправді ніхто-ніхто не хоче зустрічатися з такою потворою, як вона зараз! Ніхто, ніхто, ніхто! Навіть чемний і відповідальний Сашко!

— Гаразд, я подзвоню й домовимось! — ледве стримала кипуче ридання, що вже назріло разом із цим докучливим дощем.

І цю битву програно. Але в Софійки є Ростик, є Чорнобілка, які поки що й не думають підпадати під Росьчині чари і які дзвінким лепетанням

і нявканням зустріли її у Вишнополі. Діти й тварини бачать більше, ніж обмежені дорослі, тож недарма навіть пихатий Фантик вихуд на тріску.

Є ще шафа, яка все одно колись поверне свої надзвичайні властивості, а то й допоможе виграти битву наступну...

Є ще всерозуміюча тітонька Сніжана, якій принаймні можна поскаржитись якщо не на русалку, то на злісну конкурентку-однокласницю.

Але що це з тітонькою Сніжаною? Вона сказала по телефону, що не має часу навідати племінницю. Гаразд. Але що застала дівчинка, навідавшись до тітоньчиної квартири сама?

Ні-ні, "Місячна соната" не була несподіванкою. У вагітних свої забаганки, це зрозуміло. Те, що тут всюди були розвішані й розставлені Росьчині картини, теж не дивувало. Сніжана-бо все одно, крім геніальних Пустельникових полотен, а надто його картини з Леськовичівським замком, ніякого іншого малярства всерйоз не сприймає. Але розкладений на столі грубий, як називають його в бабусиному селі, кубинський мішок із якимись черепками всередині? І — тітонька, яка стоїть коло нього й промацує тендітними пальцями крізь жорсткий мішок ті черепки, що всередині?.. — Тітуню, у вас усі вдома?

— Я сама! Пустельник десь поїхав шукати гарних пензлів для Росави. Що, знову набрякла щока? Ці аптечні мазі — тільки грошам горе! Нікуди не годяться! Сучасна медицина таки недосконала! — старанно вимацувала мішок Сніжана. Тоді схопились: — Ти вважаєш, тітонька з глузду з'їхала? О, не повіриш: тут таке трапилося!..

Вона повідала, що той хворий, у якого щось неправильно зросло, нарешті став одужувати. І врятувала його... Росава! Гостюючи в них і почувши про пацієнта, незвичайна дівчинка захотіла одразу ж провідати нещасного.

— І що ти думаєш? — сяяли тітоньчині очі, — Промацала йому кістки: хрусь, хрусь — усе вправила й поставила на місце! Дядечко відразу мов на світ народився! "Як ти це робиш?" — питаю. А вона взялася й мене вчити. Берете, каже, старого горщика — з отих, що ви їх називаєте білокрилівськими (і сміється). Розбиваєте його — і в мішок! А тоді — крізь

мішковину — пробуйте його скласти до купи. Так розвивається чутливість пальців, уявляєш?

Софійка уявляла погано. Бо аж судомило дивитись, як тітонька мордує свої пальчики на шкарубкій тканині. Спостерігаючи фанатичні вогники в Сніжаниних очах, знала точно: і тут вона вже зайва, і тут уже не до неї.

26. Несподіванка в підвалі

— Софійко, тато вдома? — Баба Валя прибігла як на пожежу.

— На роботі. Його канікули вже скінчилися!

— А мама?

— Гуляє з Ростиком.

— Біда, та й годі! Хто ж мене порятує?

— Що сталося?

Невже Роська нарешті пропала?

— Гадюки! Змії в підвалі!

Тільки цього бракувало!

— Спускаюсь по консервацію — для Фантика якоїсь тушонки жирненької, бо худне просто на очах!.. А рибу йому давати Росавка забороняє: чогось жаліє кожну рибинку, як людину! Як почула в новинах, що якусь там річку отруїли!.. Як побачила тих раків, черепах, що з води повтікали й виздыхали на березі, ту рибу, що поверх води поспливала, аж

затремтіла, аж руки заломила! Повні очі сліз! Три дні потайки плакала! Таке жалісливе та чуйне! Рося і воду любить, як людину: завжди крани закручує, щоб і краплі зайвої не пропало. Зайшла, значить, засвітила... — сусідкою аж трясло. — А на підлозі, на стінах... Як ото в страшних кінах — чорні тоненькі змії повзають, сичать на мене!.. Я — звідти! Здається, і світло покинула! І Фантик без тушонки!

— Ви хоч підвал зачинили? Ще в під'їзд поналазять, — затіпало й Софійкою.

— Зачинила, дитино, ще й ганчірками щілини в одвірках позапихала! Ой, що робити, що робити?

— Заспокойтесь, тато прийде — щось вирішим! — утішала чи то себе, чи то бабу. Якусь рятувальну службу викличем! Сапери, чи хто там здатен із цим упоратись... Та сядьте, вгамуйтеся, і без того страшно!

— І то правда, посиджу трохи у вас! Бо геть у квартирі боюся! Онучка все зайнята, все клопочеться!

— Як вам із нею? — вхопилась за нагоду щось випитати, навіть чаю налила бабі. — Миритесь?

— Золота вона дитина, Софійко! З якого боку не глянь, золота! Що красуня, що чепуруха, що розумниця! А як варить їсти, а як малює! Твій дядько хоче її роботи в Київ повезти, спеціалістам показати! А вона нітиться: не варто задля неї турбуватись, мовляв.

Ой, завела! Сто разів слухане-переслухане!

— А чуйна яка! Щось мені заболить — вона й до аптеки, і в магазин! А найкраще помага, коли вона рученята притулить до голови, масаж поробить... Росавонька — мій валідол, цитрамон і анальгін, ще й безплатний.

І про цілительські здібності Підліснички Со-фійка вже наслухана!
Баби ж тепер не спиниш:

— Гріх, доцю, так думати, але не хочу віддавати її батькам у Полтаву,
хай би все у мене й жила!

— Хіба не можна з ними домовитись? — Ану ж, що відомо про так
званих батьків?

— Я, дитино, з ними й не родалась ніколи. Все Росавка, по телефону!
Прошу, бува: "Дай хоч подякую за тебе!" Вона ж: "Нема за що!" Сама з
ними розбереться. І то правда: мені вітання переказують, дитину золоту
довірили, чого буду докучати?

Звісно, про що балакати з тими, кого насправді не існує?!

— А Фантик же як до неї? — запобігливо підкладала гості печива.

— Оце єдина морока: Фантик не звикне! Вона до нього і добром, і
ласкою, а він — хутро дибки й пішов у своє кубельце! При ній і їжі не
торкається!

— Може, якусь небезпеку від неї чує? — Софійка сама злякалась
своїї одвертості.

— А таки так, дитино!

— Я-а-ак? Ви теж помітили, що Росава — небезпечна? — Розмова
набуває несподівано цікавого повороту!

— Звісно, помітила! Росава ж — Фантикова ця, як його...

Софійка аж подих затамувала. Ну-ну!.. Кажіть, бабусю, кажіть, хто вона!..

— Кун... кон... конкурентка!

— Що-о-о?

— То ж усю любов котикові оддавала! А тут Росавочка об'явилась! Ревнує Фантик! Ревнує, рідненький, що любов мушу на двох ділити!

Тю з цією бабою Валею! Думала, справді щось цінне скаже!

— Нічого, я його, дорогенького, перевиховаю! Потрохи, потрохи, він і повірить, що обох люблю порівну, змириться! І сам без Росавки не зможе, бо така ж мила дівчинка!

Баба Валя відсунула недопиту чашку й заквапилась до дверей:

— Добре, що ти мені про Фантика нагадала! Знов думає, мабуть, що забула про нього! Піду свого нявчика заспокою, помазаю!

"Ох, краще б ви заспокоїли не нявчика, а нявку, тобто мавку-русалку, яку пригріли в хаті!" — мовчки докоряла Софійка, виводячи стару в коридор.

27— НОВІ КУРЙОЗИ

Не встигла замкнути двері за бабою Валею, знову задзвонили.

— Софко, привіт! — на порозі... Кулаківський!

Це вперше він у її домі! Його прихід ошелешив

більше, ніж поява змій у підвалі. Не знала, що робити: прикривати посинілу щоку, бігти переодягати кофту чи визбирувати розкидані речі?

Але тільки мить. Бо згадала, що хлопця так тягне до їхнього будинку.

— Привіт! — Запросити до своєї кімнати чи до кухні? Ой, на кухні ж недопиті чаї! — Проходь до кімнати!

— Вдома? — Хлопець кивнув у бік Росьчиної квартири.

— Ні, десь ганяє.

— Але ж там хтось наче є? — наставляв вуха.

— То баба Валя з котом говорить. Ну, що сталося?

— Повний облом і натуральний капець!!!

— Сідай і розкажуй! — поспіхом прийняла з канапи купу свіжовипраної білизни.

— Фінал! Гаплик! Завал! — Вад гепнувся на ме-блю, не виявивши жодної цікавості ні до Софійчиної шоки, ні до безладу.

— Роська провалилася в ополонку і її привалило вербами? — Знала, що не з її, Софійчиним, щастям чекати аж такої події, проте якось треба ж цього Ромео повернути до життя!

— Нє, до цього не дійшло! Хоч із нашої здибанки вона випарувалась!

— Не втямлю: Росяниця перейшла з твердого й рідкого в газоподібний стан?

— Софко, благаю, не жени вумняк! — скривився Вадим. — Я ж до тебе не контрольну здувати прийшов, а як до друга!

Оте "як до друга" подіяло магічно, Софійка вмовкла і приготувалася ловити кожне Вадове слово.

Ох же й невчасно задзвонив у цю мить телефон!

— Софійко, нарешті! Твій мобільний весь час недоступний! Це впросився у шефа з кабінету!

Ось тобі: то нічого, а то оберемками. Це телефонував... Сашко! Сашко, до якого й сама вже третій день марно пробує додзвонитись і до якого сьогодні сама збиралася піти!

— Сашку, бігом кажи, що маєш: я зараз дуже-дуже зайнята!

— Ммм... Як поживає Чорнобілка?

Ясно: хоче запросити на побачення й не зважається!

— Чудово поживає! То що?

— А... Ростик?

— Гуляє з мамою.

— Твій корефан? — Вадим із кімнати. — Везуча! Він до тебе хоч клеїться, робить під'їзди — не те що моя свистулька!

Ще бракувало Сашкові почути голос Кулаківського!

— Сашку, вибач, будь ласка! Я... я тобі передзвоню!

— Але ти не додзвонишся!

— Ай справді... Я сьогодні підійду до тебе на точку!

— Стривай, ще хвилинку!..

— Десь за годинку жди!

— Перекажи, що Роськи йому все одно не дістати! — Хоч би Вадим замовк!

— Усе, я не можу говорити! До зустрічі! — поклала слухавку. Таке її щастя: колись через Сашка зривалися побачення з Вадом, тепер навпаки!

З важким серцем повернулась до кімнати.

— Слу-у-ухай, хто це тебе кумарно так забецав? — Хлопець устиг завважити Софійчиного портрета з лілеями.

— Павлик один... У таборі.

— Нормальо-о-ок! Софко, а він не міг би такого самого і з Роськи забомбашити, га? Для мене? За таке я геть і на бабки розродився б!

— Ні, не міг би!

— Ревнуєш? — прискалив око під своїм шаленим чубом. — Підсів я на неї, Софко, так підсів/ Утріскався по вуха, як прибацаний!

— То що з твоєю здибанкою?

— Ага, короче! Я ж виманив у батяні лексуса, хтів з ним підвалити до одного пасажира на колядку! У нього й компаха достойна підібралась! Добазарились про стрілу, там туди-сюди, тири-пири, тралі-валі, підрулив і жду, а вона мені — есемеску! Типу "сьогодні не можу", поїхала як би по свої речі!

"По свій гребінь у Половинчик!"— подумки продовжила Софійка, проте слухала далі.

— Прикинь, а я на тачці! Як центровий на цілий Вишнопіль і як останній лох! Дурно перед старим гнувся, він же дав колеса з умовою, що це — вперше і востаннє! Вже хоч би ти побачила, який я був крутий! От запаadlo, так запаadlo!

— Тільки й горя! Зустрінетесь наступного разу, прикатаєш на одинадцятому! Тим більше, її тепер не сушить — менше питиме, дешевше обійдеться.

— Зустрінемось, кажеш? — Вадим нашорошено вбрав кроки на сходах і перейшов на шепіт: —

Ану, глянь у вічко: вона чи не вона?

У дверях цокотів ключ: повернулися мама з братиком.

— Ну, то я пошурував? — підвівся мовби й неохоче, але й з надією таки зустріти в під'їзді її.

— Шуруй, коли так! — узялася проводити. — Світлину зроби!

— О, забув сказати! — Кулаківський уже за порогом. — Усі ж фотки тю-тю!

— Себто як?!

— Бобик здох! Пропали, одним словом! Той вилупок, якому здав на друк, загробив! Усі кадри з Роською чорні, як мазут!

— Ой!..

— Та ти, Соф, не розкисай! — помітив Софійчине розчарування й пожалів її. — Розстроїлась, аж оно щоку рознесло! — помітив нарешті й це. — Я для твого екстрасенса ще накладаю! — І перейшов на шепіт: — Наче хтось іде! Може, вона, га, Соф? Ну, покедово!

28. У ГЛИБОКІЙ ЗАСАДІ

— Фіко! Фіко! — Ростик випручувався з маминих рук і тягнувся до сестри.

— До тебе приходив твій Кулаківський? — допитувалась зацікавлена мама.

"Твій"... Аби ж то! Неуважно погладила братиків чубчик, неуважно підтвердила мамині здогади. І попленталась у свою кімнату. Зараз чим-скоріш одягнеться — і до Сашка. Розповісти про все Фадійчукові? Накличе нещастя? А що жахливіше може трапитись? Однак де гарантія, що їй повірить навіть Сашко? Перепитував же за того клятого гребеня, мовби підозрював у чомусь... Ні, Сашко повірить, мусить повірити!

У під'їзді вловила гірко-солодкий, трохи трав'яний аромат Росьчиних парфумів (парфуми в тієї річкової видри, звісно, теж поза конкурсом!). Біля виходу аромат з'єднався з запахом Вадимових цигарок. Отже, таки зустрілись!

Та он же вони, у внутрішньому кутку дворища! Росяниця вوسیдає на ще не просохлій від недавніх дощів гойдалці. Ба, сидіння застелено

модним Вадовим шарфом, хоч русалці мокре — як Софійці бабусина лежанка! Вадим, як вірний паж, колише гойдалку і щось принижено канючить у повелительки. Наче не Софійці тільки що плакався в жилетку! Теж іще парочка: Мартин і Одарочка!

Гордо їх проминула, мужньо пронісши до воріт важкий Росавчин погляд.

До Сашка, до Сашка, до Сашка!

Сашка на місці не було. "Поза зоною", — пояснив мобільний. Ні, Роська своєї чорної справи зробити ще не встигла б: її вчасно перехопив Кулаківський. Та й навряд чи після попередньої пригоди Фадійчук їй повірить.

Мабуть, ще тільки добирається з фірми.

Пронизувана гострими січневими вітрами (щойно ж було тихо!), постояла ще хвилин сорок.

"Поза зоною", "Поза зоною", "Поза зоною", — торочив мобільний. До нього додому не піде нізащо! Уже раз ходила. Досить і цих принижень, що є!

Нема? Що ж, іще півгодинки. "Якби Сашко побачив зараз ці танці на крижаному протязі, назвав би її не водяною, а вітровою русалкою!" — намагалася жартувати сама з собою.

Нема. Так, ще п'ять хвилин — і піде, бо відморозить носа й хвору щоку!

...Нема! Вона ж ясно й чітко сказала йому, що прийде на точку!..

Ну, гаразд, ще десять, і ні секунди більше!

Сутеніло, а Сашко продовжував бути "поза зоною". Зате схвильована мама вже зуміла видзво-

нити доньку і завалити розпитуваннями й проханнями вертатись у таку холоднечу додому.

А що лишалось?

Удома не хотілось нікого бачити й чути. Як завше в таких випадках, залізла до шафи й зачинилася.

Вона мала б залазити сюди вже з Росавиною світлиною... І цю битву програно. Підлісничка обставила її з усіх боків. У Софійки немає шансів, немає з ким порадитися: тітонька Сніжана ще зранку попередила, що після роботи вчитиметься в Росяниці костоправства. Павлик і Ві-ку-ку теж устигли захопитись ідеальною русалкою, від них помочі не жди. Сашко? А де він і хто він Софійці, зрештою?

На дівчинку напала така безпросвітна зневіра, що не хотілось навіть... навіть викидатися з вікна.

Там же, у шафі, й задрімала.

Її розбудив стривожений тато. На диво, прокинувшись, відчула в собі приплив такої рішучості! І визріле невідь-звідки — це її, шафина поміч! — рішення: набратись терпіння й діждати слушної миті!

Софійка дочекається свого часу! Просто вона затамувала подих і спостерігає! Вона в засідці. В підпіллі.

29. СВІЖІ ВІДКРИТТЯ

Про змії розказала татові лише тоді, коли взяла з нього клятву, що проти ночі в підвал не полізе, хай завтра.

А завтра — до школи!.. Хоча, звісно, ніщо добре Софійку там не чекало. Королевою і шкільних буднів залишалася Росава Підлісник. На тлі сірої хляпавиці за вікнами її сліпучо-білий светрик нагадував, що тривають зимові свята, і ще яскравіше відтінював смарагдово-зелені очі, які мовби уже обіцяли майбутню весну. Химерний, тонкої роботи гребінь у темному блискучому волоссі будив спогади про щедроти осені. А соковитий, шовковий, як заросені червневі трави, з домішкою серпневого цикадного дзвону голос пахнув розкішним літом. Як завжди чужа і скромна, Росяниця за канікули мовби ще посвіжішала і ще міцніше притягала палкі закохані погляди. Ця водяниця, звісно, обскакала всіх і в навчанні. На уроках отримувала єдині зауваження: вчителі ніяк не могли второпати, чому така розумна дівчинка завжди пише слова "дощ", "річка", "море", "вода", "криниця" з великої літери.

Кулаківський дуже схуд і зробився ще стрункіший. Сяйливий чуб трохи потьмянів (певно, від безнадії), і Софійка зловила себе на тому, що дивиться на того чуба майже спокійно. Без хвилювання вдивлялась тепер і у Вадимові колись такі шалено-прекрасні очі. Мирно зауважила й те, що любовні страждання додали тим очам глибини та якоїсь задушевності, котрі досі там і не ночували.

Дмитриї був такий самий ввічливий, хоч ледве стримував свою радість від початку нової навчальної чверті. І радість та — Софійка розуміла — ішла не тільки від зустрічі з алгеброю. Більше того — мужньо розуміла й це — навіть не од зустрічі з нею, Софійкою. О, Софійка розгадала й тактику своєї ворогині щодо нещасного Іваненка! Максимальна стриманість, один-два ніби ненавмисні погляди в Дмитрів бік, часом білозуба, чисто дружня усмішка — і жодних кроків назустріч. Знає, нечисть, що йому дівоча напрасливість не до смаку!

Не зразу згадала, що є в їхньому 7-В Ірка Завадчук. Не відразу помітила, що її бобрик давно відріс і сьогодні рясно стирчав

задерикуватим густим дикобразом. Не скоро завважила навіть те, що пасма того дикобраза були різнобарвні.

Здається, це називається колоруванням, але кому воно, крім самої Ірки, тепер цікаве?

Трохи більше впадати в очі стала хіба Ліда Василівна: ще сильніше накульгувала. До розтягненого сухожилля вчепилось якесь запалення. * Бідолашна! Навіть їй перебування в Білокрилівському лісі того злочасного грудневого дня вилазить боком!

Єдине, що додавало натхнення, — це думка, що тут, у школі, Софійка не просто так: вона в засідці. Власне, це й допомогло пережити початок нового календарного року.

А вдома вже чекала новина. У підвалі, виявляється, не гадюки! Вужі! Жовтогарячі вушка лише у них! Тато сміявся, що баба Валя надто довго живе у місті, має діло тільки з Фантиком і не впізнала вужа! Зате пригадала, начебто вуж — це муж, до заміжжя!

— Вужі чи не вужі, — од хвилювання мама навіть скопіювала бабусину Лініну інтонацію, — але де вони взялись у нашому підвалі, ще й серед зими?

На що всевіда тато нічого певного відповісти не зміг. |

— Я все одно їх боюся! До підвалу тепер ані руш! — тут мама точно висловила й Софійчині відчуття.

Однак на серці трохи відлягло, і дівчинка, домучивши домашнє завдання, перед сном наважилась вийти на нічний балкон. До чорного неба мов пришпилено срібний ріжок місяця. Спадає чи росте? Завжди плутається у цьому! Життя змусило Софійку добре познайомитись тільки з повнею.

Опустила погляд на вулицю. Безсердечного легковажного Сашка о цій порі там навряд чи зустрине, але... Але можна бодай позгадувати, як колись геть і ховалась від хлопця, бо він чекав її — отамо, на повороті — до нескінченності...

Як це зветься: мріяти про минуле? Поки уявляла, що було б, якби тоді до Сашка вона все-таки вийшла, рипнули двері на сусідньому балконі.

Софійка завмерла й присіла. Тепер вона справді в засаді.

У щілину їй видно, як на балкон виходить Росава. З розпущеним волоссям, недбало, по-домашньому заткнутим гребенем, в ажурній бабиній шалі, вона, як ніколи, схожа на русалку, царицю всіх земних вод. Кімнатне електричне світло творило круг дівчини містичний ореол.

Чимось заклопотана, Підліснячка навіть не роззирнулася. Дивилась тільки на небо. На місяць. "Місяць — то їхнє сонце!" — згадала десь почуте. Звісно, темні справи робляться в темряві, уночі, при зорях і місяці.

Довгенько стояла мовчки, Софійка аж змерзла. І аж здригнулась, коли Росава несподівано заговорила:

-Ти, місяцю молодий, на тобі хрест золотий!

Як ти ростеш, прибуваєш, так щоб росло-прибувало й кохання до мене рожденного, хрещеного, молитвеного Олександра!

Ог-г-го, заявочки! Софійка аж отерпла від такого нахабства! А ще якийсь моторошний переляк огорнув тіло, тож вона отерпла подвійно.

Потім Росяниця звернулася до зірок, які раптом заблимали на небосхилі:

— Ви, зорі-зоряниці, вас на небі три сестриці: одна нудна, друга привітна, а третя печальна. Беріть голки і шпильки, горове каміння, бийте його і печіть, паліть і нудіть; не дайте йому ні спать, ні лежать, ні їсти, ні пити, ні других любити. Тягніть рожденного, хрещеного і молитвеного Олександра до народженої нехрещеної Росави!

Трохи постояла мовчки. Вдивлялась не так у небо, як десь у себе. Тоді розвернулась і, нечутно зачинивши за собою двері, пішла з балкона.

Софійка ж, виждавши, поки вийдуть зашпори, ватяними ногами теж подибала в кімнату. Вуста

ж, мов риба, що хапає останнє повітря, повторювали одне й те ж: "Я в засаді, в засаді, в засаді!" ...Замість "в засаді", мимоволі виривалося "в досаді, в досаді, в досаді".

30. БІЛОКРИЛІВСЬКІ СТРАШИЛКИ

Не провчилися і кількох тижнів, а вже серед купи уроків та домашніх вправ Ліда Василівна вклинила й завдання на класну годину. Розшукати легенди про походження назви їхнього міста, вишнопільських кутків, лісів та річок. Дмитрик трохи бурчав: що може знати приїжджий? А для Софійки такі завдання — за виграшки: не алгебра ж!

Дідусеву розповідь про бога Вішну та козака Вишню, головних засновників Вишнополя, знає напам'ять. Цікаво, що дідусь Іван знає про Кам'янку й Білокрилівський ліс?

Тільки-но збиралася телефонувати йому на мобільний, аж дідусь на порозі! Над'їхав провідати, свіженької рибки привіз!

— Чогось вартісного про походження назви річки й лісу не можу згадати, — відповів на онуччині причіпки, — але якби там побродив, розглянувся, то, може, щось би й придумав!

— Ходімо, дідусю, ходімо! — застрибала й заплескала в долоні.

— А риба в Кам'янці водиться? — примружився сивочолий жартівник.

— Діду-у-усю!

— Гм, під ногами протряхло, можна піти!

Земля й справді підсохла: на лісових стежках і

зовсім сухо, а на галявах од грязюки захищав товстий шар торішнього листа. Лиш де-де в затінку позалишались острівці посірілого снігу — з-під них уже навіть підсніжники повитикалися! От вам і по зимі, от вам і по лижних прогулянках!

Зате для пана Гарбуза, видно, така погода — дослідницький рай! Тож, зустрівши його біля прибережної — зеленої серед лютого — осоки, Софійка навіть не здивувалася.

Знайомство-ручкання обох чоловіків було коротким і діловим:

— Віктор Гарбуз! Місцевий краєзнавець!

— Іван Ягода! Софійчин дід із Половинника! Читав статті ваші в газетах!

— А ми в експедицію вийшли! — заторохтіла дівчинка, щоб пан Віктор, чого доброго, не

згадав про гребеня. — Все хочемо з'ясувати, чого Кам'янка, чого Білокрилівка!

Проте пан Гарбуз клопотався іншим:

— Оце хочу ще про одне диво написати! Містика, а містика ж, товариші! Не примарилося тоді! Там, угорі, на камінній плиті таки пусто, таки нема русалчиного зображення!

— Русалчиного? — захопився за якісь свої спогади Софійчин дідусь. — Чи не тієї, бува, русалки, що чіплялась до мого діда?

— Отого, що мешкав у Вишнополі? — Софійка поспішила випередити невдоволене Гарбузове роз'яснення, що, мовляв, ідеться не про місцеві побрехеньки, а про наскельне зображення три-тисячолітньої давнини. — Розкажіть!

— Того самого! — дідуся Івана вже не спинити. — Він тоді геть молодим був! А що дуже садівництво любив, то всюди якихось дичок вишукував, аби викопати й прищепити! Ото зранку з дому як піде — нібито вигнати гусей та качок на воду... Тоді ж Вишнопіль був як велике село: в кожному дворі худобу тримали, кожне водоймище птицею кишіло...

— О, може, й Кам'янка нею біліла? — доєднався до розмови пан Гарбуз.

Ах, до чого тут свійські птахи, коли за русалок зачепилися? Кажіть далі, дідусю!

— Не сумніваюся, що так і було! — Дідусь насупив брови у передчутті свіжих гіпотез. — А всі її береги, безперечно, були вталовані пташиними лапами і встелені пір'ям!

— То, може, ліс навколо річки тому і звався Білокрилівським? — тішився новій ідеї краєзнавець.

— А цілком може бути! — зрадів і дідусь.

— Аз русалкою що ж? — не втерпіла Софійка.

— Так от, птицю вижене, а сам — берегами-кущами нипає. То якоїсь морозостійкої ожини видивляється, то шукає грушку-дичку, що на камені родить! Мабуть, десь тоді та русалка його й запримітила! А в саму Зелену неділю й перепинила!

Вони якраз пробиралися вузьенькою прибережною стежечкою навпроти місця, де вгорі на скелі лежав загадковий камінь. Дідусь Іван, сам того не відаючи, кивнув у бік того каменя:

— ...Отако, розказував, просто з каменя до нього — циб! Хоч я завше дивувався, чого з каменя, а не з річки? Мабуть, переплутав щось! Чи грілась там після купання? Але ні, таки з каменя, бо почала перед ним витанцьовувати й приспівувати:

Тала, тала, бух, бух,

На камені дух, дух!..

Дідусь Іван вискочив на якогось валуна і теж почав підтанцьовувати.

Коли б мені не любисток чи полин,

Та іди до біса із ним!

Коли б мені не любисток,

То я б тебе — за намисто!

— Ні, то русалки до дівчат цієї співали. Бо дівчата в Русальний тиждень любистком боронились! — виправив сам себе.

"Любисток!" — стрілою майнуло в Софійчиній голові. Але й сама Софійка в цю мить мало не зісковзнула стрілою в річку: стежку розмило хвилею, і дівчинка, ледве утримавшись на березі, м'яко сіла в болото. Пан Віктор допоміг їй підвестися й почистити одяг, дідусь же натхненно продовжував:

— Хлопці ж полином рятувалися! Дід мій теж був не дурний, на Зелені святки в пазусі носив жмутик цього зілля! То вона до нього:

Коли б мені не полин,

Я б тебе задавила,

Коли б мені не трава,

Я б тебе хавава!

Коли б мені не м'ята,

Була б тобі тут хата!

Дідусь так увійшов у роль, що грізно вимахував руками і вдавав, що тягнеться то до Софійчиної, то до Гарбузової горлянки. Десь у вишині закаркало вороння. Стало аж моторошно! Пан Віктор навіть забув про майбутню статтю й трохи відступився в очерети.

— Проспівала отак йому, а тоді як засміється! Гарно я, питає, тебе розіграла? Насправді ж у мене до тебе інше діло. Я, мовляв, русалка не проста, мені всі ці штучки-лякалки до лампочки.

— Схаменіться, які лампочки в той час! — Ох, панові Гарбузові аби все по правді було!

— Ну, то до каганця чи до свічки! — не моргнувши оком, виправився дідусь. — Я, мовляв, над русалками начальника. І через дрібниці з людьми заходитися не стану. Полюбила я тебе, красний парубче!

"Красний парубок? Чи не той Напередовець, про якого Росяниця співала в колядці?" — хапалась за думки Софійка.

— Вподобала тебе, каже, відтоді, як тут уперше з'явився! — Дідусь уже зліз із валуна й шурхотів стежкою. — А сама ж — гарнюча, як намальована! Якщо дід мій брехав, то і я брешу, але була струнка, мов очеретинка. Очі — як два зелені озерця! Волосся темнюще, довжелезне, по коліна!

Ох, не брехав прапрадід! Лелечко, який знайомий портрет! Підліснячка, отже, здавна до їхнього роду підбирається?

У плечі подмухав крижаний вітерець, осока навколо погрозово зашипіла, верби моторошно закалатали безлистими гілками...

— І що ж ваш дід на ті залицяння? — Софійка боялася, що зараз їй щось завадить (може, та сама Роська вискочить із кущів), і вона не дістане завершення цієї драми!

З водяного плеса раптом зірвалася хмара диких качок і залопотіла просто дідусеві в обличчя. Одна качка — чи вдарившись об нього, чи пошкодивши крило — зненацька бухнулася в траву неподалік.

— Пішли теплі зими, вони далеко не відлітають! — пояснив Гарбуз. — А ця, сердешна, може, перемерзла?

"Сердешна" й справді безпомічно заборсалася в сухій траві. Чоловіки поспішили їй на допомогу.

— От тобі й казка про кривеньку качечку! — Софійка звернулась до когось невидимого.

— Пташиний грип! — підсумував краєзнавець.

— Звичайнісінький переляк! — Дідусь Іван узяв нещасну в долоні. Пташка тремтіла, наче сполохавшись.

— Тепер би цей ліс назвали Сірокрилівським! — Пан Віктор указав на непримітну барву дикої птахи. — А значить, і поселення тутешнє теж так само звалось би! Між іншим, Софійко, смішки смішками, а казка про кривеньку качечку може сягати ще білокрилівців! У них була тотемом якась водоплавна птаха!

Звісно, чого б водяній князівні водитись із сухопутними! Софійці було зовсім не до смішок.

— А далі з тією... русалкою? — мало не сказала Підліснячкою!

— Як не чудно, продовження має кілька варіантів! — знизав плечима дідусь, а качка насторожилася ще більше. — То він розказував, що тицьнув русалці під ніс полиновим стеблом — нечиста навік і пропала... То ніби починав хвалитись нападниці, як дуже вірно кохає свою наречену, — русалка розсердилася, кресонула брівками-блискавицями і зникла.

Софійці здалося? Чи й справді — через лютневе небо над Кам'янкою скинулася біла блискавка?

Але ж і молодчинка прапрадід! Так їй, Росавці, й треба! Хоч один цій нахабі дав одкоша! Хоч один довів, що справжнє кохання сильніше за будь-які чари! Того-то ця начальниця над русалками й казиться, того ж і мститься — вже на Софійці! Бачить, зараза, що не здолає вона

їхнього, Ягідного, чи пак Вишневого, роду! І не здолає-таки!

— Дід оженився незабаром на моїй тоді ще не бабці Оришці. Хоч, треба визнати, жили, мов кіт з собакою! — Дідусь Іван підкинув заспокоєну качечку догори, вона пурхнула і зникла у верховітті.

— Ну, ну?.. — не втерпів уже й зацікавлений пан Гарбуз.

— Але є й інша легенда! — посмутнішав оповідач. — Дід її, щоправда, заперечує... Ніби ще довго тягнуло діда в ті береги! Ніби ходив туди не одну нічку та й не годиночку! Одружився — і ще ходив! Поки, десь за рік по тій пригоді, моїй бабці Оришці та й не луснув терпець. І вона, обвішавшись чи то м'ятою, чи петрушкою... Хоч чого б це петрушкою, любистком, певно... Грім, чи що? — Дідусь прислухався до глухого гуркоту вгорі. — Моя Ліна впевнена, що грім на голе дерево — лиха прикмета!

— Це не грім! Мерщій з дороги! — Віктор Гарбуз раптом ухопив Івана й Софійку за одяг і різко потягнув назад. Вони заточились і попадали, боляче вдарившись об старі пеньки. За секунду перед їхніми носами — якраз по стежці, якою мали йти — прогриміла величезна каменяка і, торохнувшись об прибережні валуни, важко повалилась у воду.

Десь угорі (чи не там, звідки відірвався камінь?) тривожно залопотіли дикі качки. І їхня підшефна кривенька качечка з ними?..

— Оце так! — аж присвиснули обидва дідки. — Уже й на білокрилівських скелях можна втрапити під обвал!

— Якби не ви, пане Вікторе!.. — Софійка вперше відчула приплив удячності до дивакуватого краєзнавця. — Спасибі вам!

— Ходімте краще тією, вищою стежкою! — вирішив рятівник. — Вона звертає в гущавину, а там виведе на рівне! Звідти вже й траса недалечко. Хутенько, бо сутеніє!

— А ви, дідусю, швидше докажіть свою історію, поки справді не ускочили в халепу! — заблагала, коли звернули на безпечну доріжку.

— Отже, Оришка пішла до лісу й заловила чи то діда з русалкою, чи то саму русалку... Сама-самісінька в ліс ходила! І щось там їй, розлучниці, заподіяла! Так чи ні, а звідти бабка вернулась переможницею: дід ходити до лісу перестав, а русалки відтоді ніхто не бачив!

У верховітті мовби щось звереснуло і знов полопотіло крилами. Чоловіки, порадившись, постановили, що це сойка: та вміє навіть людей передражнювати.

31. Дослідницький рай?

Під гору дерлися мовчки, і Софійка мала змогу обдумати почуте. Охо-хо! Справа гірша, ніж гадалося! Виявляється, Росяниця мстить не чоловічій, а жіночій половині Вишнево-Ягідного роду! З Оришкою не впоралась, то Софійку вибрала крайньою?!

Вони вже вийшли на рівне, трохи відсапались, і дідусь згадав про головну мету прогулянки:

— От вам і Білокрилівка! Правда, не знаю, чи на цій річці було, чи, може, на Олексівському болоті... Дідова хата, подекують, стояла під ліском, де колись багато бузків було... А де це? І де тепер ті бузьки? Як трапиться одне гніздо — вже подія!

— Бузьки? Чорногузи тобто? — зрадів краєзнавець. — Зразу треба було сказати! Подивіться навколо!

Софійка підвела очі й завмерла. Страшний сон? Сцена з фільму жахів? Крізь мовчазні сутінки звідусіль, наче монстри, їх обступали... обідрані, напівмертві старі дерева. Немов страховиська, простягали до

мандрівників свої покорчені лапи-гілляки, поляпані мовби якимось вапном! А на кожному стовбурі — ніби стара пелехата шапка!

— Атож-атож! — торжествував Гарбуз. — Отак-от моторошно виглядає місце масового поселення, по-науковому — колонії, нашого найсвятішого, найблагороднішого птаха — чорногуза, по-науковому — лелеки білого! Саме в цій частині Білокрилівського лісу вони селяться й живуть у природних умовах з давніх-давен!

Справді, лише тепер утямила: всі дерева залиті пташиним послюдом! А верхівки вимощені гіллястими гніздами! Оце якось покаже Сашкові!

Так то так, але для повної правдивості чогось бракувало!

— А де ж... самі бузьки?

— Ку-ку, онучко! — розвів руками перед Софійкою дідусь Іван (мабуть, навчився у Віти). — Отямся! Зима надворі!

І справді, ку-ку.

— О, навесні, як прилетять, буде тут і гвалту, і клекоту! Влітку, як малі вилуплюються, і потикатись небезпечно: такий ярмарок, таке тирловисько! — усміхався Гарбуз. — Зелені майже не видно, та й тяжко їй тут рости! Все в чорно-білих тонах! Наче в пеклі побуваєш! І в той же час — чистий рай для дослідників!

— Та й для чорногузів, мабуть, теж! — вражено хитав головою дідусь. — Ти ба, не знав, що й тепер є бузькові гаї! Отже, мій дід жив таки під

Білокрилівським лісом, таки біля Кам'янки відбувалися ті пригоди!

— Слухайте! — Аж підскочила від нового відкриття. — А може, того й Білокрилівський? Бо ж лелека — теж тотем давніх людей?

— Ще ніби від Лелі, богині краси та кохання, походить! — усі радісно закивали.

Стало веселіше. Тим паче, колонію вже минали, вдалині чорніли звичайні хащі, а ще далі чулося рятівне гудіння траси.

— Отак і розкажеш, Софійко, в школі: як налетять з лісу на Вишнопіль об'їдати вишні, як закриють небо своїми білими крильми!..

— Як понаїдаються тих п'яних вишень, що ваш прадід вирощував! — згадала колишню дідусеву побрехеньку.

— О, тоді їм уже ні жаб, ні змій на закуску не треба! — реготав дідусь.

— І все-таки, і все-таки! Щось тут не в'яжеться! — порушив ідилію Гарбуз. — На бузька як не дивись, а він — чорногуз, та й годі! Гузка, задня частина, чорна. Хіба колись недобачали?

Розчаровано примовкли. Добре, що траса близенько, нарешті спинять якогось приміського автобусика — і додому!..

— До речі, Софійко, про змій і про "дому"! — плеснув себе по чолі дідусь. — Забув похвалитись: у нашому погребі вужі завелися! На зміну клімату, чи що?

— І у ва-а-ас? — протягла Софійка.

— Серед зими? — здивувався пан Віктор.

Але договорити не встигли: з темряви у бік Вишнополя вже торохтіла маршрутка.

32. Опір триває

Що ж такого утнула тоді розгнівана бабка Оришка? Десь там, у її вчинкові, є для Софійки порада-підказка! На жаль, дідусеві невідомо, а більше спитати немає в кого, бо у неї він — її єдиний онук!

Софійка давно забула про Малофонтанну вулицю і вигулювала Ростика в інших кутках. Центр, де зовсім недавно продавались ялинки... Сашкова точка... їхній колишній спільний будинок... Марно тягала візочка туди-сюди, марно вдавала, що милується місцевими краєвидами, й кидала нарочито байдужі погляди по вікнах знайомого напівпідвалу!

Ніде, ніде немає того безсовісного Фадійчука!

Ясно, до кого тепер тягне його, "рожденного, хрещеного і молитвеного"! Хитро придумали: стрічаються, певно, десь подалі від Софійчиних очей! Цікаво, як Підліснячка поєднує ці побачення й заняття в математичному гуртку? Адже вона, саламандра тритонівна, уже й туди свої плавці запустила. Суть не в алгебрі, звісно: хай би кисла в ній, не просихаючи. Але ж на гурток ходить Дмитрик! Топчеться шлях до його серця через ікси та ігреки! А як проникливо зітхала, коли Іваненко сів до піаніно! Така вже вразлива до музики, що хоч плач! На щастя, подзвонили на урок, і ця сирена смачноголоса не встигла продемонструвати свого вокалу. Втім, Софійка не здивується, якщо вона сяде за фортеп'яно...

Скрізь, ну скрізь улізе! От, наприклад, учора Софійка висловила Діді Василівні тривогу за її здоров'я, бо вже тяжко дивитись на її накульгування. А вчителька:

— Які ж ви у мене добрі діти! Он і Росавка щодня пропонує свою допомогу. Наївна дівчинка: хоче зцілити мене! Та ніхто з лікарів не береться! У кого тільки не була на прийомах-консультаціях!.. Не знаю, чим кінчиться!.. Але за співчуття, дівчатка, щире спасибі!

Отак і на літературі, й на малюванні, й на фізиці: Софійка надумає допомогти, а чує у відповідь: "Спасибі, Росавка уже зробила!.."

Якби збереглися бодай Оришчині молоді світлини! Тоді Софійка через шафу, яка — дівчинка відчувала це! — вже готова була до примирення, прослідкувала би весь бабчин маршрут і всі її вчинки! Але й тут, кажучи Вадовими словами, повний прокол: укотре сварячись із чоловіком, бабка згарячу спалила весь невеличкий родинний фотоархів! Зосталися тільки пізніші картки, серед них і дуже на тоді рідкісна й кумедна, бо на ній не завмерлі постаті, а рух: розлючена Оришка доганяє з лозиною збитошного Іванка. Але й така дотепна фотка Софійці не зарадить.

Визволила братика з візочка і стала ходити з ним туди-сюди. Ростик так потішно робить перші крочки. Ще зовсім недавно це викликало б шалену радість у Сашка, бо любить (любив!) Со-фійчиного братика ще більше, ніж Чорнобілку. А тепер, тепер...

Не стукати ж до Сашкової хати? Є ж якась межа принижень! До дзвінків теж не опуститься. Точніше, пробувала так, для цікавості: переконатись укотре, що "поза зоною"... Тепер, якби оце сам подзвонив, слухавку б кинула! Знехтувати їхньою

давньою дружбою! Зневажити всі пережиті разом страждання!

— Зюбака! — показує Ростик на пса, котрий, висолопивши язика, мирно біжить своєю дорогою. Софійка сміється й озирається навколо. Ні, не чує Фадійчук, як дотепно перекручує слова її братик! Хіба ж не вчила вимовляти "собака"? Але малий уперто бачить у нього насамперед зуби!

О, якби ще почув Сашко, як доречно малюк називає вівчарку "гавчаркою"!..

Знічев'я заїхала навіть до тітоньки Сніжани, але, звичайно, її вдома не застала. Дядько Сергій повідомив, що вона з Росавою зараз на обході. Черепки білокрилівських горщиків уже занесено в підвал (там завелися вужі, тож тітоньки туди не пускає, ходить сам) як пройдений етап: Сніжана вже вміє складати навпомацки. Пустельник не без гордощів узявся переповідати Сніжанині успіхи в лікуванні суглобів, загоюванні ран і цілющих масажах. Щось почав був і про освоєння тітонькою оперування без хірургічного втручання: мовляв, це якась забута давня технологія, все полягає в чутливості та вправності рук. Але, зачувши всоте Росяниціне ім'я, Софійка відверто запозіхала й заквапилась геть.

— Сидіти б ліпше тітоньці в декреті й льолі мережити! Дивіться, аби такий фанатизм та не

зашкодив малому! — якомога приязніше висловила тривогу про здоров'я майбутнього братика.

Ростик і Чорнобілка — єдині її справжні друзі, єдині, заради кого варто жити! Підсунула під подушку сонькові жмутик полину: накупила сухого зілля в аптеці й тепер за Ростика може не хвилюватись. У всіх своїх кишеньках теж носила заготовлений бабусею Ліною для Ростикової купелі сухий любисток. Ось весною з'явиться свіжий — діятиме ще краще!

Навіть у Чорнобілчину постіль підсипала пахучих трав, хоч та, правда, до нових ароматів ще не звикла й тікає ночувати у вітальню.

Крадькома порозсовувала зілля по квартирі й навіть по балконних щілинах: справді, ці дні Росяниця її не займає і навіть не так дратує.

Повернувшись з прогулянки додому, тихцем поклатала жмутик ще під килимок при вході, не зашкодить!

У двері подзвонили.

— Софійко, нарешті ти є! — до квартири аж за-стрибнула... Любка!

— Щось із Сашком?!! — похолола.

— Еге, з ним щось робиться: кілька днів намагається передати тобі листа, а сам прийти боїться! Наказав особисто в руки, а я третій день не можу тебе застати!

Любка урочисто вручила Софійці бувалого в бувальцях конверта. І спрагло заблагала:

— Сказав, страшенно секретно. Розкажеш, що там? Хоч півсло-о-ова!

Софійка, переборюючи хвилювання й цікавість, чемно й рішуче завела дівчинку на кухню пити чай. Сама ж зачинилась у своїй кімнаті. Тремтячими руками роздерла конверта. Від самого вигляду знайомих, таких дорогих закарлючок потепліло на душі. До щему рідні слова з помилками застрибали перед очима:

"Софійко тирміново треба зустрітись. Жду тебе цієї суботи в чотири години вечора, шіснацята година дня, біля входу до старого парку. Щоб там ни сталось знай, що ти... (Далі йшли густо закреслені речення.) Що я для тебе... (Знов закреслення.) Що я тибє завжди... (Закреслено.) Що я тибє ніколи... (Покреслено-замальовано.) Краще все скажу в розмові. Вибач, ти знайш, що в листуванні я не майстир. Сашко".

Господи, цей лицар пера і геній художнього слова її доконає! Мало того, що школу пропускає, то ще й погедзав усього листа! І Софійка

тепер ніколи не дізнається, що ж вона таке і що Сашко для неї завжди, чи то пак ніколи!..

Але субота завтра! Бігом сказати Любці, що згодна! Згодна, згодна, згодна!

зз. Неждана спільниця

Для побачення все готово, все зібрано. Софійка ще від обіду вдягнена, причесана і напоєна чаєм без цукру — для тоншої талії. Тепер тільки дочекатись умовленої години.

Дзвінок? Було б дивно, якби ніщо не перебило!

Не панькатиметься, навіть якщо прийде плакатись сам Кулаківський! Чи, може, Дмитрії Іваненко також топче стежечку до Софійчиного, тобто Росавчиного під'їзду?

Леле! Ірка! Завадчук!

— Зайти можна? Чи так і триматимеш гостю на порозі своєї трущобки? — як на Завадчучку, досить чемне привітання!

— Та... Заходь... Чортів, які тебе принесли, сподіваюсь, лишила надворі?

— Оу! Що таке мало статися: наша Софа серед зими вимила шию? — Ірка нахабно зазирала Со-фійці за комір.

Так, і вимила, хоч під шарфом однак не видно, а що?

— Ти б краще залисина прикрила! Бобрик-то не скрізь повідростав! — тицьнула пальцем у Ірчину зачіску.

— Джунглі виздыхують! У тебе й вуха чисті?!

— Не знаю, як джунглі, а пара вошок на твоїй голові сьогодні точно сконала — від потреби пхатись на кінець міста ради моїх чистих вух!

Звичайна розмова двох звичайних однокласниць.

— Розім'ялись і досить! — Ірка різко перейшла на серйозний тон. Так само різко, без запрошення, перейшла й до вітальні, плюхнулася в крісло. — Я ж до тебе... по ділу!

— То ближче до діла, а не з джунглів заходиш! — Софійка стала навпроти, натякаючи, що має обмаль часу.

— Я про твою сусідку й нашу суперкласну однокласницю!

Гм! Це вже цікаво!

— Чи будемо прикидатись, що вона нікого з нас не дістала? — наступала Ірка.

— Тебе дістала, ти й розбирайся!

— А тобі не пече, що сьогодні після школи вона з твоїм Дмитром, любесенько розмовляючи, пішла до нього додому?

— Може, то вона йшла не з моїм, а з твоїм Дмитром? — куснула ще раз, але остання крапля таки переповнила чашу. — Ти щось пропонуєш?

— Авжеж, якби знала, що робити, зверталась би до тебе! Нас двоє, вона одна — уже щось.

Софійка хотіла спитати, чи довго Ірка придумувала таку глибоку математичну істину, та прикусила язика. Сварка тут не допоможе, а скористатися з тимчасового військового союзу варто.

— І на що ми вдвох здатні? — Ірка ж не уявляє, що хоче боротись не просто з "однією", а з нечистою силою!

— Ну, має ж бути якась... якась слабінка, якийсь скелет у шафі! Ти, як сусідка, бачиш більше... Може... Може, сміття в квартирі?

— Чистіше не знайдеш на весь Вишнопіль!

— Тихо, ша! Без паніки! — Ірка встала з крісла й діловито походжала туди-сюди. — Може, вона... свариться зі старою нещасною родичкою? Тоді ми попросили б написати скаргу, обговорили поведінку на класній годині!

— Це тиша і без паніки! — Софійка й собі встала. — Чемнішої онуки нема на всю Україну!

— Гаразд, тоді, може, за нею стоїть якийсь... злочин? Покинути батьків, перебратися до малознайомої баби?.. Тут має бути нечисто!

А під цим бобриком щось таки є! Завадчучка й не здогадується, яка близька вона зараз від правди! Але й це не вихід!

— Напишемо заяву в міліцію або вчинимо приватне розслідування? Ти думаєш, твого Кулаківського злякає її кримінальне минуле? Так ми з неї взагалі героїню зробимо! Сотні закоханих молокососів поголять чуби й полізуть на ґрати будинку міліції, щоб визволити нещасну принцесу.

— Заради тебе не поголять! — ущипнула однокласниця. — Добре, героїні з Росави робити не станем! Тоді щось інше! Може, наприклад, у

неї якісь дефекти фігури? Може... може, родимі плями? Врешті-решт, хвіст?! Роздягти б її перед усіма чи якось по-іншому взути!..

Софійка на мить завмерла.

— Не взути, а саме роз-зу-ти! — застрибала, але відразу, оглядаючись у бік сусідів, стишила голос: — Роз-зу-ти!

Здається, це ж од Ві-ку-ку дізналася, що пальці на ногах у русалок з'єднані перетинками, як у гусей! Тому, аби приховати це, на березі вони після себе загладжують пісок!.. Шкода, Ірці всього не скажеш...

— І що це дасть? — скривилась Ірка.

— Ти колись бачила, щоб Роська чи тоді на балу, чи на фізкультурі, передягаючись, ступні свої показувала?

— Ні... Все в панчішках чи шкарпетках...

— Тс-с-с, тут і стіни мають вуха! Отож, мабуть, ховає якийсь ґандж!

— Думаєш, грибок? Чиряки? Лишай? — Ірчин голос звучав усе певніше. — Втім, що б не було, ми виставимо таємницю на таке ганьбисько — твій Кулаківський і всі закохані гімназійні молокососи ще довго плюватимуться при самій згадці про неї!

"Твій Кулаківський"! Ах, як великодушно! Тільки що Софійка "віддавала" Вадима Ірці, а щойно Ірка його Софійці відфутболила. Легко зрікатись того, що тобі не належить!

Посміялись і гай до діла. Насамперед перейшли на повний шепіт і постановили не відволікатись на підколки одна одної. А потім узялися складати детальний план дій.

Аж коли розробили обидва варіанти: план "А", який мав нести розвідувальний характер, і остаточний план Б , — Софійка рішуче попровадила гостю до виходу.

Час до старого парку.

34. Побачення

Сашко встиг добряче змерзнути на пронизливому вітрі. Прийшов-бо на півгодини раніше.

— Для підстраховки: може, ти мого почерку не розібрала! — діловито процокотів зубами. — Ти ж бач, що робиться: все проти нас! Додзвонитись до тебе неможливо, конверта мого Любка тричі носила, поки тебе застала... Попереднього листа надіслав поштою — не дійшов, правда?

— Ти слав ще й поштою?

— Пропонував у ньому побачитися минулої неділі! У скверику! Тепер, для маскуванню, змінив місце зустрічі на старий парк!

А Софійка чого тільки не передумала! Росьчина робота!

— Але після нашої останньої телефонної розмови ти вже сам пропав! — дорікнула.

— Ти ж мене тоді не дослухала! Я сказати хотів, що шеф мене у відрядження бере! На чотири дні! Якраз вирушали!

— На чотири дні? А школа? — відразу й схаменулась: яка школа, якщо відрядження! — Чи самому прийти до мене — корона спаде?

Сашко спохмурнів і ніяково опустив очі:

— Я до твого будинку лишній раз підходити не кочу!..

— Ному ж? І

І одразу зрозуміла: не хоче, щоб Підліснячка липла! І правильно, що не хоче, молодчина хлопець! А та й чіплялась би, тільки дай привід! Сашко відповідати не хотів. Заметушився, витяг з-під поли й простягнув Софійці... троянду! Трохи прим'яту і теж примерзлу. Проте квітка. Приємно! Дивно, що колись соромилася його квітів! Тепер гордо несла троянду поперед себе і з приємністю ловила на собі зацікавлено-привітні погляди перехожих. Оце б Ірка побачила! Або Росава! Або Вадим!

Сама ж діловито витягла з сумочки букетик сухого полину.

— А це тобі!

— Наїцо?

— Про всяк випадок! Оберіг! Якби хтось запитав тебе, наприклад: "Полин чи петрушка?", що б ти відповів?

— Гм... Петрушка смачніша... — невпевнено розтирав зашпори Сашко.

— В жодному разі! Бо тоді вона крикне: "Ти моя душка1." І зведе зі світу!

--Хто — вона?

— Вона, тобто... Людина якась! Недобра людина. Отже, полин чи петрушка?

— Значить, полин!

— Правильно! В такому разі нечисть вигукне: "Сам ізгинь! " — і щезне!

— Вчать у ваших гімназіях усяких штучок!.. І що, з цим полином тепер завжди зможу до тебе додзвонитись? — запитав жартома.

— Оцього, на жаль, не обіцяю!..

Вони ще довго вешталися старими алеями, милувалися гротиками й ставочками і розмовляли, розмовляли, розмовляли про всякі дурниці. Холод минувся, вітер стих, з небосхилу заусміхалися перші зорі. Було затишно й добре, і Софійці навіть здавалося, що всякі там русалки, піріжки з білокрилівськими узорами, чари під місяцем, вужі в підвалах — усього-на-всього непорозуміння, всього-на-всього кепський сон.

З 5. Шоу БОСОНОГИХ

У понеділок (після неділі всі чисті — пороззуюються!) почати акцію мала Ірка — щоб Росяниця нічого лихого не запідозрила.

Вичекали, поки в роздягалку підтягнуться всі дівчата їхнього класу (і Роська, звісно). Доки більшість пар зимових чобітків, у тім числі й Росьчині, перекочували під лавки.

— Дівки, як мій свіженький педикюрчик? — Завадчучка демонстративно стягнула з себе модну шкарпетку з орнаментом нафарбованих дівочих уст і виставила на загальний огляд свою ніжку.

— Вау! — запищав уражений хор: справді, таких віртуозних малюнків, наче інеєві розводи на шибці, ніхто не сподівався навіть від Ірчиних нігтів. — Ти фарбуєш нігті на ногах і взимку?

Взагалі-то, це мала питати Софійка, але вийшло навіть краще, по-справжньому!

— Дівки, ще скажіть, що вас це дивує! — праведно обурювалась Ірка.
— Хіба не повинні ми бути гарні в будь-яку пору? Хіба не чули, що в людині все має бути прекрасне: і лице, й одежа, і нігті?

Останній вислів Софійка спеціально для цього дня виписала з якоїсь маминої книжки, хоч, здається, Ірка трохи й наплутала.

— Вау!..

А що, дівки, облом кожній зараз показати пазурі? Іра сіла на лавку, простягла обидві босі

ноги й театральнo замахала ними в повітрі. — Чи у декого все на зиму й шерстю пообросло?

— Манія величі! Думаєш, твої ратиці справді найкращі? — Софійка від хвилювання, може, надто поспішно, але стягла шкарпетки й сіла поруч Ірки, простягнувши ноги, що також було частиною плану. — Чи вважаєш, ніби в мене замість ніг — суцільна ахіллесова п'ята?

— Не Дженіфер Лопес, але санстанцію пройде! — удавано зневажливо кинула Завадчучка й закричала: — Оголошується конкурс "Міс педикюр"! Виставка босих ніжок! Хто ще готовий представити на огляд свої зимові кігтики?

Ще кілька дівчат несміливо познімали шкарпетки й приєдналися до виставки.

— Дівки, а ви? — гукала вже не тільки Ірка, а й усі ті, хто роззувся.

Зголосилось іще декілька. Комусь довелося знімати й панчішки. Низка ступнів різного калібру вигойдувалась уздовж роздягалки.

— Ну що, Ірко, переконалась, що й у нас не жаб'ячі лапки? — видавила з себе заплановане Софійка.

Осторонь залишалося четверо. Серед них і Росава.

— Ні, звичайно, якщо хто стидається!.. Хто, може, мився останній раз літом у ставку, тих не

силуєм! — Ця Ірчина фраза, як і планувалося, викликала на імпровізований подіум решту однокласниць.

Усе йшло як по маслу!

— Гля, дівки, то ви даремно ховаєтесь! — додавала азарту Ірка. — Вас усіх хоч сьогодні в модельний бізнес!

Не роззулась тільки Підліснячка.

— Росю, а ти? Рось, ти чого? — вимогливо закликали і її.

— Я... У мене... — Новенька явно розгубилася.

— Дівки, не чіпайте її! — в Ірчиному нарочитому захисті, як і годилось, чемність мішалася з глузуванням. — Значить, не може! Значить, є причини!

Хтось щиро погодився, хтось гмикнув, хтось хіхикнув. Софійка з Іркою непомітно переморгнулися. Мети досягнуто: першу зневагу до ідеальної красуні посіяно!

Росяниця трохи навіть зацьковано поглядала то на двері, то на ручного годинника. І дочекалась-таки порятунку: задзвонив дзвоник, і вчительський свисток покликав до спортзалу шикуватись на фізкультуру.

36. Затишшя

Цей вечір — такий гарний, спокійний. Чорнобілка сховалась за канапою від свого полум'яного фаната Ростика і мирно вилизує шубку. О, киця за зиму підросла, шерстка її розпушилась, і тепер ніхто й не подумає обізвати кішечку потворою!

Мама лагідно пригортає донечку, тато весело мугикає пісеньок. І все це перекриває щасливий Ростиків сміх. Найкраща, найсимпатичніша, найталановитіша дитина світу! Здавалось, іще недавно Софійка не могла діждатись, поки проводитиме з ним перші уроки, а незчулась — ось-ось йому рік, ще й майже водночас заходив і забалакав!

Малий завзято тупцяв кімнатами, і кожен, крім Чорнобілки звісно, весело намагався його вхопити. Від Софійки — до мами, від мами — до тата, від тата — до тітоньки... Так-так, сьогодні навіть Сніжана з Сергієм згадали, що мають у Вишнополі, крім Росави, ще й родичів! Навідались-таки!

Звісно, тітонька переповідала свої медичні відкриття і подвиги, але Софійка вже ладна витерпіти й це, аби лиш чути її срібний сміх у своїй квартирі. Ну, хіба що ненависне ім'я, раз по раз вимовлене Сніжаною, трохи ріже слух.

— Уявляєте, Рося каже, що з розвитком цивілізації людство забуло свої колишні уміння! — Тітоньчині очі горіли натхненням. — Людина занедбала можливості свого організму, а ці можливості велетенські! Зараз учить мене концентрувати енергію. Так я навіть спілкуюся з нашим

Сергійком: кладу на живіт і викликаю малого на розмову. А він мені постукує рученятком!

— О, так-так! — замилювано підтверджує Пустельник.

— А якщо, наприклад, свою долоню дуже виразно уявити залізною, її навіть сокира не візьме! Уявити ступні чавунними — і можна ходити по вогні й битому склі. Ще енергію можна переймати й передавати. Виявляється, її можна черпати як від сонця, так і від місяця! Одна — щоб підсилити якусь дію, друга — щоб послабити!

"І когось причарувати!" — подумки продовжила Софійка.

Софійчині батьки аж роти пороззявляли з цікавості. Навіть Ростик уражено примовк.

— Просто якась магія! — напівдовірливо гмикнув тато.

— Росавка її називає жовтою! Адже магія, уявіть собі, буває не тільки чорна й біла! Коли змішати їх, вийде сіра — мистецтво керувати волею інших. Червона допомагає талановитим. Зелена полягає в умінні зцілювати зіллям. Рося найбільше знається на синій, це мистецтво користуватись водою!

"А чого ж очеретній жабі не знатись на воді?" — кривиться мовчки Софійка.

— Є ще магія очисна: виганяє хворобу. Є живильна, Рося каже, по-науковому її назвали б контактною: вселяє, додає багатства чи сил. Є опосередкована: лікувальні дії виконуються не над самим хворим, а над якоюсь його річчю!..

"Атож, тільки, мабуть, на кожную магію є проти-магія! В мене он із гребенем так нічого й не вийшло!" — вклинюється думками в тітоньчину

оповідь дівчинка. Звісно, від лікування Софійка була трохи задалека, та все ж...

— Є ще якась така цікава: лікуєш не саму людину, а предмет, схожий на неї, що її уособлює, імітує! Імітативна — так вона сьогодні й називається! Ну, словесна — це й так зрозуміло... Ще часова магія: вона, як Рося мовить, дуже складна. Це коли для одного час ущільнюється й летить швидко-швидко, для іншого — розріджується, СПОВІЛЬНЮЄТЬСЯ...

"О, майже Казимирові теорії!" — Софійка згадала табірного привида.

— ...Наприклад, пускає ворог кулю в людину, а та раз-раз — робить так, щоб куля мчала в сповільненому часі, а сама швиденько — в сховок, чи — прискорену кулю у відповідь... Цю магію козаки, ну, чаклуни-характерники, після нас перейняли. Гм, стривайте, чому ж Рося сказала "після нас", якщо це задовго до нас було? Обмовилась? Та, звісно, обмовилась, бо сама ж потім і заявила, що знання цієї магії на сьогодні майже втрачено.

— Ох, не вплутувались би ви в це відьмацтво! — пробувала охолодити тітчин запал. Куди там!

— Зрештою, що таке відьма? Людина, яка відає, тобто знає більше від інших! Людина, яка сповна використовує можливості, дані Богом!

— Бог? Ще скажіть, що Росяниця ходить до церкви!

— Ходить чи ні, але шанує! Ішли якимось мимо тієї церквички, що біля маслозаводу. Я запропонувала зайти, вона без ніякого погодилася! Стояла, розглядалась, шептала навіть собі молитву. І вся аж світилась!

Звісно, своїм відьомським місячним сяйвом! Замилить очі в чому завгодно!

— І звідки ж вона бере ці знання? — Софійка інтонацією, всім своїм єством намагалась увігнати в Сніжанину душу бодай крихту сумніву.

— Дар у неї такий! Талант! Уроджений! — аж підносило тітоньку. Далі знов пішли оскомні хвалебні цитати "Рося каже". Тільки під кінець тиради Сніжана згадала про себе. — Рося каже, такий дар є в кожної людини, тільки треба його пробудити, розвинути! Правда, є люди з особливим талантом цілительства, і вона сказала, що до них належу і я... Хоча... Може, Рося пожартувала?..

— Ти чудово знаєш, що не пожартувала! — кинувся на підтримку Пустельник. — І це підтвердять усі твої пацієнти! Це, врешті-решт, підтвердить моя рука, вилікувана тобою!

— Ох, та не варто й згадувати! — засоромлено опустила очі Сніжана.

— Як це не варто? Вчора посковзнувся в підвалі, — пояснював присутнім.

У підвалі? Чи не вужі почали свою чорну роботу? Але дядько продовжував:

— Упав на праву руку! Болить, роздуло! Все, накрилось моє малювання! А Сніжана посмикала, промацала, щось там upravila — рука як новенька!

— Ой, тітусю! Ви ж так і нашу біологічну Ліду Василівну можете врятувати? — Софійка вмить забула всі попередні кривди. — З ногою в неї біда!

— Ох, правда! — підхопила й мама. — Яз учителями старших класів рідко стикаюсь, проте Ліди Василівни тепер не помітити просто неможливо! Шкандибає, наче бабуса!

— Треба, щоб ви самі до неї підійшли, бо зневірилась, на жодні прийоми ходити не хоче!

— Не обіцяю, але спробувати можна! — Тітонька взялась записувати номер біологічного кабінету й телефон гімназійної вчительської.

— Не прибіднюйся, усе в тебе вийде! — лагідно запевнив дружину дядько Сергій.

Племінниця зраділа: хоч якась користь від Сніжаниних дивацтв! І майже вибачила ті дивацтва, коли тітонька, зазирнувши до Софійчиної кімнати, хитрувато, наче в добрі колишні часи, підморгнула:

— Троянда? В цю пору? Звідки взялась?

— Та... Це кілька днів тому... — Рум'янець несподівано залив щоки, не спромоглась і відповісти. І тітонька делікатно звела на інше:

— Досі не зів'яла? Не кожна куплена квітка вистоїть хоч півдоби! Це, Софусю, добра прикмета! Певно, багато гарячої енергії в цій троянді закладено!

Софійка зовсім зашарілась. І від забутого рідного срібнодзвонного "Софусю", і від гарної прикмети. І від гарячої енергії, звичайно...

Справді, як не дивно, Сашкова троянда навіть після холодів-поневірянь ожила вдома, розпустила пелюсточки й запахла на всю кімнату. Софійка, що й до цього щогодини бігала милуватися красунею, тепер, зоставшись на самоті, мимоволі поцілувала пелюстки: "Все в нас, квіточко, вийде на добре, еге ж?"

37. Таблетка у валер'янці

Від Сашка здобула ще одну ниточку для майбутньої перемоги.

Стрілись у сквері. Тоді, в старому парку, він призначив час нової зустрічі й запропонував щоразу змінювати місце для конспірації. Тим паче, зараз і в сквері гарно: дзюрчать скупі березневі струмочки (лютий удався безсніжний), пахне набряклими бруньками, синички цінькають.

Так-от, обережно переказала йому прапрадідову пригоду з русалкою... Вважала, що цим не зашкодить, адже розповідала не побачене, а почуте від когось..

— Як думаєш, що зробила тоді баба Оришка? — свердлила очима Сашка в полюванні за свіжою думкою.

— Не знаю, але, мабуть, не обійшлося без... Кажеш, вона брала до лісу петрушку?

— Дідусь каже! І сам же сумнівається: чого не любисток чи полин? Русалки ж якраз їх бояться!

— Коли ми хочемо дати нашим Ромашці або Чорнобілці якусь гірку таблетку, ми що робимо?

— Змочуєм її у валер'янці, яку вони обожнюють!

— Оришка навмисне взяла щось цікаве для русалок! А тоді заманити кудись тією петрушкою! В глухомань, у провалля якесь!

— Кажеш, таблетку змочити валер'янкою?.. — Розцілювала б цього хлопця!

— Кажу, а що? — усміхнувся й він, зачувши її захват.

Ні, цілуватись — це вже сама валер'янка. Ліпше просто потішить компліментом у таблетці.

— Розумна в тебе голова, Сашуню! Вчитися б тобі, а не по шефових відрядженнях роз'їжджати!

з8. Торжество

У зв'язку з учительчиною недугою класну годину кілька разів переносили. Вчора ж Ліда Василівна бадьоро увійшла до них перед алгеброю — без палички! — й весело сповістила:

— Виховна година "Вишнопільські легенди" буде!

Всі радісно загули: мабуть, не так від передчуття виховної години, як від учительчиного бравого вигляду. До Софійки вона підійшла окремо й тихенько шепнула:

— Така вдячна твоїй Сніжані Іванівні! Золоті в неї руки, дитино!

Це ще більше надихнуло Софійку. Бо ж і так багато надій поклала на цю виховну. Єдиний урок, де може обскакати Росаву! Адже новеньких Дмитра й Росяницю від завдання вирішено таки звільнити як людей немісцевих.

До того ж Софійка ще має деяку таємну зброю! Отож вислухавши всі нудотні варіації про вишню, котра виросла серед поля, і про грецьке місто-"поліс", у якому росло багато вишневих дерев, про кам'янисте дно річки, про качок, орлів

і лебедів з білими крильми, підвелася нарешті й собі.

Спершу, для "підігріву", жартівлива дідусева історія про бога Вішну й відбиток його підшви. Потім — розповідь про неймовірно сильного козака Вишню, якого ні куля не брала, ні шабля не рубала і який з води виходив сухий, а з вогню — мокрий. Відчула на собі пильний кинджальний погляд Росяниці. Передбачає, відьма, що далі піде про декого з Вишниних нащадків!

А може... Може, просто впізнала свою магію? Жовту? Синю? Часову? Леле, та це ж не просто дідусева побрехенька, як вважала раніше! Софійчин пращур володів надприродними чи, як мовить Сніжана, саме глибинно природними здібностями! Господи, то родинні перекази про те, що козак Вишня дивовижним чином утік з турецької темниці, коли всі замки zostались цілими, тільки на стіні була намальована козацька чайка, — правда? Намалював — і поплив! Як це воно... ага — імітативна магія! Он від кого тітоньці перейшло унікальне вміння!

— Дякуємо, Софійко! — повернув до тям вчительчин голос. — Ти так цікаво розповіла, що хочеться слухати ще і ще!

— О, я не все розповіла, Лідо Василівно! — спо-хопилася. — У Білокрилівському лісі є колонія

чорногузів, або, по-науковому, лелек білих звичайних.

— Та ти що?/ — вражено хитала головою Ліда Василівна, коли Софійка змалювала свої відвідини чорногузячого царства. — Ти неодмінно мусиш організувати нам туди екскурсію! Адже насамперед ми повинні знати...

— ...свій рідний край! — завчено продовжили учні.

— Ми ж, семикласники, досі вдячні тобі, Со-фійко, що здійснили тоді лижний похід, правда?

Всі, крім Вадима, схвально загули: справді вдячні!

— І не менш вдячні будемо за екскурсію до бузькових поселень! Вони вже десь починають прилітати!.. Діти, хочете, правда?

— Правда, правда! — загули ще прихильніше. Вадим, який тепер, аби зайвий раз бачити Ро-

ську, був готовий куди завгодно, кричав найгучніше:

— Давайте, відпадна буде тусня!

Почувалася переможницею. Вперше за багато

днів клас забув про новеньку і хвалив її, Софійку. Тепер залишилося тільки завдати удару самій суперниці.

— А ще знаю одну легенду, яка частково може пояснити назву річки Кам'янки!

— Розкажи! — зашумів клас.

Тепер найгучнішою була Ірка: вона будь-якою ціною хотіла підкреслити, що в цю мить не Роса-ва є фавориткою класу.

— Бо кругом неї на камінні любили сидіти русалки! Колись один юнак часто гуляв берегами... — боялася глянути в Росьчин бік, але й так відчувала, що Підліснячка то блідла, то червоніла, то зеленіла від злості. — І якось просто з каменя до нього стрибнула русалка.

"Замкни свої губи-губища!.." — ніби аж чула німе Росьчине послання. Але від цього язик розв'язувався ще більше:

— "Тала, тала, бух, бух, на камені дух, дух!" — співала й витанцьовувала русалка перед юнаком. А тоді стала йому в коханні освідчуватись.

По класові прокотився глузливий смішок.

— "Полюбила я тебе, красний парубче!" — Софійка імітувала Росявчин голос.

"Замкни свої очі-очища!" — аж шипіло-парувало з боку Підліснячки.

Софійка й справді примружилася, мов перед стрибком у воду:

— Русалка та була струнка, мов очеретинка. Очі — як два зелені озерця! Волосся темнюще, довжелезне, по коліна! Заколоте найтоншої різьби... кістяним гребенем!

Семикласники розгублено перезирнулись. На Росяницю схожа!..

— Як почула, що він кохає тільки свою дівчину (трішки фантазії не завадить, це ж легенда!), — кинулась — кинулася каменюкою у воду! — (А це вже й не зовсім фантазія, впізнаєш, Росавко, недавній обвал?) — І відтоді річку прозвали Кам'янкою!

Чуючи, як у голові каламутиться, а горло пересихає, Софійка з останніх сил прохрипіла головне:

— Відтоді, кажуть, русалка час від часу оживає, переселяється у людський світ і мститься... Особливо хлопцям, яких змушує в себе закохуватися... За колишню... образу!..

Софійка безсило зсунулася за парту. Всі сиділи як паралізовані. Почали ніби з Кам'янки, скінчили ніби однокласницею! Школярі не зважувались і глянути в Росавин бік. Першою отямилась учителька:

— Що ж, Софійка отримує найвищий бал! Погодьмося, що вона сьогодні була найкраща!

Всі поопускали очі, найнижче — Дмитрик. Ніхто не перечив.

39. Реванш

— ...До дзвінка ще є трохи часу. Але, звичайно, після Софійки навряд чи можна додати щось нове! — Ліда Василівна зібралась уже підвести підсумки.

— Можна й мені поділитися легендами про походження тутешніх назв? — висяювала чемністю і скромністю Росава. Ніби не її щойно було розмазано по стінці!

— Ти, Росю? Але ж... Де Вишнопіль, а де Полтава...

— Мені баба Валя розповіла! Дещо я в музейному архіві читала!

Підлісничка гордо вийшла насеред класу, виструнчилася, чарівно усміхнулася і почала:

— Прикро, але здебільшого люди схильні все міряти своїм куценьким розумом. Чується їм у назві річки слово "камінь", отже, треба придумати якусь кам'яну русалку, при цьому з русалки бажано зробити ідіотку, а людського хлопця подати як супермена. Є Білокрилівський ліс —

прив'язати до його назви колонію чорногузів, яка, до речі, поселилась у ньому всього два століття тому і, між іншим, є далеко не білокрила.

Присутні насторожились іще більше. Схоже, тепер камінчики полетіли у протилежний городець!

— Зветься місто Вишнопіль — то давайте придумаєм до нього козака Вишню, якого зроблено з вогнетривкого матеріалу чи пінопласту, через те він у вогні не горить, ще й у воді не тоне, а малює по темничній стіні кораблики й ними впливає!..

Але ж про кораблики Софійка вголос не казала! Та клас уже сміявся і не зважав на праведне Со-фійчине обурення.

— Так примітивно мислити — це як обмалювати вишеньками реферат про письменника Остапа Вишню! — біла далі Росава.

Усі знов попускали очі, бо біла таки в точку: якраз Софійка — недавня головна класна художниця — оздобила реферат про класика-гумориста блискучими соковитими вишнями. Хотіла мисливськими усмішками, та потім збагнула, що розтягнуті уста виглядатимуть не надто ефектно, і... Зрештою, а що робити, коли в їхньому сьомому класі, як навмисне, вся література — про хлопців і для хлопців? "Захар Беркут", "Сагайдачний", "Климко", "Айвенго", "Пригоди Гуллівера", "Тарас

Бульба" перекази про Робіна Гуда, билини про Муромця, навіть ліричні "Гуси-лебеді летять"! Дівчатам хоч повісся! От і шукала шпаринки для розради! Тоді всім подобалось, а тепер, бач!..

Але ж Росава тоді з ними не вчилась, не могла того бачити!

— Якщо йти за цим примітивом, тоді уявіть, чим довелося б оформляти реферат про Тичину? Про Сосюру? Про Рильського, врешті-решт?

Клас уявив і вже відверто реготав. Супилась тільки Ірка, але теж, мабуть, з останніх сил. Ліда Василівна вже хотіла підвищити голос, але Рося дала раду сама:

— От я й хочу сказати: варто бачити не форму, а суть! А суть завжди набагато глибша, ніж здатен сягнути приземлений погляд. Так і з назвами. Все починалося з чого? З води! Вода — ось головна очищувальна сила! Священне джерело всього сущого! Найкращий провідник інформації! Люди селилися біля річки, потім за її назвою іменували й своє поселення! Так от, первісно річка звалась аж ніяк не Кам'янкою!

— Ні-і-ічого собі! — прошелестіло класом.

— Вона тоді була дуже чиста, і на її плесах цвіло безліч білих лілей. — Росяниця витягла з-під купи таблиць ту, де були зображені водяні лілії, прикріпила її до дошки. Поки це робила, то чи

справді, чи тільки здалось, але зображені там квіти на якусь мить ожили, загойдались, аж потягло річковою свіжістю. — Ось воно — латаття біле!

— Німфея альба! — біологічка згідливо повторила сказане латиною.

— А є ще — сніжно-біле, чи, як ви, Лідо Василівно, хочете сказати, німфея кандіда! — Росяниця била наповал і красою, і знаннями.

— Рідкісна квітка, любить лише чисту воду! — закивала вчителька.

Софійка бачила такі хіба в ставку Леськовичівського замку!

— І де вже знати деяким сучасним примітивам, що старовинна назва лілеї— крин. Атож-атож, вона має спільний корінь і спільне начало зі

словом "криниця"! Колись навіть русалки звалися криницями! Проте річ не в тім: річку попервах називали саме Білокринівкою! Так-так — через

н , а не через л !

— Ва-а-ау-у-у! — перша не втрималась Ірка, тоді сама вчителька...

Усі забули і про Софійку, і про дзвінок, що кілька хвилин тому покликав на перерву. Ще б пак: такі новини в устах такої красуні!

— Річка тоді була дуже повновода й навесні широко розливалась. Тому люди будували свої оселі

вище, на скелястих берегах. Отже, Білокринівка текла вниз, вона була нижня, а поселення було вишнє — вгорі. Не через вишні! — Росавка витягла з купи таблицю з зображенням вишневих ягід, кісточок і листя і знову кинула її на купу. — Хоч і вишні згодом теж там з'явилися! Вловили, до чого йдеться?

Вловили, чом не вловити! Ця мудрагелька вдало перебрала на себе вчительчину роботу! Оце-то так! Але ж чому?..

— Довгий час місцеві люди шанували своїх річкових богів, були, як пізніше охрестили їх греки, язичниками чи поганинами, тобто селянами. І все в них було добре. Поки через густі ліси і до них не дійшла нова віра, запроваджена, як ви знаєте, князем Володимиром. Люди покинули попереднє стійбище, пішли в гліб лісу, аби заснувати нове місто, побудувати нові храми. Старі боги сказали: "Що ж, ідіть, бо прийшов новий час. Але візьміть із собою в нове життя й наші знання". Та люди відмовилися. Разом зі старими богами вони покинули й багато набутого століттями безцінного досвіду, але я не про те. Я про те, що й нове місто назвали на грецький манер: Вишнополем. Ліс і річка ще довго були Білокринівськими, поки нарешті якомусь грамотієві не здалася помилкою літера "н" і її не перетворили на зрозуміле

"л"! З часом річка обміліла: їй бракувало поваги й поклоніння. Подивіться тепер на Холерний Яр, на Олексівське болото: вони зміліли задовго до розгулу задимлених фабрик і заводів — насамперед від занепаду людської віри, од відсутності енергетики любові до них! Люди, котрі вірили в нас, перепрошую, в колишніх богів, не сміли кидати у воду й смітини! А теперішні благовірні парафіяни помолилися в церкві, висповідалися, причастилися, дістали прощення — і знову мішками, відрами, вантажівками стаскують сміття в річки й не бояться покари! Головне, що в церкві чисто! Вони шанують Бога в небі, забувши, що той — у всьому: в траві, у землі, у воді... Вони думають про спасіння душі, а світ коло себе нищать! Білосніжне латаття в Білокринівці більше не водиться. Тепер може з'явитись хіба штучне, оте кинуте кимось шовково-пластикове сміття. До того ж далеко вище за течією розорали Олексівське болото, річка висохла, камені, що раніше ховалися глибоко на дні, тепер стримлять над водою. То річку перейменували на Кам'янку! От вам і Кам'янка, от вам і Білокрилівський ліс, от вам і Вишнопіль! Дякую за увагу! — урвала Росава, схлипнула й вискочила з класу.

Всі провели її зачудованими поглядами і навіть не помітили, що ті погляди були зволожені слізь-

ми. Навіть Вадимів. Навіть — Ірчин. Та й Софійка впіймала на своїй руці дві зрадливі сльозини. Всім було шкода і річки, і старих назв, і свого талану. Ба, разом зі слізьми Софійка зловила думку, що їй шкода цієї мудрої, всезнаючої писаної красуні.

Тож коли клас, оговтавшись, вибухнув подячними оплесками, Софійка плескала найгучніше. Здається, ніхто, крім неї, не звернув уваги на сказане згарячу "вірили в нас"...

40. Дві ЗРАДИ

Вдома змусила себе охолонути, одуматись, оцінити обстановку тверезо. Не треба, звісно, так швидко розкисати, коли ворог

намагається тебе розжалобити. Але й з одвертими атаками наразі ліпше не поспішати. Засідка є засідка: не висовуйся.

Найпершим тишу засідки порушив лист Ві-ку-ку. Софійка зраділа: нарешті! А потім... Ні, лист як лист: привітний, сповнений подяками за Різдво й усіма можливими новинами. Та мало не в кожному абзаці — Рося. Вирішила розрівняти

свої кучері й відпускати волосся, щоб відростити косу, як у Росі. Записалась на уроки вокалу, бо ж Рося каза', що в неї, Віти, гарний голос. Перестала їсти рибу, бо ж Рося не їсть і он яка гарна. Кришить собі петрушки стільки, як буряну поросяті: може, додасться Росиних талантів. Передає Росі щонайщиріше вітання. На завершення, як грім серед і так уже спохмурнілого дружнього неба, просить Софійку надіслати... Росавину адресу!

Яка підла зрада! Росава навмисно забрала в неї єдину подругу, але ж Ві-ку-ку!.. Як могла так легко здатися безстрашна й жертвна Ві-ку-ку?! Як могла вона, така проноза, не розпізнати в русалчиній шкурі лютого ворога?! Все, все! Кінець дружбі!

Другими стали Вірка, Надька й Любка.

— Я... Ми... Тобі треба таке сказати, таке сказати!.. — відхекувалась на порозі Люба.

— Зачини двері, це дуже секретно! — проскоромовила Надя.

— Сашко... Ми підслухали... Тобто ненароком почули... — задихалась від бігу й хвилювання Віра.

— Не до тебе телефон — не бери за трубку, не тебе цілують — не підставляй губку, бо я перша почала! — штовхнула її Люба, яка донині пишалась тим, що саме її Софійка підганяла з читання й арифметики.

— А я що, не маю права? — домагалась Вірка.

— Сашко домовлявся про зустріч з однією дуже красивою дівчиною!
— скоренько випалила Надя, поки сестрички воювали за право слова.

— З зеленими очима! — Сестри, погрозово зиркнувши в Надьчин бік, поспішили додати бодай щось.

— Коса до колін!

— А вбра-а-ана-а-а!

— Спокійно, спокійно! — втихомирювала Софійка і себе. — Хто з ким коли і про що домовлявся?

— Учора під вечір вона прийшла до нас додому! — мерщій узялась відповідати Надя.

— Покликала Сашка! — вискочила поперед неї Люба.

— Він вийшов! — додала Вірка.

— Але квартира була відчинена, і ми все чули!

— Майже все!

— А ти взагалі була на кухоньці, то й мовчи!

— Вони домовилися, що Сашко ждатиме її на зупинці післязавтра, в суботу, о першій годині дня! — вдало скористалась моментом Надька, за що знову заробила два невдоволені погляди.

Ну й заявочки! Вчора зустрічався з нею, Софійкою, завтра — з Росавою? А на неділю о п'ятій у старому паркові — знову з Софією? Сам же

призначив! А вдавав, ніби його обіцянка показати Росьці місто — жарт! Хай Роська, але Сашко? А в очі такий добренький, хоч самого пий замість валер'янки! Боже, де межа людському лукавству?!

Де стояла, там і сіла. Тільки й спромоглася запитати:

— А., моя фотографія у його портфелі... ще є?

— Ще є! Ми перевіряли! Але наче зім'яв її хто... І по лиці... тріщини пішли! Наче вона скляна і хтось по ній стукнув! — пояснювали одна з-поперед одної.

Краще б зовсім викинув!

— Вона, звичайно, красива, але ти теж! — Сестри, втішаючи, в три пари рук гладили Софійку по плечах, по голові. — Хочеш, ми спробуєм його переконати?

— У жодному разі! Навіть не здумайте йому щось про це все казати!

— Могила! Знай: ми — за тебе! Усе-все будем тобі розказувати!

Діти — остання фортеця останньої вірності!.. Хоча хтозна, хтозна... Тепер уже нікому не можна по-справжньому довіряти!

Ще зовсім недавно Софійка відмовляла Завадчучку від плану "Б". Тепер зателефонувала і запросила терміново уточнити деталі.

— Між іншим, ти можеш прихопити завтра до школи яку-небудь перуку? — запитала перед тим, як покласти слухавку.

— Що, міль повибивала в твоїх бабських мичках залисини?

— А що їй лишалося після того, як догризла твою єдину мозкову звивину?

— Тобі яку: чорну, білу, шатен, каштан чи баклажан? — змилостивилась нарешті Ірка.

— Каштани й баклажани можуть прийнятись тільки на такій угноєній косметикою лисині, як твоя! Мені ж давай таке, щоб менше впадало в очі!

— Ніколи не впадає в очі якраз натуральний колір твого волосся! Гаразд, підшукаю, що тебе зробить бодай трохи схожою на сучасну дівку!

Що ж, на жаль, справжніх друзів не існує, і це вже dokonаний факт.

Зате не перевелися військові союзники.

41. План "б"

Дія знов буде у спортивній роздягалці. Шкода, звісно, що Росьчиної ганьби не побачать хлопці.

Але те, що її свідками стануть дівчата, — вже пів-діла. Піде розголос, як брехня по селу!

Пункти плану прості. Завадчучка прикидається, що забула спортивне взуття, й вишиває по роздягалці у своїх новеньких шпильках. Софійка

перевдягається, балансуючи на лавці. Росьчині фірмові адидасики про всяк випадок заздалегідь вилучаються з пакета. За батарею на їхнє місце завбачливо укидаються загорнуті в газету кимось давно покинуті кеди. Вичікується момент, коли Роська зостається в шкарпетках і...

— Ай! — дефілюючи туди-сюди, Ірка, ну, треба ж такого, дуже ненароком зачіплюється шпилькою за Росьчину шкарпетку.

— А-а-ай! — це Софійка в ту ж саму мить незграбно похитнулась на лавці й — треба ж такого! — падає просто на Роську, зваливши її на підлогу.

— Що таке? — більшість дівчачих облич здивовано повертаються в бік оказії.

— Ай! Ай! Ай! — Ірка, нібито визволяючи шпильку, нехотячи прориває нею дірку в шкарпетці. Ну, ніяк не відчіплюється! Приросла до неї, чи що?

— А-а-а-а-ай! — чимдуж репетує і Софійка (все має відбуватись якнайголосніше): адже, па-

даючи, вона геть придавила Роську і хоче звестися, з усієї сили чіпляючись за Підліснячку.

— Ой! Ой-ой-ой! — це вже верещить і сама Роська, бо руки й живіт її з усіх сил давить Софія, а між пальці ніг уп'ялося щось гостре й болюче.

Дівчата з цікавістю стежать за малою купою.

— Ай! — Ірка мусить допомагати собі руками.

Може, хоч пазурі впораються з тією шкарпетиною? Та легше здерти луску з риби!

Софійка тільки мовчки сопе: вона знає Росьчину силу і відчуває, що зараз відлетить у куток. Скоріше б уже Ірка!..

— Єс! — це Ірчин знак, що справу зроблено.

Софійка має протриматись іще бодай кілька секунд: не дати змоги русалці прикрити свою ганьбу, а дівчатам, навпаки, дати можливість тією ганьбою помилуватись.

Але тієї ж миті Росава відштовхує Софійку вбік і зривається на рівні. Софійка боляче вдаряється головою і вкривається ногами. Та встигає зиркнути на Росині ступні. Всі роблять те саме, бо ще не забули недавньої підозрілої соромливості новенької однокласниці.

Клас-с-с! Де загоряла? В солярії чи в Анталії? Пагністі — лакуєш чи поліруєш? — захоплено споглядали чарівну Росьчину ніжку.

Трясця твої ребра!.. Не те що перетинок — жодного прищика чи хоч маленького мозольчи-ка! Нігті — ідеальної форми, рожеві, блискучі! А золотиста засмага — мовби щойно з моря (якого Софійка не бачила).

Може, й відповіла б, та враз усі обличчя повернулись до Ірчиних шпильок:

— Упс-с-с! Ти що, й поверх взуття робиш педикюр?

Леле, у Завадчучки поверх замшевого носка були причеплені... накладні нігті! Довгі, лаковані, інкрустовані камінчиками!..

Ірка сама втупилась у свої модельні чобітки й не могла вийти з дива.

— Дівки, я випадаю в осад! — гепнулася котрась на лавку й гучно зареготала.

А потім іржали всі. Давлячись, дівчата штовхали одна одну ліктями й показували... на Софійку!

Ех, чому Софійка не страус, а навколо не Сахара? Чому вона не камбала, а навколо — не морське дно? Чому вона не...

Шкарпетки на ній перетлілі, стоптані, в суцільних діромахах!.. Шкарпетки, які, готуючись до плану "Б", зумисне вдягла сьогодні новісінькі!

— Я... У мене... Це неправда! Це все вона, русалка драговинна! — стягувала з себе смердюче ганчір'я і жбурляла ним у кляту Підліснячку.

— Та Роська наче ж не діставала до твоїх ніг! — кинув хтось із дівчат.

— Дівки, тихіше, не чіпайте її! — Роська глузливо-чемно і точно копіювала Ірчину інтонацію з останнього пункту плану "А". — Значить, сталось так у людини, буває! Значить, є причини!

Що ж, принаймні цього не бачили хлопці!..

42. План "в"

До кінця шкільного дня не зважувалась ні підвести голови, ні сказати бодай слово. Боялася зустрітись навіть з Ірчиними очима. Добре-бо розуміла: поразка руйнує і найміцніші військові спілки.

Тільки на останньому уроці зібралась на силі й написала Вадові давно задуману есемеску: "Є розмова. Стрічаємось після школи біля акації". Коли ж Вадим озирнувся і згідливо кивнув (цей не потратиться на есемеску-відповідь), на душі трохи попустило: до нього її сьогоднішня ганьба ще не дійшла.

У найтемніших барвах виклала новину про майбутнє Росьчине побачення.

— Кокнутись можна! Це повний абзац! — у розпачі вхопився Кулаківський за свою руду чуприну. — Я до неї з усією, можна сказати, душею, з усіма манатками, з усім баблом! А вона, соска засмоктана, так мене підставила, так розвела! І що вона в тому... Сашкові знайшла, ти скажи?

— От якраз це й пропоную дізнатись! Як дивишся на те, щоб завтра... прослідкувати за ними?

Ні, Софійка не збирається опускатись до принизливого стеження чи сцени ревнощів. Їй просто цікаво знати межу людського лицемірства.

— А це негаліма мисля! — прояснів хлопець. — Колись далі, що надумала?

— Сподіваюсь, твого ласкуса вона так і не бачила? — Софійка здійснювала план.

— Не ласкуса, а лексуса! Найкрутіша марка! Це тобі навіть не якийсь занюханий джип! Туркестан ти! Село неасфальтоване! — незлобливо дорікнув Кулаківський.

Софійку й справді не цікавила різниця між, як його, лексусом і занюханим джипом. Її хвилювало інше.

— То Роська його не бачила?

— На жаль, ні!

— От і чудово! Якого він кольору?

— Мокрий асфальт!

— Он куди пішов асфальт із неасфальтованого села! — пожартувала й повернулась до діла: — Добре, що не дуже примітний! Вікна затемнені?

— Законно! Крім переднього, звісно!

— Годиться... А темні окуляри?

— Фірми "Полароїд": із наворотами! Зійдуть?

— Чудово! Отже, завтра о пів на першу під'їдь ним до зупинки! Ждатиму там.

— Але мій фазе як зробить у гаражі шмон... Ех, щось намутю йому. Або й так, без дозволу вирулю! Коротше, добазарились!

— Тільки ж... не спізнюйся, бо...

— Раз сказав, то сказав! Залізно!

43— Н°ВИЙ УДАР ХВОСТОМ Цього разу Вадове слово і справді виявилось залізним. О пів на першу його авто м'яко загальмувало на умовленому місці. Софійка відчинила дверцята й плюхнулась на сидіння поруч.

— Ей, що за нагляд? Циганки мені бракувало! — Хлопець уже зібрався випихати її з машини.

Тьху! Забула попередити, що вона буде в чорній перуці.

— Конспірація, чув про таке? — поправила зачіску. — Ану, поверни до мене свій фейсик!

Поки Вадим уторопав, що до чого, Софійка маминим косметичним олівцем намалювала йому щедрі смолянисті вуса, які аж кричали на фоні рудої чуприни.

— М-да, парочка вийшла нічого! Відпадняк! — Кулаківський насторожено освоював новий імідж перед автомобільним дзеркальцем. — Від мене в натурі тільки шнобель і локатори zostались! Але ж... але ж так вона мене зовсім не впізнає! Не здогадається, що це я, що це мої колеса!

Софійка глянула на нього довгим красномовним поглядом.

— Ой, пардо-о-он! — винувато ляснув себе по лобі. — Я ж забув, що ми не піаритись їдем, а, навпаки, шифруємось!

Утім, на балачки вже не було часу: плавкою ходою наближалась Росава. А причепурилась, жабурниця скойчаста: коса підігнута вдвоє, нова модна курточка, здається, навіть губи блиском підведені! У руках — якийсь важкенький пакунок. Хоче задобрити краденого хлопця гостинцями? На машину геть і не глянула — стала на

зупинці й напружено вшнипилась у той бік, звід, ки мав би іти Сашко.

Рівно о першій (до Софійки завжди прибігав раніше призначеного часу!) з'явився і він. Здається, зустрічі радий.

Щось балакають. Вона йому вручає пакунок. Під'їжджає маршрутка. Сідають у неї.

— За ними! — командує новоспечена циганочка і про всяк випадок дістає татового бінокля. Лексус поплив услід за мікроавтобусом. Проїхавши місто й Олексівське болото, Сашко й Росяниця висідають на кінцевій.

Лексус пригальмовує.

Про віщось радяться (шкода, не вчепила Сашкові якогось жучка).
Роська показує на лісосмугу. Звертають до неї.

Авто збочує на ґрунтівку з іншого боку лісосмуги й повільно, трохи на відстані, плететься услід.

— Не вдуплю, в чому тут фішка! — обурювався Кулаківський. — Охота їй мутити по лісах! Я ж їй і кафешку, й інтернет, і що забажає!..

Зупинились перед якимось широким сліпучо-зеленим озимим ланом.
Розпаковують гостинець. Скручують його докупи, виходить якийсь плаский таріль із довгим держакom. Роська щось пояснює. Фадійчук згідливо киває.

"Повбивала б обох!" — не витримують нерви і в Софійки.

Рушають навскоси через поле. Сашко тримає за держака, тарілка при землі. Шукають чогось, чи що? Ідуть неспішно, розмовляють.
Враження — мовби вслід за Росяницею стебла озимини стають ще густіші й зеленіші. Утім, здається, колись чула, що там, де танцюють мавки й русалки, трава розростається. Щось показують, вимахують руками. Сміються.

Лексус і далі їде вздовж лісосмуги, через яку проглядається поле й дивна парочка. Вона все віддаляється по діагоналі, й тепер Софійка з Вадимом по черзі припадають до підзорної труби.

— Ти поклювати не прихопила? — втомлено відривається від бінокля Вадим. — Як уже не можемо в'їхати, про що вони там базарять, хоч пікнічок забацали б на природі!

Софійка осудливо дивиться на однокласника: його любов тиняється полями з суперником, а він їсти!

О, спинились! Присіли, гребуться в землі. Дістали з чохла маленьку лопатку, розкидали землю на дві купки. До кожної прикладають тарілку. Одну купку покинули. Іншу розділили на дві. Знов, наче слухавку, тулять до кожної тарілку і

знов одну купку лишають, а іншу ділять. Подуріли, чи що?

Коли купка стає зовсім малою, Сашко бере її у дві жмені. Роська чаклує над обома тарілкою. У правій Сашковій руці щось виявили! Підстрибують від радості! Розчищають знахідку, роздивляються. Фадійчук хоче віддати її Росьці, але вона люб'язно відмовляється. Сашко вдячно кладе знайдену річ до кишені, й простують далі.

Хай йому грець! Як це все довго, нудно й незрозуміло! Утім, чому незрозуміло: Сашко приязно сміється, і з ним тепер усе ясніше ясного!

— Он бічна дорога! — Софійка вказує серед просторів шлях, на який мусять звернути, аби не згубити обох із поля зору.

Але, переїжджаючи якусь зовсім непримітну й мирну калюжу (чи не відгалуження Олексівсько-го болота?), авто, як досі м'яко їхало, так м'яко грузне в багнюці. Марно Вадим натискає на всі важелі й кнопки: лексус тільки безпомічно харчить. От вам і крута марка!

— Блін! Каюк! Скотобаза! Тут нам і кранти! — вибухає горе-водій. — Вилазимо пхати!

Пхати довелось довго й тяжко. Софійчина голова під перукою аж змокріла, чобітки буксували не гірше за модерну машину, погрожуючи згубити підшви. Вадимові наворочені полароїди вилізли на саму маківку,

очі от-от вилізуть з орбіт, вуса стікали по підборіддю тоненькою чорною цівкою.

Коли врешті вибрались на тверде, помітили, що нециганська парочка щезла з очей.

— Баста, вертаєм назад! — не витримав Кулаківський. — Блі-і-ін! Укокошили машину! Ти гля на цю тачку! А в салоні що робиться! Мене ж батя закопає!

— Тачка як тачка, нічого страшного! Ну, трошки в болоті, — заспокоювала дівчинка, хоч самій зробилось дуже незатишно. — Під'їдем до Олексівни — відмиємо твого ласкуса!

— Лек-су-са! Фільтруй базар! — озвіріло закричав хлопець, звертаючи на вже знайому ґрунтів-ку. — І взагалі, який довбаний курдупель мене підбив на цю дурню, який кінчений шизоїд втягнув у цю муру?!

Софійка скромно опустила очі.

— Закопає родак! Замочить! Зуб даю, що заріє, як останнього собаку! — Далі йшло справді майже собаче виття й потік уже не такої перекладної лексусики, тьху, лексики. До неї Софійка воліла не дослухатися. Колись вертались із Леськовичів не в кращих умовах, а від Сашка не почула й слова докору! Але пізно, пізно згадувати! Десь він геть далеко, бродить полями з іншою!

Почувалася гірше, як після недавнього шоу босоногих пункту "Б". Так, наче Роська відмолотила її ляпасами по всьому тілу. І по душі.

Але попереду вже блищали олексівські калюжі: ще ж треба відмити цю задрипану іномарку!..

Квітнева неділя видалась тепла і сонячна. Бабуся Ліна скаржиться, що дощів нема, а Софійці добре: можна переходити з чобітків на черевички. Жаль, без подарованої Сніжаною лазурової пари не цікаво.

Так смачно пахне весною! Іноді здається, мовби на світі й немає підлих русалок та зрадливих юнаків.

Уперше вивела гуляти Ростика без візочка. Трошки погойдала малюка на гойдалці, побродила з ним у дворі. И вирішила, що пора освоювати ширші горизонти.

У хвiртці розминулась із незнайомим, років десь так під сорок.

— Дівчинко, тітка... ой, мабуть, баба... Баба Валя в якому під'їзді мешкає? — запитав Софійку.

Баба Валя йому потрібна? Чи, як завжди і всім, Роська? Проте чемно вказала на свій під'їзд.

— Дякую! — Чоловік рушив до дверей. — А то востаннє тітку ще малим бачив, може, й не впізнаю вже!

Софійку мов обухом ударило:

— Стривайте, ви не племінник із Полтави?

— Племінник із Полтави. А що, згадує мене?

— Та... буває. Каже, ви там розлучаетесь, чи що?

— Господи, і це знає! Звідки: ми ж не листуємося!

Ти ба, Росяниця все повгадувала!

— Здається, і дочку маєте?! — не хотіла уподібнюватись доскоцьким пліткаркам, але ж вона, Софійка, за ділом питає, а не знічев'я!

— Та вже, слава Богу, виросла. Вчиться у Києві. Побула вдома та й назад поїхала.

Ага! Ось ти й попалась, відро дикобразна!

— ...А я тут проїздом, є, думаю, нагода родичку навідати!

— Звичайно, звичайно! Другий поверх, двері оббиті дерматином! — Софійка потерпала, щоби племінник з Полтави нічого не переплутав і не передумав іти до баби. Хай, хай познайомиться зі своєю "новонародженою донечкою"! Хай викриє усі карти!

Ішла, гордо тримаючи братика за рученятко. Слідом не менш гордо-пишно виляла хвостиком вірна пухнаста красуня Чорнобілка.

Ану ж, скільки хлоп'я зуміє пройти власним ходом?

Малого вистачило аж до скверика (заходили не з того боку, де акація)! А потім він побачив на алейці червоненьких жучків-москаликів, умить став на чотири й поповз услід невідомим істоткам. Софійка не забороняла: хай вивчає життя, хай загартовується, хай звекає і до його мікробів. Лиш коли Ростик намірявся пробувати жучків на смак, лагідно пересувала хлопчика подалі. Братик спритно повз услід за новою здобиччю, москалики ж не менш спритно від нього втікали. У Чорнобілці, хоч та й стала майже дорослою кицею, теж забродили мисливські гени, і вона гасала в погоні за якимись пташками чи хоча б мухами.

Раптом із-за кущів густого зеленого ялівцю почулися знайомі голоси. Взяла Ростика під пахву, стишила крок і тихенько виглянула на галявину. Леле, Росава! І тут ця луската ламінарія! Краще б удома гостя приймала!

— Воно зветься не тільки сонечком, — Росяни-ця тримала на долоні комашку і, видно, комусь

показувала, — ай божою корівкою! Бачите на спинці кружечки? Скільки їх?

— Сім!.. — не надто привітно відказали... Вірка, Надька й Любка!

— Атож! Сім кружечків — це сім дітей бога Сонця, вони ж — і сім днів тижня!

Сашкові сестри набурмосено мовчали.

— Тому цієї комахи нищити не можна!

— Пора нам! — Віра, Надя й Люба ще більше понасуплювалися. Видно, що вони кудись поспішали і явно не хотіли балакати з новоспеченою братовою подругою.

— А ще божя корівка може вгадати, де живе майбутній наречений! — нахабна Роська не зважала на дівчачу неприязнь і торочила своє. — Котра бажає дізнатись?

Знає, чим узяти, хитрюга! Хто на таке не клюне?

Дівчатка завагались.

— Я! Мені поворожи! — і тут Надійка поперед усіх!

— Чудово! Тримай жучка на долоні й проказуй: "Сонечко, сонечко! Одсунь віконечко і скажи мені ти, куди заміж іти?!"

Надя повторювала вслід за Роською, а сестри свердлили її вбивчими поглядами.

Сонечко справді розпростерло крильця й полетіло кудись у бік дороги.

— Отже, десь там живе твій суджений! — прорекла Підліснячка. — Є ж там якийсь хлопець, що тобі подобається, правда?

Надька зашарілась, а Любка й Вірка не без зловтіхи оголосили:

— Васько Пончик, Надька йому завжди списувати дає!

Виставу під назвою "Як я знайшла підхід до неприступних Сашкових сестер" додивлялись не захотілося. Пропади пропадом їхні пончики з жучками! Хай-но прийде ця краснопера дипломатка додому, хай познайомиться зі своїм таточком! Та й Ростик, який примудрився за цей час ізжувати гілочку ялівцю, вже знуджено завертівся.

— Кц-кц-кц-с-с-с! — гукнула з хащів Чорнобілку, і всі рушили додому.

Як навмисно, біля хвіртки знов розминулася з полтавським родичем. Тільки цього разу він зовсім не вдавався до розмов. Чи то стурбований, чи то засмучений, не озираючись, покрокував геть.

У дверях наткнулась на бабу Валю, яка, провівши гостя, дивилася йому вслід. Такою обуреною дівчинка її ще не бачила. Ох і перепаде ж сьогодні Росьці!

— Ну, от що будеш робити? — на втіху Софійці, перша кинулась виливати душу. — Не мала баба клопоту, поки не впав на голову небіж із Полтави!

Софійка завмерла в передчутті нових одкровень.

— А я, дитино, спершу повірила!— сердито хитала головою сусідка. — Не знала, куди посадити від щастя! Жаль, кажу, Росі вдома нема: ото бататові стішилась! А він: "Якої Росі?" Що, кажу, як розлучився, то й дочку забувсь? А він: "Та моя Інна по черзі на вихідні то до мене, то до матері їздить! Ні про яку Роську зроду не чув!" Я, дитино, хоч і проста жінка, а зразу й запідозрила нечисте! Листа йому показую: ось, мовляв, Рося од вас привезла! А він: "Це не мій почерк! І рідні з такими іменами в Полтаві нема!" А я: "Це таких, як ти, у мене, вибачай, нема!" Він — паспорта мені в очі тикати! А я: "Іди зі своєю Інною, відки прийшов! Росяниці нікому не дам покривдити!" Розпасіювався, плюнув і пішов! Думав, побіжу доганяти! Ходить тут їх, ахверистів!

Баба трохи заспокоїлась і вже помітила Ростика. — Ходоньки, ходусеньки, — посюсюкала, пощипала за щічки й рушила до квартири.

Софійка так і не спромоглась на жодне слово. Бо що тут скажеш?

45. Братик

Сніжана має хлопчика! Тепер у її родині, крім Сергія, з'явився ще й Сергійко, а в Софійки — ще один братик!

Пустельник на сьомому небі від щастя! Хутенько висадив у дворі замкового дубочка, який у кімнатному горщику розрісся мало не на все вікно. Бігає, клопочеться підготовкою квартири і задається: син!

Втім, усі не знають, за що хапатися від радісного хвилювання. Софійку ж надихало і те, що тепер Сніжана й Сергій хоч на трохи забудуть Росаву.

Приїздили бабуся з дідусем, ходили до пологового будинку. Сніжана весело вітала їх з вікна другого поверху. В записках писала, що

хлоп'ятко здорове (добре, бо через ту Роську що завгодно могло трапитись!) і страшенно симпатичне. Правда, не забула приписати, що Росяниця встигла її навідати й порадила, що робити, щоб у Сніжани було більше молока, а коли синок уночі не спатиме, слід приказувати: "Качки-качениці, візьміть Сергійкові нічниці, несіть на мохи, на болота!" Качок позгадувала, царівна болотяна! Тьху, така подія — гріх і думки паскудити тією задрипанкою!

Коли ж Сніжана піднесла сповиточка до шибки показати родичам, дитя різко заплющилося на сонячне проміння, скривилось і невдоволено чхнуло. Софійці так хочеться ближче його роздивитись, адже знала про цю дитину те, чого не відав ніхто! Це, крім Ростика й Чорнобілки, ще одна саме її, Софійчина, а не Росьчина територія! Саме її таємниця! Ну, ще трохи Сашкова, але він тепер узагалі до уваги не береться! Ні-ні, Софійка розмовляє з Фадійчуком і навіть ходила в неділю до парку на побач... на дружн... на просто зустріч! Ходила, щоб до решти побачити межу людської непорядності. І що побачила? Що тієї межі не існує! Сашко вів себе зворушливо й чемно, як завжди, хвалився, що радий Софійку бачити, поривався щось їй купити на ятці!.. Навмисне мовчала про ті його польові походеньки, пильно зиркала в красиві очі: невже не з'явиться в них бодай крапля вини? Коли ж нарешті спитала, як він провів суботній день, почула щось байдужо-невиразне: мовляв, як завжди, мав купу нецікавих справ і, як завжди, йому бракувало її, Софійки! Ба, навіть призначив, нахаба, наступну зустріч! На неї Софійка, звичайно, вже не піде, не стане втручатись у його щастя з іншою. Бо, що й казати, Росава перед нею в усьому виграє, може, саме така дружина й потрібна Фадійчукові. Більше того: якщо не

вдасться останній придуманий Софійкою план (а він, безумовно, не вдасться), дівчинка навіки облишить спроби збутися русалки! А на зустріч із Сашком вона вже не піде: має нову, дуже поважну причину: нового братика!

Саме тому Софійка так старанно тягнеться поглядом на другий поверх. Колишній Ян-Казимир-Завтрашній мружить оченята й поки що її

не впізнає. Мабуть, він дуже зручно почувається в немовлячому тілі. І це теж добре, бо нарешті, після не так і давно пережитих страждань, його душа, сповита любов'ю і турботою, блаженствує. Нічого, він підросте, полюбить свою рятівницю, а тепер ще й кузину Софію, і всім покаже свої таланти! А може, чого доброго, навіть підкаже, де закопано леськовичівські скарби! І ні Сашко, ні та плоскодонна мушля (ой, мала ж не згадувати Підліснячки такого дня!) до того зовсім не будуть причетні.

46. Сестри

З Вадимом теж принципово не балакала. Хоч він і перепрошував, і каявся, і навіть на есемеску

розорився: "Пробачаюсь. Сорі. Пардон. Більше не буду". Хоч десь, глибоко-глибоко в душі, почувала і власну вину. Того бевзя-грубіяна було трохи шкода. Батько хоч і не закопав його, але кілька днів молодший Кулаківський перемучував уроки напівстоячки: пасок у такого фірмового татка був також з усіма належними наворотами.

Прогулянки з Ростиком тепер стали основною Софійчиною розвагою. А коли згодом долучиться Сніжана з Сергійком, вони взагалі стануть розкішшю!

Скверик уже майже наполовину сходжений Ростиковими ноженятами і стоптаний вірними Чорнобілчиними лапками.

— Софіє! Нарешті тебе знайшли! — Вірка, Надька й Любка мов з-під землі вигулькнули.

Вони ще трохи погарикалися за право першою сповістити новини, і врешті-решт ті новини стали відомі й Софійці. Перша — це Сашків страшенно секретний лист особисто в руки і з негайною відповіддю. Сестри поглядами благали хоч трохи відхилити завісу над таємницею

листування, але Софійка й не думала ховатися. Хай читають і знають, що між нею і Сашком уже не може бути нічого особистого.

"Софійко чому не прийшла вчора. Я прождав цілий вечір. Може завтра в сімнадцять ноль ноль

це п'ята година вечора знов у парку. Відповідь скажи всім тром бо одна може шось переплутати".

Далі йшло суцільне і наразі вже цілком байдуже Софійці мазюкання.

Три пари вологих од виявленої довіри очей благально вп'ялись у дівчинку.

— Перекажіть, що в мене народився двоюрідний братик, зараз із ним дуже багато клопоту, я не можу надовго відлучатися з дому.

— То прийдеш чи не прийдеш?

— Ні, звичайно!

Дівчатка презирнулися, наче вирішували, як сповістити новину під номером два.

— Мабуть, правильно зробиш! — почала найбойовіша, Надька.

— Бо зранку в неділю в нього знов побачення з Росавою! — вклинилась Любка.

— Ще тої суботи ми знов ненароком почули, як вони домовлялися, — зітхнула Вірка.

Овва! Ну й Сашко! Вранці з Росяницею, увечері з Софією?!

— Після їхньої зустрічі... Про яку ми тобі казали... Вона провела його до самої хати, і ми чули, як він просив... Сам! Благав навіть: "О десятій на автовокзалі!" — навперебій звітувались дівчата.

— Ми тобі в неділю хотіли сповістити! — Надя.

— Навіть рушили до тебе через цей сквер! — Люба.

— Але зустріли Росю, і вона все перебила! Почала всяких жучків показувати, про Васю Пончика Надьці ворожити!.. — докірливо зиркнула на сестру Віра.

— Ага, наче на твого Женю Памперса не ворожила! — спалахнула Надя. — Ти ж сама погналась, зловила ще одне сонечко — і теж бігом питати про заміж!

— Я хоч на одного Женю, а ти ще й на Стасика Пересунька, і на Юру Антивіруса!..

— Ой, а ти!...

— Замовкніть нарешті! — в Софійки від усього почутого розболілась голова. — Повірте, мені ваші заму'жі глибоко байдужі!

— А Росьці були не байдужі... — дорікнула вже Софійці Люба.

Але Віра й Надя зацитькали на неї: однак, мовляв, любимо тільки Софію і саме її тримаємо в курсі подій.

— Мені уже все байдуже! — Софійчин голос зрадливо тремтів. Аби не розревтися, скоренько підхопила Ростика й поспішила зі скверу.

Чорнобілка зверхньо обійшла розгублених дівчаток і навіть без поклику подріботіла услід за господинею.

47. ОН ВОНО ЩО!

Отже, в неділю о десятій? І тут конспірація, і тут зміна часу і місця зустрічі? О, Сашко неабиякий герой! Дон Жуан! Бабуся Ліна таких баламутами називає. Бо хіба ні? Тут благає про зустріч Софійку, там — Роську... На вокзалі — це ж, певно, кудись їхатимуть? Ти ба, лісосмуги й поля вибирають усе дальші!

Раптом Софійку пронизала страшна думка: що, як Росава навмисне підбирає далекі маршрути, щоб... Це ж... зведе хлопця з цього світу у свій лісовий і скаже, що так і було! Хто щось доведе, хто сліди, травою зарослі, відшукає? Те, що Сашко давно впав русалці в око, й дурному ясно. Чи не ради нього вона донині стирчить у місті, чи не він — те єдине, що хоче звідси забрати з собою?.. Ой-ой-ой! Він хоч полин при собі носить? Нерозумний той Сашко і зрадливий, але ж яким сумним, яким нецікавим стане без нього тутешнє життя! Упевнена: хай би як Фадійчук закохався в Роську, а навіть заради неї не покине мамі й сестер напризволяще!

Що ж, він Софійку не раз виручав-рятував. Настав час і їй послужити йому вірою-правдою!

Уже й Кулаківський не помічник, покладатися варто лише на себе! Добре, що не встигла віддати Завадчучці перуку. І жаль, що згубила татового бінокля: десь випав, коли машину підпихали. Якби позичити! О, може, в Іваненка? Він хвалився, що обоє з батьком туристи, має ж бути в них потрібне спорядження!

— Бінокль то є. Навіть підзорну трубу можу дати, — усміхнувся Дмитрик. — Але чому це вас усіх на експедиції потягнуло?

— Кого це всіх? Я сама!

— Зо два тижні тому Рося на якісь розкопки збиралася, то я водив її до свого тата, щоб мета-лошукача їй позичив!

— Металошукача???

— Ну... В мого тата, але це між нами, — хлоп'як зашарівся, — хобі таке: чорна археологія!

— Леле, мало не чорна магія! — волосся на Софійчиній голові заворушилося.

— Та ні! Це просто коли ходиш сам собі поля-ми-лісами, сам собі старожитностей шукаєш.

— Ой, а хіба так можна?

— Ну, якщо врахувати, що на державні дослідження не дають коштів і тими полями-лісами все одно ніколи не пройде нога справжнього науковця... Якщо врахувати, що за рік-другий те, що вигорнуто під час весняної оранки, все одно роз-

трощать під час оранки осінньої... Словом, тато змайстрував собі такий апарат і познаходив з його допомогою вже багато цікавих штучок! У нас наче маленький музейчик удома! Наконечники стріл, сережки, кулони, застібки всякі — яюсь при нагоді покажу!

Ах он воно що!..

— А... той апарат Роська вже віддала? — поцікавилась обережно.

— Ні, тато побачив, що це людина, якій можна довіряти. — Дмитрик зачервонівся ще дужче. — Дозволив їй користуватися, скільки схоче!

Отже, Підліснячка, мало того, що знайшла причину приклеїтися до Дмитрика Іваненка і його батька Дмитра, то купила голодного на враження Сашка старовинними залізячками! Гарно придумала: на таке навіть Софійка спокусилася б! І хитра ж яка: металошукачем прикрилася! Буцім вона й без пристроїв не бачить крізь землю, буцім вона зі своєї тритисячолітньої пам'яті й так не знає, що де в землі валяється! І це ще один знак, що Росяна задумала нечисте!..

Коли ж, не годна втримати новину, таки повідомила Кулаківському про металошукача (звісно, мовчала, чийого саме), ще й той добив дівчинку, але вже своїми дурними ідеями:

— Пам'ятаєш, нам учитель історії грузив, ніби за Вишнополем є місця, де євреїв розстрілювали? Ет, цього глюка туди б, на розслабоні всі їхні золоті висюльки познаходив би!

Волосся на Софійчиній голові мало не стало дибки:

— У тебе дівчину з-під носа викрадають, а тобі криваве золото на умі!

— Тю, яка шугана! Проїхали: прикольнувся я! Пожартував, повипендрювався трохи, що такого? Хочеш, іще раз поїдем за нашими коханцями?

Але Софійка чомусь не хотіла.

48. Підготовка

— Бабусю, у вас петрушка посходила? — Зв'язок був поганенький, тож доводилося кричати.

— Та, суш не суш, а щось падалішнє зеленіє! То нинішня навряд чи зійде, — сокорила в слухавку бабуся Ліна.

— А привезти можете? Як будете їхати Сергійка провідувати?

— Можу, чого ж не можу!

— Тільки побільше, ба! Так вітамінчиків захотілося!

— Привезу, привезу своїй любій онучці!

Що ж, із цим вирішено, решту петрушки докупить за свої кишенькові гроші на базарі.

У Пустельника ще кілька днів тому випросила не дуже грубу, хоч і не тонку, малярську щіточку (на radoщах не питався, нащо Софійці потрібно).

Тепер до пана Гарбуза збігати: давно просила світлину, що на ній камінь з русалкою. Телефонував, що нарешті вигріб її з-під своїх численних історичних завалів. Сутеніє вже, проте Софійка швиденько.

Світлінка була, звісно, чорно-біла, стара, прим'ята й пожовкла. Та дівчинку й така влаштує пречудово!

— До речі, до речі, як там поживає наш гребінь? Цього питання боялася найбільше, але що вдієш? Доведеться трішечки збрехнути:

— Ох, загубила я його, пане Вікторе!

— Та що ти кажеш?! — жахнувся дідок. — А?..

— ...разом з волосиною!

— Ото шкода! Ай-яй-яй! Це ж... це ж такий скарб! Такий раритет! Цілий маєток! Та який маєток — йому взагалі немає ціни!

Софійка винувано мовчала. Пан Гарбуз помалу вгамувався.

— Шкода! Боже, як шкода! Проте як прийшло, так і пішло! А я ж і про його візерунки дещо позгадував!

— Розкажіть, будь ласка, — мовила Софійка несміливо.

— Пам'ятаєш оті хвильки по нижньому крайчику? Я ще не знав, як їх пояснити! Так от: вужики то!

— Ви... ви хочете сказати — вужі?

— Еге ж, вужі, вужі! Рід змій з родини вужевих! Вони часто трапляються на білокрилівських малюнках! Тоді котів ще не було, вужі могли бути приручені, навіть ловили в хаті мишей! Можна сказати, їх замість домашньої худоби тримали! І, звісно, обожнювали, як і водоплавну птицю!

Бр-р-р, понапринаджувала, п'явка лускошкіра, чортівні всякої! Вже ліпше б у підвалі качки завелися!

Повертаючись, навпроти чорних дверей у підвал мимоволі прискорила крок.

Уже заходячи до під'їзду, краєм ока вловила в кінці двору бабу Валю. Традиційна вечірня прогулянка з Фантиком. З однією хіба різницею: тепер сусідка носила котика на руках. Нещасний звір так вихуд і охляв, що господиня не дозволяла йому натруджувати лапки.

49. ОСТАННЯ КРАПЛЯ

Тендітна панночка з пишною кучерявою смолянистою кучмою на голові й у темних окулярах скромно сиділа на лавочці автовокзалу і стискала сумочку з чимось продовгуватим. Біля сусідньої платформи перемовлялося двоє: надзвичайної вроди модна стильна дівчина років тринадцяти і худорлявий хлопчина з чималим пакетом і палкою готовністю до мандрів у виразних красивих очах. Коли вони зайшли до автобуса "Вишнопіль — Леськовичі", чорнява панночка так вразилася, що цього не приховали навіть затемнені скельця. Та її замішання тривало хіба якусь мить: чорнявка швидко опанувала себе, злилася з юрбою леськівчанських базарувальників і, притримуючи окуляри та ще навіщось волосся, теж полізла в салон, тільки й того, що іншими дверима.

Це те, що проявлялося зовні. Що ж відбувалося в Софійчиній душі, важко пояснити словами. З одного боку, вона потерпала, щоб не зустріти раптом всюдисущого рентгена Ві-ку-ку чи навіть її батька. З іншого — аж палала від обурення і кривди: в Леськовичі! Як міг?! Як посмів?!

Так само скромно зійшла з автобуса і, непомітно заховавшись у натовпі, пішла слідом за хлоп'яком і красунею. Звичайно ж, вони прямують... до замку!

Не без приємності, правда, встигала помітити, що до замку простелено свіженьку асфальтівку. Нею туди-сюди шугали машини, здебільшого вантажівки. На вулиці з'явилися нові обличчя. Аж тепер Софійка зрозуміла, чому в автобусі на неї не зважали: селом тепер бродить-їздить чимало немісцевих людей. Самі леськівчани мовби заворушились, ожили, отримали надію на роботу і заробіток.

Угледівши замок, на якийсь мент забула, чого приїхала. Споруда була в риштованнях, навколо, хоч і вихідний, снували будівельники та якісь люди з кресленнями й ескізами. Попри масштаби, все робилось дуже тихо, обережно, без гуркоту, щоб не пошкодити жодного шматочка старовини. Господи, до чого ж забила баки їй та клята русалка! Дядько Сергій, відповідальний за реставрацію, вже ж хвалився, що понашукував у столиці спеціалістів і набрав робітників з місцевих, що почав роботи,

тільки-но зійшов сніг! Це зараз його тут нема, бо завтра забирає дружину з сином додому. Втім, Софійку й без нього тут упізнають і пустять... Стривай, яке впізнають? Це

Роська он уже встигла щось наплести на прохідній, і вони з Сашком вільно заходять у ворота! А їй, замаскованій, вхід тільки з боку ставка!..

Водоймище, видно, почистили, бо видавалося глибшим і прозорішим. Круглими блюдцями на блискучому плесі ставка вже зазеленів крин. Тьху! Ніякий не крин, а водяне латаття, німфея кандіда!

Коли ж нарешті пробралася на замковище й крізь напівпрозору духмяну зелень угледіла Фа-дійчука з Підліснячкою та металошукачем, вразилась іще більше. Таж вони шукають... скарби Дашківських! Шукають те, що їм не належить, шукають те, що має колись відшукати Сніжанин Сергійко!.. Ну, начувайся, Росько! Після такого свинства Софійка таки набереться відваги й таки здійснить задумане!

Зрештою, Софійці байдуже, що вони шукають, її мета — пильнувати, щоб уцілів Сашко, щоб Роська не привалила його каменюччям, не втопила в ставку чи в бетономішалці!

Але ж старий Дашківський і молодець! Добре сховав коштовності, бо навіть Росава не знайшла нічого достойного! Сашко ж тільки за свідка, звісно. Лише раз металошукач запищав над якоюсь монеткою, а всі інші рази юним чорним

археологам траплялися солдатські ґудзики та якісь навряд чи старовинні гвіздки.

Найсумнішим було єдине: коли повернулись у Вишнопіль і парочка прощалась, саме Сашко, судячи з його запобігливого виразу обличчя й благального погляду, просив наступного побачення!

50. ІДИ, ІДИ, ДОЩИКУ?

Бабуся Ліна з онучкою та Ростиком якраз повернулись від Сніжани й перепочивали в Со-фійчиному дворі на сонечку. Гойдали малого на гойдалці та обговорювали, як уміло й упевнено (лікарка!) тітонька дає раду первісткові. Не треба й сторонньої помочі! Дівчинка вже давно встигла полюбити Сергійка і зараз почувалась майже щасливою. Лише при бабусиних захоплених ахах "Росава порадила" трохи морщилась.

— Порадила не порадила, але де вона, та твоя Росава? — похопилась бабуся. — Давно її не бачила, аж заскучала!

— Десь тин... десь бродить, напевно! — відповідала якнайчемніше. — Припх... Заявиться, не переживайте!

— Ой, а то не вона? — Бабуся вказала на особу, що, вихиляючись, заходила у двір. — Е ні, цеї з Росею не порівняти!..

У хвіртку ступала Ірка Завадчук. Її коротенькі пасмочка були зібрані яскравими резиночками в численні маленькі хвостики і стриміли в різні боки, мов наелектризовані.

При знайомстві з бабусею Ірка поводитися пристойно, та й сама бабуся мужньо стримала враження від міні-феєрверку на дівочій голівці. Навіть стала забавлятися з онучком, аби не заважати дівчачій розмові. Завадчукка, правда, не надто й переймалась чиєюсь присутністю.

— Я хочу з перукою побачитись! — підсіла на лавочку біля Софії. — Ти її вдома замість шапки носиш, чи що? Як взяла погасати, то й з кінцями!

— Хочеш під нею приховати, що через тебе двісті двадцять вольт пропустили? — не змовчала у відповідь.

— Ну, якщо ти придумала щось таке ж успішне, як той ножний стриптиз у роздягальні, то можеш її ще в себе потримати! — Ірка вклала в цю фразу весь інтелект і всю в'їдливість.

— Ти й сама розумієш, що зі стриптизом було щось не те! — вже примирливіше озвалась Софійка.

— Згодна, Роська тоді щось нахімічила, явно змахлювала, але як її розколоти? — подобрішала й Завадчучка.

— Отож я й рядилася під циганку, щоб заловити її на гарячому!

— Здається, вже заловили, хоч і не на гарячому! — Іра зненацька штовхнула Софійку під лікоть. — Іде наша кралечка!

— Добрий день, дівчата! Здрастуйте, бабусю Ліно! — Росяниця випромінювала саму праведність та благочестя. — Як здоров'ячко?

— Здрастуй, Росю! — на radoщах бабуса аж підхопилася з лавки. — Дякую, наче все гаразд! Навідала Сніжану та й знов до своїх городів!

— А як на городах? Посходило?

Ну як уміє, зараза, у довір'я втертися! Софійка ніколи й не думає питати бабусю про городи, адже ясно, що сучасну молодь вони зовсім не цікавлять. А ця — наче городом тільки й живе! І в точку! Бабуса розтала й забідкалася:

— Посходило не посходило, а без дощу нічого з того всього не буде! Суш така — земля репає. А що ж далі?!

— Дощу? Не хвилюйтесь, бабусю, нині увечері буде вам дощ!

— Де ж він, Росавонько, буде, коли на небі ні хмарки, і по радіо — без опадів?

Ох, бабуся балакає з тою русалкою, наче рідної внучки поруч уже й нема! Навіть за Ростика забулась, а він, розумничок, як тільки забачив Роську, відразу невдоволено заговтузився, розх липа вся, і кому ж, як не Софійці, його втішати: бабуся зайнята!

— Радіо обіцяє, а природа своє знає! — сипала народною, а чи й своєю власного мудрістю Рося-ниця. — А он і дівоньки-чарівниченьки, які допоможуть нам той дощ накликати!

Підліснячка вказала на дворові каштани, за стовбурами яких причаїлися... Вірка, Надька й Любка! Мабуть, несли Софійці якусь новину, але перечікували, поки Роська щезне. Де там, відразу вирахувала, без металошукача!

Ірка з Софійкою значуще презирнулись. Варто б зараз показово розвернутися й піти геть, але хай іде та, кого сюди не кликали. Вони ж возсідатимуть тут за правом господарів, скільки забажають.

А Росавка вже підкликала сестер і заарканила їх виплітати віночки з усієї зелені, якої можна було наскубти у дворі. Незчулись, як і сама виплела — найкращого! — з дубових молодесеньких листочків (Софійка вперше звернула увагу, що й у їхньому дворі є дуби) і насадила на витончену голівку. Аж лиця не стало видно. Перед

тим, правда, розпустила своє чорно-зелене волосся (Ростик пхикав, бабуся мліла від захвату) і якийсь час, нашіптуючи, розчісувала легендарним кістяним гребенем.

Потім попросила Ірку та Софійку винести з її та бабиної Валиної квартир усі можливі відерця. Нахабство, яке не знає меж. Якби не бажання додивитись цю комедію, недавні воєнні спільниці й не подумали

б виконувати її вказівок! А так — позносили. Сашкові ж сестри не менш слухняно з ближньої колонки понабирали в усі відерця води.

Потім відбувалося щось узагалі неймовірне: Софійка й Ірка раптом узялись за руки (з Завад-чучкою — за руки!), стали в коло разом із Вірою, Надією та Любов'ю. Росяниця, уся в дубовому листі, командувала посередині:

— "Десь тут була Подоляночка" — всі гралися? Ходіть і співайте! Три, чотири!

Поки вони, самі не свої, водили хоровод і тягли відоме з дитсадка "Десь тут була Подоляночка, десь тут була молодесенька", Роська з піднятими догори руками щось несамовито шептала до неба.

— Тут вона впала, до землі припала, сім літ не вмивалась, бо води не мала! — На цих словах Роська гепнулась долу і наче вимкнулася з навколишнього світу, увійшла в якийсь транс.

Дивитись на це було, мабуть, страшно. Бабуся з Ростиком ніби скам'яніли, пороззявлявши роти. Але дівчатам боятися було ніколи: якась незрима сила носила їх по колу і змушувала співати далі:

— Устань, устань, Подоляночко, умий личко, як ту скляночку!

Німим порухом Роська показала, що кожна з дівчат має вилити на неї відерце води. Кожна по черзі так і зробила. Софійка пам'ятає тільки, що робила це особливо старанно. При словах "та візьмися в боки, та подайся в скоки" Підлісничка підвелась і звеселіла. А коли затягли: "Скачи до Дунаю, бери ту, що скраю", Росяниця з неймовірною силою вхопила Софійку, витягла її насеред кола й почала крутити кругом себе. Не чула вже продовження пісні, бо світ перед Софійчиними очима вертівся дзиґою. Мала відчуття, що вона крутиться на самому дні річки, бо вся була мокра і не мала чим дихати. Взяли "ту, що скраю" і справді вкинули

в оспіваний Дунай? Почувалась водночас і як на Різдво на Відьминому ставку, і як на останньому шоу босоногих. Але танок раптово спинився, і Софійка, ступивши два-три п'яні кроки, знеможено випала з кола.

Росава ж тим часом стрілою вилетіла на свій другий поверх і, видно, з бабиної плити вхопила

й винесла невеличку каструльку з червоними потьоками свіжого борщу.

Софійка лежала в напівпритомності, поки решта дівок, як останні аборигенки, танцювали над каструлею і безтямно репетували:

Іди, іди, дощичку,

Зварю тобі борщику У новому горщику.

Тобі каша, мені борщ,

Щоб рясніше капав дощ!

Дай, Боже, дощичку —

Цебром, відром, дійниницею...

Колись чула окремі рядки цієї пісеньки з уст напівбожевільної Катрусі... Тоді було просто страшно. Тепер же — трясло в якійсь урочистій нестямі... Може, й Софійка з'їжджає з глузду? Відчувала, що на їхні ігрища зачаровано зглядається у вікна та з балконів увесь будинок, але ніхто не годен зронити слова. Навіть баба Валя, яка завмерла на балконі, здавалося, тільки хотіла прокричати: "Це ж нова каструлька! Це ж добрий борщик, ти ж сама зварила!" Але не могла. Добре, що батьків немає, мама точно не витримала б цього видовища.

— Все! — відхекуючись, прохрипіла Роська.

Вона була бліда, аж зелена, по обличчю рясно котився піт. Ірка, Віра, Надя й Люба, яких наче порозкидало врізнобіч, виглядали не ліпше. Підліснючка простягнула каструлю бабусі Ліні:

— Заберіть у Половинчик. Як тільки приїдете, вкинете в першу стрічну криницю!..

Ніхто й не збирався щось перепитувати. Бабуся Ліна тремтячими руками спакувала каструлю в свою широченьку шкіряну сумку і, не прощаючись, подибала в бік вокзалу.

— А ви гадали, це звичайні... дитячі... ігри?.. — все ще задихаючись, запитала Роса-ва. — Це Додола! Давні... сакральні ритуали! Потеперішньому... вплив енергетики землі на енергетику неба! Звичайно, я їх трохи осучаснила... Побачим, що вийде... бо дощ нині був ду-у-уже далеко! Перевіримо, чи вони ще... діють!.. Все! — махнула рукою. — Вільні!

Це ж... був обряд, намальований на кістяному гребені!!!

Зашпортуючись, Росяниця поплелася в під'їзд. Дівчата ж якийсь час валялись нерухомо. Потім, наче в сповільненій зйомці, поспинались на ноги і розлізлися. По домівках.

А десь години за три небо заволокло густю-щими хмарами і лину в густий рівний дощ. Тієї ж хвилини запищала Софійчина мобілка.

— Як ти, онучко? — бабуся Ліна.

— Та нічого, жива! — буркнула через силу. По-чувалася-бо, наче з неї висмоктано всі соки.

— Уяви собі, дощ! — радісно кричала в слухавку бабуса. — Правда не правда, а щойно кинула ту каструлю в криницю — оту, покинуту, в берегах, — і причалапкала додому, як почався! І такий гарний, тихий, рясний! Та й не вір після цього в магію?! Ну й Росавка, ну й розумничка!..

5і. Перепочинок

Дощ ніжно шелестів і наступного дня. Він був легкий, не гнітив, як осіння сльота чи недавня зимова моква. Мабуть, тому, що під його шелестким покровом на очах розпускалися бруньки, розпушувалось, розправлялося ще не оперене жовтороте листячко.

Росава до школи не прийшла. Певно, вчорашнє шаманство забрало багато сил. Софійка б раділа, проте світ у самої хитався перед очима. Таке враження, мовби її вчора було принесено в жертву. Ой, ще ж дідусь колись міркував, що крайня —

це краща жертва. А дівчата учора співали: "Бери ту, що скраю!" Добре, хоч справді не вкинула "в Дунай", не втопила, як, мабуть, топили при цьому колись крайніх-кращих дівчат! Он Завадчучкою не крутило, і то прийшла сьогодні як мокра курка. Скільки там у неї того нещасного біополя! Не спромоглася й нафарбуватись, волосся не стирчало, а безпомічно звисало жалюгідними пацьорками.

Отож не мала сили й радіти Росьчиній відсутності. І поки решта дівчат (не рахуючи причмеленої Ірки) без конкурентки ожили і засвітили очима до хлопців, Софійка помічала тільки, що Дмитрик тужливо позиркує на порожнє місце біля Кулаківського, який знову став позіхати на уроках, а вся чоловіча половина гімназії пригасла, примовкла і посмутніла.

Нічого, ось тільки Софійка оклигає!.. Не тільки назавжди визволить дівчат від суперниці, але й сама звеселіє, навчиться енергетично усміхатись і стане суперницею ще достойнішою!

Треба тільки перепочити. Тож удома, щойно з уроків, завалилася спати. Батьки на роботі, Рос-тик теж заснув, баба Валя, яка приходить бавити малого в Софійчину квартиру, пішла до себе. Сказала, що дощ навіває сон і вона хоче прилягти. Рося ж, мовляв, узагалі почувається кволо й спить без просипу цілий день.

Софійка не вловила миті, коли у її самозабутнє спання почав битись непроханий наполегливий стукіт. Спершу він не міг прорватись крізь її сон, тоді став дійовою особою того сну, потім дівчинка вирішила, що то дощ перейшов у град... Нарешті збагнула, що це хтось настирливо тарабанить у двері. Знаючи, що в домі дитина, дзвінком не користувались тільки найближча рідня, баба Валя і... Сашко!

Так, це був він. Стояв мокрий, з криво складеною недоламанною парасолею під пахвою.

— Софійко, чому ти ховаєшся? — почав з порога. Втім, до квартири його ніхто й не запрошував. Дорікає, наче не він зрадив! — Нам треба зустрітись! Будь ласка!

— Тобі сестри не переказали, що тепер мій вільний час іде на братиків? — спитала сонно-незворушно.

— Сніжана вже народила? Я так і зрозумів! Це ж наш Завтрашній! Розкажи про нього! Його назвали, як і планували, Сергієм?

Думає, розчулить її розпитуваннями про новонародженого! "Наш"! Нашого, Сашку, тепер уже нічого немає! Чи він має на увазі — їхній з Рось-кою? Як їхнім став уже Леськівський замок?

— Ти ж затявся не приходити сюди.

— Коли телефон мовчить, сестри не спроможні передати листа, а ти не потикаєшся на очі, то що мені лишається робити?

Так і знала: насправді прийшов, щоб ніби випадково стрінути Підліснячку!

— До речі, Сашку, ти не переплутав дверей? Може, тобі туди? — вказала на квартиру напроти.

— Не переплутав! — з такою гідністю, мовби не він кілька днів тому ходив на побачення з іншою і вимолював у неї наступної зустрічі.

— Мені вдає, таки переплутав! Більше не стукай, будь ласка, бо Ростик спить! — І, вже закриваючи двері просто перед Сашковим носом, похопилась: — Одне тільки прошу: в ім'я нашої колишньої дружби не заявляйся туди без полину!

52. Вирішальний бій

До кінця тижня багато спала й мала шалений апетит. Почала з'їдати й супи. Один раз навіть зганьбилася: ненароком ухопила мамину тарілку з цибулею і, зголоднівши, не помітила. Проковтнула і попросила добавки. Ох і наслухалась після того від мами, а надто від тата, іронічних жартиків на свою адресу!

До суботи сили начебто повністю відновились, а вони ду-уже знадобляться! Все інше теж ішло за планом: надворі випогодилось; Роська, відіслана й ще вродливіша, знову з'явилась у школі, манерами, розумом і дотепністю встигла Софійку роздратувати. Це добре, бо для вирішального бою потрібно ще й палати люттю до ворога.

Бабусину й базарну петрушку терпляче перетерла у фарфоровій ступці, вичавила крізь марлю сік. Вийшла ціла пляшка густої яскраво-зеленої рідини.

Ще якби трохи сміливості! Що й казати, самій до Білокрилівського лісу, хай навіть удень, іти страшно! Може, з татом? Напроситися в

компанію до вічного пілігрима Гарбуза? Та й Ірка, якби знала мету, не відмовилась би вирушити з Софійкою.

Але ж Оришка ходила сама! Са-ма! Сама-самі-сінька!

Отже, Софійка теж піде сама, нічого з нею не станеться. Візьме фарбу з петрушки, щіточку, Гарбузове фото, про всяк випадок мамин сльозогінний балончик — і піде!

Весняний ліс клекотав цвітом, свіжою після-дощовою зеленню, морем пахоців, бджолиним гулом, пташиним щебетом і зовсім звільнив Со-фійку від моторошних думок.

Ось і місце битви. Заповітний камінь. Колись, у день Зимових Русалій, Софійка ненароком визволила з каменя намальовану на ньому русалку. Тепер, ні — давно вже! — настав час вказати русалці на її місце. Привабити до каменя (Росавка любить петрушку? Буде їй петрушка!) і повернути в камінь. Сніжанині слова про імітативну магію марно не пройшли, не пропали. Це коли лікуєш не саму людину, а предмет, що її уособлює, імітує!

Зручно вмостилась, поклала на видному місці світлину. Спочатку зробила намітки пласким шматочком маминої крейди. На камені проступили риси колишнього русалчиного зображення. Розкоркувала пляшечку, вмочила в зелень щіточку... Ну, поможи Господи!..

Повторювати лінії первісних художників-примітивістів (останнє слово почула від Пустельника) не так і складно. Крапки — очі, риси — брови... Довші риси — волосся... Сік, звичайно, міг би давати густішу барву, та головне — бодай смачно пах петрушкою.

Коли обличчя було вже майже готове, Софійчина рука раптово завмерла. Ні, її не перехопила ззаду нічия лапа, нічия ласта, хоч якраз цього від самого початку остерігалася.

В її уяві зненацька промайнули події, пережиті після тієї злочасної лижної прогулянки, аж до останніх дощів. І дівчинка вжахнулася. Скільки ж ненависті перетопталася за цей час у її душі! Скільки люті перепалало в її серці! Скільки бруду вихлюпнулося з її вуст і думок! Більше, ніж за все її дотеперішнє життя! І кому це принесло хоч крихту користі?

Атож, Росава почала перша! Але ж Софійка сама впустила її в своє життя... Вона почала перша, та чи правильно зробила й Софійка, так безоглядно втягнувшись у цю виснажливу і, зрештою, безглузду війну? Чи не варто було зробити, як ото радила, здається ще перед Новим роком, Сніжа-а: приглянутись до Росави пильніше і навіть —)-р! Чи не бр-р-р — подружитись із нею, зага-и хорошою людиною! Хорошою? Людиною?

; Росяницю було за що поважати! Коли зовсім ю, десь у глибині душі поважала ж її Софій-д час недавнього накликання дощу! А тоді, ковній годині, навіть захоплювалась! І спів-

Що там іще радила тітонька? "Головне— позбудешся ненависті, від цього зразу полегшає..." Сама тітонька відразу тієї ненависті позбулась і, замість заздрити цілительським здібностям Росави, взялася переймати їх і собі! Результат? Сяюча, щаслива Сніжана, щаслива і її родина! Бо й правда, що буде зі світом, якщо люди почнуть ненавидіти успішнішого, вродливішого, талановитішого?.. Може, тому і вбивства, і війни, і злидні, що люди саме це й роблять?

Чого доб'ється й тоді, коли зазнає невдачі? Росавка нанесе зустрічного удару. Софійка знову того удару не подарує. Що далі? Куди заведе нерозумний запеклий поєдинок?

Але як відмовитися від плеканого, виболеного останнього бою?.. Чи інтуїція, чи то притлумлені гени баби Оришки підказують, що теперішній задум нарешті буде успішний!

Що Софійка виграє, знищивши Росяницю? Стане їй легше від того, що Вадим, Дмитро і Сашко втратять своє кохання? Що Сніжана втратить свою навчительку? Що Ві-ку-ку згубить свій ідеал? Що... Чого добиласть Оришка, позбувшись русалки? Додало це кохання в її сім'ю?..

І яке Софійка має право зазіхати на чиєсь існування? Навіть якщо цей хтось — русалка, навіть якщо її життя від того не скінчиться, а тільки перейде в іншу реальність? А як вона почуватиметься все наступне життя, знаючи, ідо її руки заплямовані... хай не кров'ю, але — оцим соком петрушки?..

Софійка зовсім заплуталася! Тож притулила чоло до нагрітого сонцем каменя й гірко заплакала. Змити, змити цими сльозами все намальоване! Сльозами сумніву, сльозами... каяття? Схаменулась, як пляшка мало не перекинулась, вихлюпнувши трохи соку в долоні. Тими долонями так і витирала непрохані сльози й розмазувала їх зеленкуватими патьоками.

Раптом уловила якийсь шелест і відчула, що її тіло перекреслила різка непривітна тінь.

От і все! Розв'язалося. Тут Софійці й кінець!

5 3. Додому

— Чом не домальовуєш? — відром крижаної води хлюпнувся на Софійку добре знайомий іронічний голос. — Ну ж бо, розумно придумала! Мені вже паморочиться од запаху петрушки, жду не діждуся, коли повернусь у свої присмачені цією травною рамки!

Софійка через силу підвела голову. Над нею, поставивши одну ногу на камінь і взявши руки в боки, гордо височіла Росава. Тісні джинси, довга, зав'язана вузлом на талії сорочка, вузька шкіряна жилетка й

розпущене волосся робили Підліснячку схожою на якогось ковбоя. На дуже гарного й стильного ковбоя!..

— Домальовуй, кажу! Ти вгадала: так само колись малювала твоя істерична пращурка Ориш-ка! Якби ти зробила це ще в березні, до весняного сонцестояння, тут би вже й духу мого не стало!

— Я передумала. Тобто — не зможу. Не стану брати гріха на душу. Та й з ким додому повертатимусь? — несподівано вирвалось у Софійки. — Знаєш, навіть у таку щебетливу пору в лісі якось... не дуже затишно!..

Русалка здивовано підвела брови і якийсь час, прискаливши одне око, пильно дивилась на Со-фійку. Потім сіла на камінь біля неї:

— Дивлюсь я на вас, люди... І все не можу надивуватись! І дурні ви, і розумні, і жорстокі, і милосердні... І чудні, і смішні, і сама не знаю які!..

— Але ж погодься, що й ти добра! — стомлено зітхнула Софійка. — Прийшла тут, непрохана, всю увагу на себе, все захоплення — на себе!.. Повідбивала хлопців!..

— Ну, відбивати можна того, хто відбивається! — якось сумовито заперечила Росяниця, та відразу взяла себе в руки. — Якщо ти про Вадима, то його зовсім не важко було звабити яскравою упаковкою. Дмитро ж, як би це сказати... занадто рівний, чи що... Для всіх і ні для кого!

Щось таке про нього казав і Фадійчук!

— Словом, його справжнє кохання ще далеко попереду. А Сашко...

Ну ж, то що? Що Сашко?

— З ним і так зрозуміло!

Що? Що зрозуміло?

— То домальовуєш чи ні? — Росьчин голос звучав трохи сердито. — Не боїшся, що може бути пізно?

— Я згодна, що мій прапрадід повівся з тобою не дуже по-джентльменськи, але мститися на мені? Що я тобі винна? — Софійка розважливо зупинила русалчин запал. — Вибач, я тоді на уроці трохи прибрехала. Звісно ж, насправді ти прадідові дуже подобалась, але йому забракло характеру визначитись раз і назавжди! Як потім усе життя бракувало сміливості визнати свою поразку, і він хвалився небилицями про свою вірність і непоступливість!

— Та не вартий він ані помсти, ані згадування! — зухвало тріпнула волоссям Росава. — Як і того, щоб Оришка так воювала за нього.

— Але ж його внук зовсім інший! — виправдовувалась Софійка.

— О, твій дід Іван за бабусею Ліною — в огонь і в воду! А той... Він і сподобався мені лише тому, що був схожий...

На Сашка???

— Тобі ж я не те що мщуся... — перестрибнула на інше Підліснячка. — Зачепило, що якась самозванка науявляла себе русалонькою, навіть на балу її зображати надумалась. То й захотілося показати, які ми справжні. Для порівняння. А з'ясувалося, що ти ще й праправнучка декого з моїх знайомих!..

— Стривай, чому досі тут сидимо? Поговорим дорогою, — підхопилась дівчинка. — Ходім, бо мої тато й мама і твоя баба Валя тривогу здіймуть!

— Спершу домалюй!— затялась Росава.

— Не буду! — вперлась і Софійка.

— А якби я сказала, що Сашко мені призначив наступну зустріч, і тоді б не домалювала?

— Ні! Ні! Ні! Я ж не Оришка!

— Хочеш, скажу, чому він хоче бачити мене знову і знову?

— Ти дограєшся, що я тебе таки домалюю! — крізь сльози пожартувала Софійка. — Не знаю і знати не хочу! То ваші з Сашком справи! Ходімо звідси!

— А я скажу! — в Росьчиних очах засвітилися лукаві (чи то заздрісні?) бісики. — Бо хоче декому подарувати омріяного комп'ютера!

— До чого тут я?

— А в кого день народження в кінці квітня?

— Навіть у мене, але...

— От цим я його й підбила на зустрічі! Понарозказувала, як багато можна заробити чорною археологією, похвалилася, що маю металошукача і хочу допомогти йому заробити на подарунок! То він зрадив і сам поставив умову, що прибутки поділимо навпіл!

— І багато нашукали?

— Ти ж бачила, майже нічого! — Росяниця глипнула на почервонілу Софійку. — Я, правда, не надто й старалась! Якби хотіла, іще першого

дня назбирали б! Проте я хотіла, щоб... щоб довше зустрічатися!..
Думала, згодом сподобаюсь... Але він... просто сподівався на заробіток!
Причому такий наполегливий: не знайшли раз, не знайшли вдруге— він
рук не опускає, готовий щодня шукати, щоб до кінця місяця встигнути!

І тільки й розмов, що Софійка, Софійка!.. Аж зло бере!

Софійка від здивування знов опустилась на камінь. Отже, Сашко... А
вона понапридумувала собі!..

— Таких небагато... Цінуй цього хлопця!

Ще б пак! Та вона сьогодні ж!.. Піде до нього і перепросить!

— О, вже й за полудень! — подивилась на небо Рося. — Так, мерщій
домальовуй і вирушаємо!

— Вирушаєм? То ти й після малюнка залишишся тут? — Дивувалася
чи раділа?

— Залишуся, залишуся!

— То нащо домальовувати?

— Бо я не хочу, щоб на камені була тільки голова! — засміялась
Росава. — Хочу бути на повний ріст і у всій красі!

— Ну, хіба що! — звеселіла Софійка. — Тоді я зараз!

Узяла пензля, майже граючись, домалювала все, що було на фото.

— От і чудово! — схвально оглянула себе Роська. — От і повернула
мене до моїх богів!

— Що-о-о-о? Але ж ти обіцяла...

— Не хвилюйся! Ще кілька днів побуду: треба зі школи документи забрати, Дмитрові металошукача віддати, ще дещо...

— Але ж ти казала: додому! — Софійка сама не думала, що може від такої звістки розридатися! Хоч водночас від новин про Сашка хотілося дуріти, стрибати, сміятися!

— Твій дім у Вишнополі, а мій — тут! — Росяниця допила рештки соку, а порожню пляшку, щоб не засмічувати галявини, вкинула до Софійчиного пакета. — Ну, але поки що до міста підемо разом! Уперед, художнице!

54. Ж ЛІСОВА СТЕЖКА

Сяк-так оговтавшись, рушила вслід за Росею. Розговорилися: мали про що. Тож і потяглася щебетлива і довга, як лісова стежка, розмова.

— Гарний наш Білокринівський ліс, правда? — змовницьки підморгнула русалці Софія.

Роська так само змовницьки кивнула.

— Знаєш, усе-таки жаль, що Вишнопіль заснував не мій родич, не козак Вишня! — зітхнула Софійка, милуючись розкиданим унизу містечком.

— Гм, це як подивитися! — загадково усміхнулась супутниця. — Я ж теж на класній годині розповіла не все!

— Та?

— Пам'ятаєш, я сказала, що люди покинули старих богів і перенесли свої пожитки на нове місце? Але промовчала, що організував це переселення саме твій пращур! Дивно, але звався Ростиславом — як твій малий! Гарнющий був, ставний, височенний, здоровенний, мізинцем підкови гнув!..

— То це до нього ти була по-справжньому небайдужа, то це на нього потім видався тобі схожим Оришчин наречений?!

Русалка опустила голову і, здається, трохи зашарілась. Якийсь час мовчали. Потім вона сама повернулась до обірваної розмови:

— Татари взяли його в полон. Тоді почалися на наш край перші татарські набіги. Ростислав такий сильний був, що міг один проти цілого війська стати. Довго тримав під своєю охороною Вишне, але й на його силу знайшлася неволя. Спіймали сонного, вкинули в криницю, а цямриння забили дошками й завалили камінням. На поверхню води він таки піднявся, але далі по слизьких стінках... Кілька днів марно намагався визволитись. Бачу, що гине, то й вирішила допомогти. Мені, водяній царівні, легко в криницю пробратися чи з криниці вибратись. Явилася до нього й навчила, зібравши енергію, на стіні колодязя намалювати,

наприклад, коня — і цим конем крізь цямриння на волю вирватися!

— І вийшло?

— Чом би мало не вийти? У нього все виходило! Подякував Ростислав і в ноги мені впав: навчи, мовляв, свого уміння! А я, коли ти помітила, завжди готова ним поділитись! О, про такого учня лише мріяти! Все перейняв завиграшки, усі магії, навіть часову!

— Отак потрохи-потрохи, і ти в нього закохалася?.. — Софійка м'яко натякнула на те, на що ніяк не могла звернути Росава.

— Він був того вартий! — сумно відповіла дівчина.

— Але він?..

— Уже мав сім'ю, дітей! Кажу: "Покинь, і ми з тобою світ перевернемо!" Бачу ж: серце його до мене тягнеться, та він йому волі не дає! Ти й не уявляєш, як для нас, богів, та й для вашого Бога теж, важливі людська віра й підтримка!.. У той час це просто було, навіть ваш князь Володимир, що Русь хрестив і що святим його проголосили, дружин мав кілька десятків і не каюся! Але Ростислав — не князь. У ньому вже тоді щось таке було... Мовляв, одна дружина, то й одна! Не можу її дурити! Ні-ні, у наших дохристиянських поняттях теж було відчуття гріха, але не було звичаю

мордувати себе, до чогось силувати. Потім це нове самоїдство й змусило його зібрати вишнівський люд, підняти його з осілого місця і йти на інше, аби молитися в інших храмах. Тож він і заснував уже нове містечко Вишне, нарекивши його Вишнополем. Об'єднавши в його назві старе й нове... Сам, правда, в ньому довго не жив: після мене бути з нелюбою дружиною таки не міг. Пішов у якісь ліси, заснував монастир... Той монастир потім велику славу здобув: були в ньому дуже мудрі, всезнаючі монахи, щось на зразок нинішнього Тибету. Завдяки йому, звісно. Звідти пізніше й характерництво козацьке пішло. Адже і Ростиславові внуки-правнуки стали козаками, тож і виходить: заснував місто майже козак!..

— Козак, але ж не Вишня?!

— Прізвисько Вишня до твого роду приклеїлося вже потім. Пішло таки від назви дерева. Праукраїнці шанували саме вишню і мали її за вище, вишне, тобто верховне дерево! Можна сказати, за дерево життя! На Новий рік (тоді рік навесні починався) квітучу вишеньку, посажену в діжечці, вносили до хати. За її цвітом пророчили долю на цілий рік. Білий цвіт також нагадував білі стіни і рушники...

— А Ростислав... Не бачила його відтоді?

— Ніколи більше до мого каменя не приходив. Хоч завжди про нього думав і пам'ятав...

— Це як у "Лісовій пісні" Лесі Українки — є такий розкішний твір не тільки для хлопців, а й для дівчат. Вивчається у старших класах, але я вже давно його знаю майже напам'ять...

— Де Мавка полюбила звичайного хлопця? — Роська відала й це. — Так, союз людини й русалки — діло ризиковане!..

— Виходить, у коханні тобі за всі три тисячі років жодного разу так і не пощастило? — вразилася Софія. От тобі й писана красуня!..

— Може, у мене все ще попереду, — сумно пожартувала Рося. — Може, колись у іншого Ростислава закохаюсь: у твого братика, наприклад! Чи в Сергійка: він мені ще до народження радів!

Ну, та й можна витримати цю Роську?!

55. Важлива істина

Щойно відчистила чобітки від лісової грязюки, узялась телефонувати Сашкові. "Поза зоною"! Треба не забути попросити Роську розблокувати Сашків номер, а зараз побіжить до нього сама.

За дверима щось довго шелепало й сопіло трьома голосами — сестри заглядають у щілинку!

— Це я, Софія! Мені до Сашка!

— Та бачимо, що Софія! — філософськи зітхнула котрась.

— Але ж Сашко просив, що його для тебе нема вдома!

— Ні, він сказав, що простудився, коли тоді бігав під дощем до тебе і ти його прогнала!

— Тепер у нього знову заразний грип!

— У вас що, епідемія?! Чи нічого іншого не спромігся придумати? Можу позичити медичного довідника, хай підбере цікавішу хворобу!

Сестри мовчки зітхнули.

— Що ж, не турбуватиму! — Софійка вдалась до випробуваного прийому. — Перекажіть, що я вже йду і зичу йому одужати!

Три пари ніжок подріботіло в кімнату. Софійка ж залилася під дверима чекати.

Але дріботіння, жвавіше й веселіше, вмить повернулось назад:

— Він сказав, що зараз вийде!

От уже характер!

— Тільки ж хай надійно вкатується! — усміхнулась до себе. — І одягне марлеву пов'язку!

Сашко вибіг зовсім не вкутаний і безмежно щасливий.

Довго бродили містом, перебирали всякі домашні новини.

— Ходімо купим якогось морозива, бо так спішила до тебе, що й поїсти не встигла!

— Я не прихопив грошей! — ніяково низав плечима Сашко.

— Сьогодні я частую! Маю на те гідну причину!

— Яку? — загорівся обнадієним рум'янцем.

— Ян-Казимир-Сергійко-Завтрашній!

Потрохи-потрохи, і від Сергійка розмова перескочила на Леськовичівський замок, і нашому героєві не зосталось іншого, як зізнатися, що там був.

— З Росавою, правда?

— Так... Тільки це не те, що ти подумала! — палко замахав руками. — У мене там справа одна була, поки що для тебе секретна! Росяна допомагала її владнати.

Зважитись нарешті запитати про те, що муляло дуже давно.

— Ще тільки одне питання! Як на твій погляд, вона... вона вродлива? Вродлива ж, правда?

— Звичайно.

І ти так просто і прямо про це кажеш?! — аж зупинилась від такого нахабства.

Якби я сказав "ні", ти повірила б?

Софійка мовчала.

— Але, знаєш, я давно засвоїв важливу істину.

— Яку істину? — Вічно щось мудрує!

— Ти ж обіцяла, що допит припиниться!

— Ну, ще тільки це одне-однісіньке, останнє питання, і йду купувати нам обом по морозиву!

— Дуже доречно при моєму заразному грипові!

— Ну, то що за істина?

— Красивих дівчат багато, але найкраща — тільки одна, — сказав, дивлячись собі під ноги.

Софійчині щоки спалахнули. А язик мовчав далі:

— І хто ж та одна?

— Ти ж знаєш, я люблю тільки і тільки "Пломбір"! — Сашко лукаво і твердо вказав на ятку з морозивом.

— Але... але ж — хто?!

— На одне-однісіньке, останнє запитання я відповів. З вас морозиво, панно! — Понавчався ж манер у Дашківського!

Покірно зітхнула і зателепала гаманцем.

56. Неспокій

Гімназію сколихнула новина: Росава Підлісник повертається в Полтаву до батьків! Учителі безпомічно розводили руками. Дівчата

ходили павами (Ірка переможно зиркала на Софійку, але та винувато відводила очі). Хлопці бродили, як побиті собаки.

— Софко, прикинь, вона мене кидає, як закінченого шестьору! — Кулаківський метався, мов поранений звір. Вони стояли під акацією, куди Вадим запросив Софійку есемескою.

— Не кидає, а повертається до батьків, це зовсім інше!

— Один чорт! Порадь, як мені тепер! Як жити?! — ледь не навколішки падав перед дівчинкою. — Може, попрошу старих, то й собі під Полтаву перекочуєм?

"Аж розбіглися!" — Софійка сміється в душі, уявляючи, як Вадові родичі лексусом доганяють Росаву.

— Вона ж обіцяла телефонувати, писати?

— Обіцяла! Але ж... Я здохну без неї!.. Як... як найвошивіший лузер!.. — мало не плакав.

Софійці ніколи не доводилось бачити, як здихають найвошивіші лузери, але то має бути печальне видовище. Бо на Кулаківського тяжко було дивитись.

Не здохнеш! — уперше несміливо торкнулась до своєї колишньої мрії — Вадимового рудого чуба. Співчутливо погладила. — Повір, це минеться! Переживеш.

— Думаєш? — у його зацькованому погляді зажевріла надія.

— Знаю!

Ще б пак! Софійка сама пережила! Її давня довічна й безмежно вірна любов до Вада минулася...

Удома замішання: така гарна дитина більше не буде прикладом тутешній дітворі! Мама недавно від баби Валі — у тої взагалі істерика.

— Ми товчемо їй, що батьки помирилися, що сім'я возз'єднується і треба радіти, а вона плаче! — скаржилась мама Софійці. — Але, уявіть собі, Рося промасажувала їй скроні, підживила якоюсь сонячною енергією, збризкала водою, настояною на місячному сяйві — і попустило. Стара задрімала, Росавка тим часом побігла до Сніжани: обіцяла їй дати на прощання ще кілька уроків, а Пустельникові хоче подарувати на згадку якусь картину. То я, поки стихло, додому повернулась. Виведу малого трошки на вулицю!

— Ти вбирай, а я з ним погуляю! — напросилася Софійка. Адже останнім часом гуляти з Рості-ком — суцільні відкриття!

Але спокою не побільшало. Не встиг Рос-тик ступцяти зі сходів, як ними вже піднімався якийсь літній чоловік з паличкою.

— Вибачте, Валентина Петрівна тут мешкає? — вказав на бабині Валині двері.

— Ви, мабуть, помилились! Тут живе тільки баба Валя! З Росавою і Фантиком! — авторитетно заперечила Софійка, забувши, що баба Валя й справді Петрівна!

— З Фантиком? Отже, я на правильному шляху! — радо усміхнувся чоловік і подибав догори.

Софійка затрималась біля порога й почула, як задзвонив у квартиру.

Бабі зараз і так нелегко, а тут ще ці нові полтавські родичі дістають!

57. Довга розмова

Софійка з братиком саме полювали за раннім квітневим метеликом, як Росава повернулася від Сніжани.

— Як там наші Кавуни? — Софійка відволіклася від метелика, і Ростик почав досліджувати мурашок. Якимось ентомологом буде, чи що?

— Баштан почувається чудово й переказує вітання! — усміхнулась Рося.

Ну, хіба не дотепниця? Не розумниця?

— Може... я піду зітру той малюнок?.. — Мусить бігти за братиком, що таки ж рветься кудись подалі від Підліснячки.

— Неприємностей хочеш? Як мовить Кулаківський, розслабся і не парся! Однак нічого не допоможе!

— Кулаківський?! Жартуєш! — Софійці залишилося хіба що традиційно перевести на інше.

— Хочеш, зітру з його пам'яті всі згадки про мене? — допитливо скосила очі.

Ну в точку ж б'є, в самісіньку!

— А можна? — здивувалася Софійка. — Ось тільки... Кого він буде згадувати... замість тебе?

— Смішні ви, люди! — похитала чарівною голівкою Росяниця. — Все аби щось мати взамін! Ні, тут я безсила! А от порожнечу в пам'яті на місці Підліснячки забезпечити можу!

— Порожнечу? — уявила колишній байдужий погляд Кулаківського і злякалась. — Тоді не треба! Хай уже буде, як є! Тільки не порожнеча!

— Як скажеш! — здвигнула плічками красуня. І, завваживши посмутнілий Софійчин погляд, весело додала: — Та не побивайся так! Повір: Вадові почуття до мене й без того швидко вивітряться! Не той це хлопець!..

Рося затнулася. Згадала хлопця, за яким шкодує насправді?

— А як же майбутнє листування, телефони?.. Ви ж домовлялися...

— Ха-ха-ха! — Росава гойднула пишним хвостом. — Вадим листується! Ти це уявляєш?

Софійка уявляла погано.

— А телефон, сама знаєш, може бути зайнятий чи "поза зоною"!

Що може, то може!

— Між іншим, телефонуй Сашкові: уже доступний. Так от про Вадима. Обіцяного три роки ждуть, хіба не знаєш такої приказки? Майже сучасної: в мої часи так тонко хитрувати не вміли!

— Ох, зажди, віднесу цього опецька додому, бо не дасть добалакати! — пострибала виловлювати братика з калюжі. — Нагулявся!

— А я збігаю дізнатись, як там баба Валя! — підхопилась і Рося.

— Ох, піди, бо якийсь чоловік годину тому як зайшов до неї...

— Старенький такий? З паличкою? Тоді я краще пожду тебе тут!

Софійка стрілою вилетіла на другий поверх і вручила мамі зателепаного Ростика. Стрілою злетіла й донизу, аби не згубити нитки розмови.

— До речі, про бабу Валю... — торкнулась чи не найболючішого питання.

— Не хвилюйся, я за неї подбала! Той чоловічок — із сусіднього кварталу. Старий, самотній, ще й кіт здох недавно!

— Не розумію, до чого тут він і його здохлий кіт!

— Дивно, як правило, ти ці речі швидко хапаєш! Заміж її хочу видати, от що!

Ах он як! Баба, виходить, дарма казала, що вуж — це муж! От лише вона й сама не думала, що для неї! Але...

— Може, за пана Гарбуза? Приємний літній чоловік, не п'є і не курить!

— Софіє, ти мене часом дивуєш! Як мовлять Віта й твій хороший дідусь Іван, ку-ку! Хочу видати за того чоловіка, який зараз у баби вдома! І, судячи з першої зустрічі, все йде на лад! Утім, Фантик йому просто не може не сподобатись! А пан Гарбуз, до твого відома, не стерпів би в квартирі й духу котячого! Як і я! Чого-чого, а котів не люблю! Може, тому, що води бояться? Чи тому, що рибу їдять? Фантик мене дратує, і я мимоволі тягну з нього енергію! Тільки я зникну — він оклигає і розквітне!

Софійка вражена. Підозрювала: у тім, що кіт вихуд, без Росави не обійшлось. Хоча й не уявляла, як це — котів не любити.

— Вважай, що це єдина моя вада! — продовжила та. — А може, тому, що за часів нашої, як ви кажете, білокрилівської культури свійських котів знали хіба в якомусь далекому Єгипті!

— Мишей у вас ловили вужі! — похвалилася знаннями Софійка.

— О, вони взагалі розумники! Могли виконувати прості команди й завдання! Гарбуз не здурив! Але баба Валя не стерпіла б у квартирі його археологічного музею! До того ж пан Віктор — самотник за вдачею, деяким людям одруження протипоказане!

— А Ростик... Даруй, але з нього ти теж тягла енергію?

— Він же не худне, а тільки росте й бадьорішає! — засміялась Роська.
— Просто не мені тебе вчити, що діти, як і тварини, чують... ну, як сказати... чужинця! А я для вас таки чужинець!

— Але ж Сергійко...

— Сергійко — незвичайна дитина, ти знаєш.

Рушили вуличкою, що потопала у білопінному

вишневому цвіті.

— А як... щодо Сашкової мами? — Ех, наскільки б легше стало Фадійчукам, якби знайшовся серйозний чоловік і дбав про родину!

— Я схожа на агентство знайомств чи бюро весільних послуг? — підвела брови Росава. — Чи на мені є вивіска про, як у вас мовлять, оптові знижки?

— Та я так...

— Вам, людям, як мед, то й жменями!

— Ложкою!

— Ах, даруй! Згадала, як у дуже давні часи його дехто жменями дістаная! До того ж Спін кома мама щаслмпа... мама! Такого сина маючи, заміжжям перейматись не варто!

Софійка зашарілась:

— Та й дочки в неї нічого. Галасливі трохи!..

— Шкодную за тим, що тітоньку твою багато чого ще могла б навчити! Ось трави входять у силу, а до зеленої магії ми й не підступали! Сніжана заклопотана, правда. Зрештою, вона дуже талановита і багато зможе тепер осягти й сама!

Софійка зітхнула: у всіх таланти, а в неї... Росава пронизала її поглядом і ворухнула бровою:

— А в минуле, як ти, хто-небудь може потрапити? А знайти місце для Загубленого у часі? Чи русалку побачити? Мовчу вже про вміння порятувати тітоньку від невдалого заміжжя чи про те, що без тебе вони з Сергієм так і не мали б сина! Сама собі заздрити маєш. Головне — щоб дару не занехаяла.

Дівчинка не знала, що відповісти.

— А як твій живопис? — поцікавилась.

— Ніяк! Чи я маю вступати до художньої академії?

— Чому б і ні?

— Ет, живопис — це так, виграшки. Не моє воно! Хоча хтозна...
Пустельник так запевнив

мене у моєму талантові... Колись, може, надумаю повернутись і до малярства!.. Поки що мені досить того, що твій дядько Сергій переосмислить і використає дещо від мого авторського стилю! Уявляєш, так і сказав: авторського стилю!

Темніло, на небосхилі завис ріжок місяця.

— Старий! — перехопила Софійчин погляд Росава. — Це добре. Завершувати справу потрібно тоді, коли місяць спадає.

Угледівши в тому погляді питання, пояснила:

— Старий, це коли буквою "С". А молодий, ростучий — паличку доточити — вийде "Р". "С" — спадний, "Р" — ростучий! Першу абетку творячи, і до місяця придивлялись!

Це ж треба!

— Мабуть, і в слові "повня" звук "О" не випадковий: місяць тоді якраз на цю літеру схожий! — дофантазувала Софійка.

— А ще прибідняєшся, ніби талантів не маєш! — згідливо кивнула Рося.

Тим часом вечір уже повнився пахощами й далеким жаб'ячим кумканням.

— Не кумкання — музика! — вдоволено мружилася Роська. — Натякає, що вже й додому пора, еге ж?

Який дім русалка має на увазі? Пора то пора, але Софійка все не могла відірватися від розмови! Ну, чом було не потоваришувати раніше?

— Згадала бабиного полтавського родича, — пригальмувала, як повернули в бік свого будинку. — Ти ж, по суті, позбавила бабу Валю рідні!

— Атож, кривної. Але чи знаєш ти, чого раптом ця кривна рідня схотіла шукати тітки?

— Ну, рідня. Провідати.

— Не провідати, а розвідати. Чи не перепише баба Валя на нього вишнопільської квартири.

— Та ти що?! — жахнулась дівчинка. — З іншого боку, все одно колись доведеться...

— Можна знайти когось більш підходящого!

— В неї більше немає родичів, отже, чужого?

— Ну, а про це тобі знати ще рано! Шкідливо навіть! Щоб ваших сусідсько-няньківсько-немовлячих стосунків не порушити!

Правда, що Софійці до того? Нехай Бог дає бабі ще віку й здоров'я!

— Добре, а скажи... Як тобі вдалося провчити нас з Іркою? Тоді, в роздягалці! Я ж удома знову мала нормальні шкарпетки! Признатись, я тоді була впевнена, що в тебе між пальцями — перетинки...

— Ну, це моя справа! А щодо Ірчиного несподіваного манікюру поверх чобіт і твоїх раптових

дірок... Тобі Сніжана казала, що є така собі сіра магія?

— Мистецтво керувати чужою волею?

— Атож! Я просто змусила всіх побачити те, що мені хотілось! Мані, по-теперішньому гіпноз. Ростислав, наприклад, освоїв його за кілька днів!

Софійка замислилась і дуже хотіла спитати, що іще з побаченого ними було маною, а що — реальністю? Але не зважилась.

Пахтіла алича, цвіли вишні, жаб'яче кумкання набирало сили, а дві дівчини, дві красуні (одна з них про це не знала) ніяк не могли скінчити розмови й розійтись по своїх квартирах.

58. Сповідь

"Росавка виїхала назад у Полтаву, до своїх примирених батьків..."

Софійка писала Віті листа. Тепер-бо зовсім по-іншому дивилась на подружчине захоплення Підліснячкою, тепер була, можна сказати, її однодумницею.

"Тато вранці ходив у підвал по картоплю і звідти приніс новину: вужі зникли! Пустельник же,

який розмовляв з бабусею по телефону про Сергійка і який потім подзвонив нам..."— Тьху, ну й довжелецьке речення! — "...сказав, що і в їхніх логребах-підвалах немає тепер цих... цих мудрих тваринок". Написала, а тоді згадала, що Ві-ку-ку, здається, не була в курсі вужевої епопеї. Ой, не в курсі вона ще й про Сергійка, але нічого, вона прозрілива і зрозуміє правильно!

Написати б про щось... духовне, чи як. Ага. "Росавка навчила тітоньку Сніжану дуже багатьох методів зцілення, а дядькові Сергію додала родзинок у його авторський стиль". Софійка зітерла крапку, поставлену її власною непроханою сльозою, і дописала: "Шкода, не встигла навчити мене..."

І раптом задумалась. Не встигла навчити? Лікування й малярства — так. Але чогось іншого?

Насамперед — нового ставлення до людей. Як там тітонька розказувала? Кожен має в собі таємні, приховані можливості, про які й не здогадується! Якби володів ними, не потрібно було б на світі операцій, антибіотиків, уколів! Дехто ж мовби не чує талантів і мудрості бодай у звичних колядках-щедрівках і твердить, що вся культура прийшла аж із новою вірою, що наші дохристиянські предки ходили на чотирьох і їли сире м'ясо!.. А чого вартий, наприклад, обряд накликання

дощу! Та й узагалі, що ми знаємо про колишнє, навіть про звичайні на перший погляд дитячі примовки?

Навчила придивлятися до свого міста й околиць, до Кам'янки, до всього навкруг. О, варто буде Ліді Василівні подати ідею піти всім класом, а краще — школою порозчищати кам'янські береги від сміття! Вчителька радо погодиться, а посадити на річці крин і сама запропонує!

Навчила прислухатися до мови. Це ж описати — жодного листа не вистачить! Хай Ві-ку-ку спробує дослідити назву бодай Леськовичів. О, вона знайде багато чого нового, такого, що ховається в словах од поверхового погляду!..

Навчила — нарешті! — цінувати Сашка. І не тільки за гарні очі (бо ж і сам він нічого, так виріс!)? Бо як не цінувати хлопця, котрий давно позасвоював справжні істини?! Господи, його ж не взяли навіть Росьчині замовляння! Недавно запитала Сашка:

— Але ж я сама чула, як вона тебе причаровувала! Отже, не подіяло?

Відповів, як завжди, неповторно і дотепно:

— А може, просто перекинулось на того, хто в цей час випадково був десь поруч і все те чув?

Натякає, що Софійка стояла на сусідньому балконі й місяць та зоряниці причарували його,

родженого-хрещеного, саме до... Утім, може й на кого іншого натякає!

Навіть той його портрет, який — Ві-ку-ку пам'ятає — Рося малювала тоді в Половиннику, виявляється, тішив його не красою авторки, а надією, що його попросить для себе Софійка! Правда, він сказав "одна дівчина", може, про кого іншого? Хотів, мовляв, щоб у неї був його портрет так само, як у його портфелі — портрет тієї дівчини.

А хто ж, як не Роська, так гарно обламав Кулаківського? Не тільки облагородила його високими почуттями, а ще й показала йому, задаваці, що таки є дівчата, які не по його діамантово-порцеляново-скутеро-лексусних фірмових зубах!

Та й навіть Завадчучка! Хіба до Росави Софійка могла щодня так щиро стрічати Ірку, освіжаючи її бадьорим запитанням: "Як справи у твоїх мишачих хвостиків? Ще дригаються?" І чути навзаєм також неперевершене: "Переказують вітання твоїм заповстяним патлам а-ля шістдесяті!"

Ет, що казати! Свою ж любу Ві-ку-кусю Софійка почала любити вдвічі більше! І за чарівний голос, і за незаздрісну великодушну натуру, і за... Кажуть, по-справжньому люблять не за щось? Отже, Софійка, крім переліченого вище, любить Віту і просто так!

Он скількох речей навчила її Росава! А ще подарувала на згадку... гребеня! Тепер у Софійки три старовинні, коштовні й надзвичайно дорогі серцю речі: коралове намисто (тітонька хвалилася, що в день Софійчиного народження урочисто передасть коралі наступній нареченій нашого роду), Казимирів медальйон (його Софійка вручить колись молодшому Сергієві) й Росавин гребінь!

Софійка не знайшла нічого путящого на подарунок Росавці, але та запевнила, що й не треба. Хіба що, каже, Софійка про неї напише книжку! "Але ж хіба я спроможуся на таке, як думаєш, дорога Віто?"

На завершення — тисяча поцілунків, привітання родичам і замку, а ще — Павликові!

59. День народження

Святковий для всіх (бо ж вихідний!) і особливий для Софійки день почався есемескою від Кулаківського: "Дуй униз, треба побазарити". Софійка бігом кинулася шукати святкову кофту,

а мама переполохалась, що вже гості, а гуска в яблуках не домліла, а салат з оливок та кукурудзи не заправлений майонезом.

Утім, у лісі ніщо не здохло: було б дивно, якби Вадим згадав про Софійчині іменини. Він прийшов понарікати на долю!

— Прикинь, і давить мене, і глючить, і ламає! їй у тій Полтаві, може, й лафа, уже з кимось, може, й мутить, а я... Один розхлебтую цю заваруху! Додзвонитись не можу, бо Роська, свистулька безсердечна, труби не бере! їй перпендикулярно, а того й не втикає, що без неї мені самому — труба!

Оце ж так, а Рося обіцяла, що йому скоро полегшає!

— Ох, Вадиме, страждай і терпи, бо чим тобі ще зарадити?

— Знаєш, ти єдиний нормальний друган у моєму затюканому житті! — Кулаківський зітхнув і вдячно заглянув у Софійчині очі.

О, вже! Йому вже легшає!

— Ходімо в кафешку, чогось похаваєм, бо я ще й не снідав!

"Хавати" — чи не від "хавав" з русалчиної пісні? "Я ж тебе хавав" — це, мабуть, "з'їм"!

— То що, Соф? Підемо знайдем якусь тусовку?

Мусила вкотре відмовитись. По-перше, сьогодні такий день (Вадові не скаже, бо наче натяк на гостинець), що не до тусовок. По-друге, може,

Сашко прийде? По-третє, удома ждала в паніці мама, треба її заспокоїти і допомогти на кухні. По-четверте... А не хотілося їй нікуди йти з Вадимом! Не хотілось, і край!..

— Ну, як хоч! Бо я таки піду десь бахну пивасика! — махнув рукою Вадим. — Чи додому погнати? Може, стара вже щось зварганила. — І додав на прощання: — Знаєш, покіпішував тут перед тобою, і попустило!

— От і гаразд! Потім буде ще краще! — усміхнулася Софійка й побігла додому.

Вдома розривався телефон. Пан Гарбуз? Ну, цей точно не може знати про Софійчине свято! Він і не знав, бо казав про інше:

— Уяви собі, Софійко, на камені в Білокрилівському лісі знову з'явилась русалка! Ти ж так хотіла побачити! В оригіналі! При нагоді підем, подивишся!

— Охоче! — Справді, хотілось відвідати заповітний камінь.

— Чудеса, чудеса, кажу вам, бо її точно перед цим не було! — Як тоді зникненню, пан Віктор не міг надивуватися русалчиному поверненню.

Ой, він же неспроста подзвонив! Бо це вітання! Вітання від русалки Росавки!

Потім сипалися поздоровлення й дарунки від родичів. Тітонька Сніжана, крім намиста, вручила племінниці небесної барви сумочку.

— До твоїх очей! І лазурових черевичків! — співала, разом колихаючи спеціальну дитячу коляску-сумку з малим Сергійком.

Тітонька й досі не знає про зникнення черевичка! Софійка, звісно, і тепер не признається...

Баба Валя спекла свіженького торта. Мама запрошувала її до столу, але та заклопотано відні-кувалася:

— Фантик! Фантик чекає! Пішов на поправку! Це після того, як мене розшукав і навідує один... — Баба Валя зам'ялась. — Один дуже милий добродій! Так гарно впливає на Фантика! Познайомлю колись! От і зараз його жду. Побіжу, бо ще проґавлю!

Баба поспішила до дверей, ледь не наступивши на Чорнобілку. Еге ж, той добродій такий спритний: не заставши баби, умить побрикав з паличкою геть!

Нарешті пролунав найголовніший дзвінок.

— Софійко, я до тебе додзвонився! — Сашко на сьомому небі:
давненько ж не вдавалось почутися

з Софійкою по телефону! — Вітаю тебе з днем народження!

— Приходь на гуску з яблуками! Смакота!

Але Сашка тепер смакотою не візьмеш!

— Та... у вас людей, мабуть, повно... А я б хотів...

наодинці!..

Ото ще!.. Тоді — на точці.

Вони крокували Сашковою, колись і Софійчиною, рідною вулицею.
Довкола пахло, дзвеніло, сяяло, гуділо, щебетало, клекотало весною!
Софійчина блакитна сумочка весело ясніла проти сонця. Ех,
покрасуватись би зараз перед Сашком ще й у лазурових черевичках!..

Сашко, повагавшись, почав:

— Я не знав, що тобі подарувати... Ті мої духи були невдалі... З
комп'ютером поки що не вийшло... Писав-писав тут тобі одного листа...
Теж не вийшло, порвав і викинув!.. Тож вирішив таке: вибирай, чого сама
бажаєш! У межах п'ятдесяти гривень!

— Ого, ти багатієш! — засміялась, бо ж колись пропонував у межах
гривні. Ці гроші далися хлопцеві значно важче, ніж, наприклад, Вадимові,
але Кулаківський навряд чи поспішив би їх на когось тратити. Навіть на
Роську півсотні пошкодував би, а Сашко... І додала жартома: — Чого я

зараз бажаю, ніхто не здатен подарувати! Не шиє ж фірма твого шефа на замовлення лівих черевичків лазурової барви? Під мою сумочку.

— Ти кажеш, лівий? — Сашко аж спинився, вражений Софійчиною забаганкою. — Стривай, зараз щось принесу! Стій тут, не зникай нікуди!

І чкурнув до свого старенького дому. Аж закуріло. Ох, тільки не придумав би чогось такого, як ті парфуми!

Прибіг, захеканий, за якусь хвилину.

— Не знаю, чи лазуровий, але точно лівий!

Він розгорнув газету й дістав із неї... загубленого Софійчиного черевичка!

— Мій! — була така вражена, як щойно Сашко.

— Твій? А я й думав: якби їх пара, були б якраз на мою Софійку! Чого ти раніше не признавалась?

— Хіба ж я знала, що він у тебе? — Оте "мою Софійку" приємно черкнуло по серцю. — Але де ти його знайшов?!

— Нічого цікавого! Стовбичив тоді в день карнавалу під вашою школою. Сподівався, може, хоч у вікно побачу Софійку-русалоньку.

Леле, в Сашковій же школі свята не було! За своїми сукнями-черевичками забула, що якійсь людині, може, сумно й самотньо!

— Бродив туди-сюди, аж бачу: згори, з розчиненого вікна, щось хтось пожбурих.

Росавка, звісно.

— Воно — бух! — у незасунутий люк. Зазирнув знічев'я. Черевичок! За кран зачепився, хоч міг би й на дно впасти!

Ич, не навмання кидала — у своє підводне царство цілилась!

— ...Знічев'я дістав! Чекав, чекав, поки хтось по нього вийде... Тоді нащось поніс додому. Дівкам не показував: соромно признатися, що підбираю всячину!

— Нічого собі всячина!

— Але, видно, душею відчув, що це неспроста!

— Ти навіть не уявляєш, яка я тобі вдячна! — Розчулена Софійка повагалась, а тоді поривчasto і трохи незграбно цьомнула хлопця в запалу щоку. — З мене торт! Гуска з яблуками і салат з оливками й кукурудзою! Чого б ти найбільше хотів?

— Те, чого найбільше хотів, ти вже мені подарувала. — Сашко зашарівся по самі вуха.

— Так? І що ж саме? — нащось почервоніла й собі.

— На зайві питання не відповідаю.

— Але якщо тільки на це?

— З вас торт, імениннице! — ухильно відповів хлопець.

Теж усміхалась і ніжно тисла до серця тепер удвічі дорожчу взувачку.

— Чого ж тоді не відніс черевичка нагору, в школу? — вже підходили до Софійчиного будинку.

— Спершу збирався. Але, по-перше, не наважився, а по-друге, може, в елітних гімназіях і не такі речі викидають?..

— О, Завадчучка справді могла б і не таке викинути!

— Завадчучка — це та, що з протезами замість вій?

— Що-о-о? Ха-ха-ха-ха!..

От сказонув так сказонув! Скористається цим при черговому вітанні з Іркою! Дотепний, розумний він у неї, цей Сашко!.. Розумний то розумний, але ж чому не помітив черевичків, коли...

— Заходив же до нас перед Новим роком, хіба не бачив їх на найвиднішому місці в серванті?

— Коли я з тобою, ніколи не дивлюсь на черевички й серванти!

— А на що дивишся?

— Ні на що.

— Ну, скажи, скажи, досить уже загадок!

— Ви забули, що з вас гуска в яблуках, панно?

— Пам'ятаю, але ж ти не відповів!..

— Плюс торт і салат з оливками й кукурудзою!.. Уже перед самим порогом Софійка ще раз вигукнула:

— Ти навіть не уявляєш, яке свято мені зробив! Сашко приховав горду усмішку і, натхнений

похвалою, мовив:

— Знаєш, я чув, ніби казка є така: там принц якийсь, чи хто, носить з черевичком і пропонує всім його поміряти! Не згадаю, чим закінчилася.

Софійка згадала. Однак промовчала. Заходила в двері, сяючи очима й пригортаючи коштовну знахідку.